Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

9-10

NR. 9-10 (258-259) • ANUL XXVII • Septembrie-Octombrie 2022
apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale
www.revistasud.ro

Noi, oamenii fluvii

de Geo Bogza

Noi, oameni fluvii
noi, care străbatem lumea, plini de orgoliu,
ascunzând în apele noastre adânci
atâtea contradicții, atâta viață și atâta moarte,
rămânând puternici și atunci când ne sfărâmăm în cataracte,
și atunci când ne prefacem în mlaștini.

Mlaștini sau torente, purtăm în noi viața
tulbure de nămoluri, sau limpede, iar uneori
zdrobită de stânci,
atât de zdrobită, încât pare pierdută pentru totdeauna,
dar noi, oamenii fluvii,
ne adumăm iarăși din noi înșine, din abisurile noastre,
și pornim mai departe
rostogolind între maluri de lut
sămânța suferinței și a bucuriei.

Noi, care ne despletim deznădejdea pe cinci continente
și ducem pe umerii noștri popoare de corăbii
ne fărâmăm oasele de stânci
sau cădem în nămolurile din adâncul nostru,
mânând mereu cadavre spre mare,
noi, oamenii fluvii,
entuziaști și triști
și plini de contradicții.

Dimitrie Bolintineanu
„Europa n-a făcut nimic pentru noi”

Astfel sunt expresiile ce se aud în jurul nostru; din fericire, ele sună și pier în cercul unei înguste minorități. [...]

Lucrările congresului în raport cu principatele au partea lor susceptibilă de critică; cu toate acestea, ne rămâne și nouă a face ceva. De vom ști ce să facem, lucrul va merge bine. Ceea ce nu se poate căpăta astăzi, poate să se dobândească mâine. Viitorul nu este al nimănui.

Am cerut să fim o națiie. Această cerere face onoare țărei și reprezentanților săi. Dar nu trebuie să perdem din vedere un lucru, că am exprimat niște dorințe numai, fără să le fi sprijinit cu merite de natura acelora ce rareori ar putea să fie aruncate. Starea noastră morală a fost pentru mult în cele ce s-au hotărât în conferințe. De ne-ar întreba cineva ce am făcut noi înșine pentru noi, ne-am afla turburați a răspunde. Unde vom afla fapte, unde vom găsi acele virtuți civile și politice și atât de mari încât să predomnească asupra intereselor particulare ale unor staturi ? Virtuți care totdeodată să impuie în opinia publică a Europei, această zee ce are privilegiul a înclina fruntea regilor ?

Suferințele adânci ale poporului român, răbdarea sa evanghelică, abia a putut face, înaintea Europei, să ni se ierte lipsa altor virtuți morale și politice. Generozitatea Franciei a fost avocatul nostru în congresul Europei. [...]

Europa a chezășuit existința noastră în contra încercărilor din afară. Înăuntru a fărămat instituțiile vicioase și ne cheamă să facem instituții și legi noi înșine, potrivit cu timpul, cu cultura noastră și cu ideile populilor civilizați din Europa.

Nu, decât să stăm a plânge cele ce nu s-au făcut de strein, să facem noi cele bune ce putem și să arătăm Europei că suntem demni de libertăți și de a forma o națiie. Să facem noi bine, ca de aici înainte să nu mai facă alții pentru noi. Căci de au făcut alții pentru noi, dovedește că noi nu am făcut bine.

(Dimitrie Bolintineanu, *Europa n-a făcut nimic pentru noi*, în „Dâmbovița”, an I, nr. 1, 11 octombrie 1858, p. 1-2.)

Titus Vîjeu, *Ben. Corlaciu (sau moartea lângă cer)* pag. 4

Neagu Udroiu, *Acasă la Ionel Perlea* pag. 7

Ioana Ruxandra Fruntelată, *Întoarcerea în sat, întoarcerea acasă* pag. 12

Șerban Codrin, *Clara Toma sau a fi în interiorul mai multor universuri, de la yoga la poezie* pag. 15

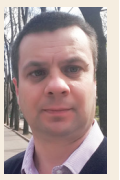
Gheorghe Dragomir, *În așteptarea „Marii resetări”: șoc și deziluzie* pag. 16

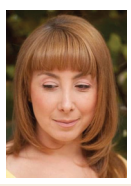

Nicolae Scurtu, *O epistolă necunoscută a lui Nichita Smochină* pag. 19

Alexandru Cazacu, *Reîntregire – „Reconstituiri cu Ileana Popovici”* pag. 20

Mona Dobrișan, *„Tatăl” de Florian Zeller, cu Victor Rebengiuc; regia Cristi Juncu* pag. 21

Florentin Popescu, *Bolintineanu, un exilat ajuns peregrin de nevoie* pag. 23

Marian Grigore, *La o comemorare... 150 de ani de la moartea lui Dimitrie Bolintineanu* pag. 24

Ciprian Necșuțu, *Hai la fotbal Bolintin !* pag. 28

Ștefan Crudu, *Mersul târgului* pag. 30

circumscrieri

Alexandru Cazacu

Terra firma

Aflați sub tumultul și presiunea evenimentelor care se desfășoară cu o celeritate năucitoare suntem în ultimii ani constrânși la recalibrări pentru a răspunde unor solicitări care altădată erau mai ușor de onorat. Secularismul, naționalismul, raționalizarea și globalizarea, identificați de sociologii contemporani drept cei patru „*cavaleri ai modernității*" aduc schimbări de substanță în viața comunității (indiferent de mărimea acesteia), iar prin efect de levier și în viața privată a individului. Acești „cavaleri" au, fără dubiu, rolul și importanță lor, doar că atunci când se exacerbează, asemenea oricărui abuz, ei își deturnează propriul scop. Astfel, valori cândva intangibile capătă o doză de relativitate, gesturi care mai ieri păreau de neconceput devin luări de poziții, iar adevărul sau lipsa acestuia sunt simple puncte de vedere. Totul se poate supune unui „*debate*", iar la adăpostul aceastei deturnări a onorabilei *agora*, morala poate să dispară.

Aflați între „*orbirea canessiană*" a elitelor de orice fel și fiesta barocă, adesea grotescă a sistemului socio-economic de la fața locului, cei rămași în țară, încearcă, pentru a vieții decent, să-și găsească un *terra firma* atât în plan profesional, cât și personal. Cu siguranță cu plusurile și minusurile oricărui amplasament, poate marginal social sau profesional, dar un spațiu unde să poți afla energia și motivația continuității. O zonă deloc ușor de găsit și de construit, dar a cărei zidire merită cu prisosință, ea fiind microclimatul de unde se poate privi, analiza și acționa (atât cât este posibil) cu lucidiatea și emoția necesare unei existențe de calitate. Totul cu decență, bun simț, autoexigență, atenuarea orgoliilor și deschidere reală neinteresată față de ceilalți, cu afecțiune și repect chiar și atunci când celălalt, situat pe o treaptă social-economică superioară persiflează acest demers.

Două exemple de construcție a acestei *terra firma* ni se pot oferi din partea unor intelectuali deschiși, cu două profesii solicitante și viață socială activă, care au aflat în lirica lor, începută devreme apoi întreruptă și reluată, zona de refugiu și progres interior.

Dinu Ianculescu (1925-2017) a reușit să aducă pe scenă acea prezență elegantă specifică actorilor interbelici dublată de o voce educată și melodioasă. Timbrul său vocal s-a identificat mult timp cu emisiuni culturale la radio-televiziune unde rostirea sa, cu inflexiuni grave, făcea diferența. Însă, după roluri de ținută în teatru și cinematografie, către sfârșitul anilor optzeci, când deja era cunoscut pentru vocea sa, Dinu Ianculescu alege să plece din țară în Germania. Va mai reveni sporadic pentru roluri episodice sau întâlniri cu vechii lui colegi. Format cultural în anii patruzeci, oferă publicului spre maturitate și câteva volume de versuri ce îl demarcă în peisajul liric al momentului. Poetul se dovedește a fi un elegiac echilibrat și grațios căruia îi plac ormamentele manifestandu-se predilect în tiparele clasice ale poeziei cu formă fixă. Versurile sale sunt supuse disciplinei sonetelor, șlefuite muzical și articulate metaforic oferind imagini stilizate. Rafinarea și muzicalitatea ritmată a discursului liric impresionist conferă percutanță mesajului ce se relevă simultan prin formă și conținut *„Să stai într-o lumină crudă/ când trec prin aer funigei,/ s-auzi cum pasc în iarbă miei/ și mieii să nu te audă.// S-aduni miresmele din tei/ și muntele să-ți fie rudă,/ să stai într-o lumină crudă/ când trec prin aer funigei.// Să vezi cum dup-atâta trudă/ toamna-i leapădă cercei,/ să pleci, să nu mai simți, să iei/ cu tine nesfârșirea udă./ Să stai într-o lumină crudă*." (**Să stai într-o lumină crudă**)

O personalitate complexă, **Alexandru Lungu** (1924-2008), medic specialist endocrinolog cu importante contribuții în domeniul său, autor de lucrări științifice, șef de laborator cu o activitate medicală susțină este deopotrivă o prezență importantă în lumea scriitorilor, graficienilor și pictorilor. Preferă o pauză literară de mai mult de un deceniu pentru a evita exprimarea în cheie prolecultistă. În plină maturitate profesională și creeatoare alege, de asemenea, Germania ca țară de exil. Acolo își continuă proiectele atât pe plan medical având propriul său cabinet, dar si literar și grafic. Revine în țară tot pentru a încerca recuperarea operei sale literare în diverse antologii și pentru a propune volume noi. Alexandru Lungu este un poet cu o fire stenică care utilizează elemente de avangardă târzie unde materialitatea este mereu prezentă în stare intermediară. Formele refuză să se contureze clar existând teama de precizie și duritate asociate cu încorsetarile lumii totalitate. O aparentă dispoziție sumbră este transportată într-un spațiu ezoteric. Teme ascetice, arhaice și eclesiastice vin să completeze meditații asupra ființei ce continuă, în ciuda acumulărilor și progreselor, să fie mereu amenințată: „Lasă-mi această margine/ de lume/ graniță ultimă spațiu incert/ atât cât să nu lunece/ talpa mea de călător însingurat/ atât cât să nu-mi cadă/ capul din nori// Nu-mi fura amarnicul fir de nisip/ care-mi sprijină/ sufletul/ sfâșiat ca într-un masacru ceresc/ de necunoscute furtuni/ Toate marginile/ se întorc cândva împăcate/ în miezul rotund de sâmbure dulce/ al unei zile târzii/ în care lumea devine nemărginită." (**Margini**)

Un actor și un medic au căutat și au găsit, până la un punct, acea *terra firma* personală într-o epocă „de fier". Azi, într-o lume poliedrică, soluția nu diferă mult. Cadrul pare schimbat nu și metodele. Pentru că de dincolo de „matrioșka" traumelor și tiparelor disfuncționale deschise în fiecare zi de o societate ce încă se caută, îți poți aduce aportul onest, calitativ uman, chiar și acolo în zone aflate sub lumina crudă a marginilor. Sau poate mai ales de acolo.

pretexte

Emil Botta sau gestica emoțiilor

Gabriel Dragnea

„Eu cred în elocința tăcerii, poate din spaima că greșesc rostind cuvintele, că provoc realități nefericite rostind cuvinte. Eu cred în magia cuvântului și aproape mi-e frică de cuvinte, de aceea să nu vă mire că vorbesc cu ezitări, că mă apropii cu prudență, cu precauție aș spune de cuvânt, care este un lucru foarte fragil. Adesea îmi este aproape frică de cuvinte, fie cât de incantatorii, foarte adesea iubesc tăcerea și cred în tăcere și în elocința tăcerii."

Și, în această discretă construcție a tăcerii, cu o singură fereastră spre lume stătea el, poetul temerilor dezvăluite, al frământărilor chinuitoare. Emil Botta, un nor neliniștit pe fruntea cerului, o cadență de vals într-o mare de ritmuri zgomotoase și obositoare. El este poetul care adună civilizații și culturi în versuri de o profunzime filozofică surprinzătoare, care contrastează într-o oarecare măsură cu profesia de bază, actoria, permanenta repetiție în căutarea perfectei interpretări a lumii. El reușește admirabil să o redea publicului din sala teatrului și o recompune cu atenție încifrând emoții și temeri în tulburătoare metafore: „Stele ascunse în telescop,/ întoarceți-vă-n cer./ Douăzeci de ani astronomul miop/ o să vă caute ca pe mioare un oier.// Priviri, la matcă vă-nturnați/ ca ploaia, ca izvoarele./ Orbul care v-a pierdut, cere să-i redați/ luna și soarele.// Melci, reintrați în cocioabe,/ cenușă, revino în focuri și-n vetre,/ copaci, întoarceți-vă în muguri, în boabe,/ și voi, oameni, în pietre." (**Fantasmagoria**, din vol. *Întunecatul April*, 1937)

Însuși el, poetul și actorul Emil Botta este vizibil altul în vers și pe scena teatrului, în comparație cu actorul social, pionul lumii fragile. Atitudinea lui se modifică odată cu schimbarea mediului în care se manifestă. Spațiul artei pare un loc al evadării, unde poetul și actorul se întâlnesc pentru a construi ceea ce lumea nu poate decât admira și aprecia. El pare că se refugiază în roluri și în versuri și pentru a se reconstrui pe sine, într-o lume aparte, misterioasă, personală care se intersectează cu lumea reală doar pe teritoriul neutru al teatrului și al cărții. Apoi, la finalul exercițiului de admirație, fiecare merge pe drumul lui, mai puțin el, poetul, actorul, care, însoțit de constrictoarele temeri și umbre, continuă să exerseze pentru a deveni cea mai bună variantă a propriei existențe: „O arteră,/ un aerian bulevard./ Și la nr. 52/ sorb din cupa vieții și eu,/ necruțat de ani, de spate adus,/ sorb rar și visez/ și sunt altundeva,/ la polul opus./ Și visez Utopia/ și alte himerice./ Și parcă prind grai/ pereții smintiți,/ vedenii colerice./ Și, pierdut în oglindă,/ mă înfioară/ ochii pe care-i zăresc:/ egalii cu zero,/ altădată albaștri,/ se făcură pe dată ca iadul./ Și văd creieri de munte/ și urcușul e greu,/ sunt un trist alpinist,/ Sisif sunt, al moliilor./ Și cad și recad,/ un munte suind." (**Egalii cu zero**, din vol. *Un dor fără sațiu*, 1976).

Personalitatea omului Emil Botta nu se poate confunda cu personalitatea manifestată în profesie și nici cu aceea care ne apare în construcțiile lirice. El este visătorul care pășește timid pe trotuarul orașului trecând printre oameni ca norii parcă evadați pe cerul diurn, însă, fără a se confunda în vreun fel cu acesta. Este simplul și aparent rătăcitul om de pe B-dul Carol I, vecinul discret, aproape inexistent de la apartamentul nr. 52, de unde nu se aude niciodată nimeni și nimic. Noi știm că acolo era el, „un pat de o singură persoană cu o ladă în care intrau foarte multe cărți, un birou cu multe sertare (…), un dulap mic cu două uși în care se găseau hainele – două cămăși, un palton, o pereche de pantofi, o pereche de sandale, un costum de haine bleumarin și cam atât – și o mică oglindă cu o maramă albă, tot de dimensiuni mici. În sobă își făcea cafeaua într-un ibric. Existau încă două măsuțe, una mică pentru telefon și alta cu un mic raft dedesubt unde își ținea manuscrise și hârtii." (Ioana Diaconescu în emisiunea TV „Rezistența prin cultură").

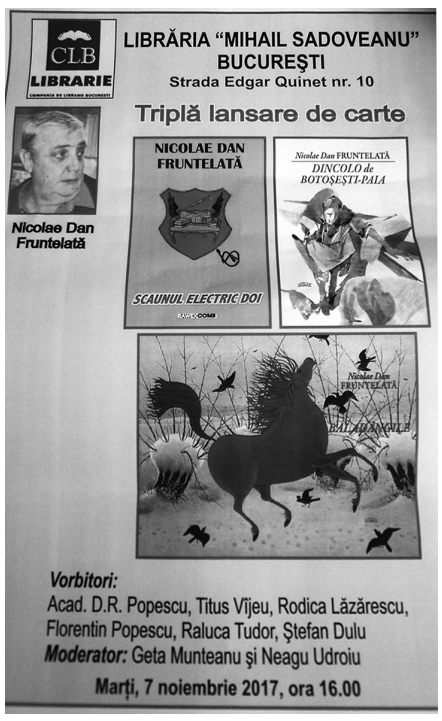
Dincolo de gestica emoțiilor sale vizibile în interviurile pentru televiziune, de pasul ce-l duce de acasă spre clădirea teatrului, un pas ușor legănat și subtil săltăreț ca al copilului bucuros de întâlnirea cu jocul, dincolo de blândețea glasului șoptit și a neliniștii brațelor care șovăie a arăta cerul ca destinație finală se află cuvântul ales cu grijă ca nu cumva, din greșeală să „provoace realități nefericite".

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Nicolae Dan Fruntelată

Propunem cititorilor revistei „Sud” un grupaj de poezii noi, din volumul în pregătire *Plângerea lui Socrate*, pentru a sărbători ziua nașterii scriitorului Nicolae Dan Fruntelată, „Domnul Zece Octombrie”, cel ce nu și-a mai ales în acest an depărtările, ci a plecat, ales de ele, în căutarea „pierdutelor veri”.

Amintiri de la o triplă lansare de carte din anul 2017. Afișul evenimentului. Foto: Ioana Ruxandra Fruntelată

Azi sunt mai vesel

Azi sunt mai vesel
nici nu știu
cum s-a făcut așa târziu
cum s-a făcut așa octombre
cu zilele lui lungi și sombre
cu soarele lui blând, dar pal
cum ar fi soare mineral
azi sunt mai vesel
iar nu-mi pasă
de lumea care nu mă lasă
de ceața care mă inundă
azi sunt mai vesel, veseli-m-aș
ca o lumină îmblânzi-m-aș
ca o lumină de octombre
cu zilele lui lungi și sombre
cu soarele lui verde pal
cu strălucirea de opal
cu soarele lui roșu, iată
cum trecem într-o lume beată
Azi sunt mai vesel, mai artist
nu-mi pasă de ce mai exist
azi sunt mai vesel
fiindcă astăzi
de toate astea sunt prea trist...

Nicolae Dan Fruntelată – „Domnul Zece Octombrie”

Statuia

El locuia *vis-à-vis* de statuia lui
Da, da, statuia aceea din marmură veche
Stricată de ploi, de vânturi, de nepăsarea
Oamenilor și a păsărilor din oraș
Era chiar statuia lui
Iar el locuia în casa din față, se trezea
Dimineața, ieșea pe balcon și urla vesel
Hei, Socrate, cum ai dormit ?
Statuia îl privea tăcută, rar își scotea o mână
De sub toga crăpată și scotea de acolo
O sticluță verde cu otravă din care punea
Un strop, doar un strop, în ureche
Apoi murmura: Hei, tu, acum te aud
Abia acum te aud și înțeleg
De ce ți-au dat mai marii cetății
Viața mea, memoria mea, aproape totul...

Scrisoare către Seneca

Bună dimineața, domnule profesor
Sau, domnule perceptor, sau domnule filosof,
Cum vreți dumneavoastră
De azi am hotărât
că nu mai aveți ce mă învăța
Așa că am, dincolo de salut
Un îndemn să vi-l aduc precum o floare
Precum o gutuie ce se ducea
Învățătorului din clasele primare
Deci, dispăreți, domnule profesor
De moarte naturală ori de moarte pur și simplu
Lăsați-mi, dacă se poate
Doar o amintire frumoasă
Voi îmbrăca-o ca pe o togă
În nopțile în care mă duc la bal
Nu pot să vă ucid cu mâna mea
Vedeți, sunt poet, nu criminal
Să curgă sângele nevinovat
Eu iau asupră-mi și acest păcat

Câteodată

Câteodată
Mă simt atât de singur
ca un pescăruș bătrân, uitat
pe un pervaz al oceanului
un pescăruș care nu mai poate zbura
un pescăruș care nu mai poate visa
care are aripile ninse
de o zăpadă din care e făcută
însăși amintirea pescărușilor tineri
Câteodată
stau atât de departe de mine
încât uit că nu mai pot pleca
și-mi vine, totuși, să plec.
Câteodată...

Pean

Să te simt cu părul lung
să te știu cu ochii verzi
tu-n privirea mea, frumoaso,
tot ca-n prima zi te vezi
și te-ating, ce orb sunt, Doamne,
când te-apropii în lumină
iar eu știu că ești acolo
unde nu-i păcat, nici vină
Unde-i ceasul, unde-i clipa ?
greu li-s zborul și aripa
ca fanaticii când crezi
da-n privirea mea, frumoaso,
tot ca-n prima zi te vezi

Amintiri de la o triplă lansare de carte din anul 2017. Nicolae Dan Fruntelată semnând autografe. Foto: Ioana Ruxandra Fruntelată

De vorbă cu vecinul

Bună dimineața, vecine,
Ce-ai mai făcut în ultimul veac ?
Ești tot singur, e rău ori e bine ?
Bună dimineața, vecine,
Ai grijă de casa ta de piatră
Ai grijă de pomii tăi din vatră
Ai grijă de noi, de acolo, de departe
vecinul meu plecat cândva în moarte
Bună dimineața, vecine,
mai spune-mi de tine
mai spune-mi de iubirile tale
de poveștile acelea
care-n nopțile de mai
în nopțile de iunie
între Rusălci și Iele dansau goale
mai spune-mi de noi
în cana mea puțin vin mai toarnă
și dacă nu mai ai cuvinte
și dacă nu mai ai ce-mi spune,
vecine,
spune-mi de toamnă
de toamna asta care
varsă aur în curtea noastră
ca într-o curte de împărat indian
Vecine,
vino și adu-mi pocalul cu umbre
din care aș putea să mai beau
măcar un an
Bună dimineața, vecine,
dacă nu știi ce să-mi spui
dacă limba n-o știu
dacă-mi umblă prin minte doar cuvinte străine,
mă uit spre casa ta
cum m-aș uita
în însăși viața mea stingheră
Vecine,
vorbește-mi de mine

Nicolae Dan Fruntelată

Flash-back

Ben. (sau moartea lângă cer)

Titus Vîjeu

„*Veniserăm în Franța convinși că vom scăpa de tot ce e mărunt în viață și hotărâsem din capul locului să ne ferim de tot ce ne-ar putea ucide timpul. Destul pierdusem din el acasă. Destinul nostru era, nu să ne schimbăm de la o zi la alta, pierzându-ne prin această omenească instabilitate, ci să ne căutăm în permanență pe noi înșine, până la porțile lui Dumnezeu.*" Aceste gânduri sunt desprinse din paginile unui roman apărut în 1946 la București. El aparținea unui scriitor tânăr, de doar douăzeci și doi de ani, care nu călcase vreodată pe pământul galic, dar care presimțea parcă faptul că Franța avea să fie stația finală a existenței sale nefericite. Debutase devreme, la doar șaptesprezece ani cu **Tavernale** (1941), urmat de **Pelerinul serilor** (1942) și **Arhipelag** (1943), cărți ale adolescenței sale lirice scurte și publicate în anii grei ai războiului, când o nouă pleiadă, în frunte cu Geo Dumitrescu se afirma în spațiul poeziei românești, în pofida restricțiilor impuse de cenzura militară a vremii. **Manifest liric** apărut în 1945 (editura Forum) părea a fi mesagerul artei eliberate de constrângeri. Iluzie repede îngropată de schimbările politice rapide intervenite după război în România și-n țările din jur. Astfel încât romanul din 1946 poate fi socotit proiecția unei dezirabile evadări a autorului din țara cuprinsă în menghina noului autoritarism roșu.

„*Unii oameni, când își părăsesc țara, se zice că se pomenesc cu un gol interior. Alții că se simt deodată într-un spațiu vid, golul deci fiind de data aceasta în afara lor. Se mai spune că toți acești oameni, pe care i-aș numi vacuumatici, la un moment dat regretă c-au plecat de acasă, pentru ei acasă însemnând nu rădăcina ancestrală (nici nu se știe dacă au avut-o), ci animalul răbdător și îndeobște patruped cu numele de pat (care ne dă nouă, iluzii și coarne).*

În ceea ce mă privește, n-am simțit nimic din toate astea. Dimpotrivă, eram plin de mine și de lume și totodată lumea era plină de ființa mea. Exaltare, dacă nu de-a dreptul nebunie."

Când ediția a doua a cărții a apărut la București (Editura pentru literatură, 1967) cu coperta și ilustrațiile prietenului nostru comun Mihai Sânzianu, Ben. Corlaciu se afla tot în România. La Paris fuseseră trimise doar personajele sale. Cu toate acestea, avea să-mi mărturisească faptul că sperase tot timpul într-o minune: să ajungă în Orașul Lumină și să tipărească acolo o carte intitulată „Am evadat din închisoarea România". Dacă ar fi fost să se întâmple într-adevăr, în anii '50, probabil că ar fi devenit unul din disidenții estici de seamă. Rămas acasă a trebuit să facă față marilor încercări ale proletcultismului. Răzvrătitul din vremea războiului era chemat să se alinieze noilor dogme. A făcut-o cu disperarea pe care ți-o dă lipsa oricărui orizont și lipsa mijloacelor de existență scriind câteva broșuri (precum **La trântă cu munții** – 1949 și **Timpii de aur** – 1951) pe care după „liberalizarea" culturală de la jumătatea anilor '60 le extrăgea la propriu din biblioteci, după cum mi-a mărturisit-o el însuși.

O încercare de a se impune ca prozator a reprezentat-o romanul **Cazul dr. Udrea** – 1959, inspirat de figura unui medic celebru în epocă, doctorul Firică (tatăl chirurgului Andrei Firică, mult timp director al Spitalului de Urgență) un intelectual ce însemna o „rara avis" în peisajul epicii noastre plină de harnici muncitori și țărani. Cartea a fost scrisă de-a lungul „obsedantului deceniu" (între1951-1958) și reluată în ediții ulterioare (1968-1971). A fost cea care l-a readus pe rebelul „albatrosist" de cândva în atenția criticii literare și a unui public lărgit. Un alt roman, **Baritina** (1965), consacrat tabloului impresionant al extragerii în Dobrogea a unui minereu important se născuse – tot conform mărturiei autorului – ca urmare a unei vizite făcute la Somova, la invitația confratelui său Traian Coșovei, reporter foarte activ în epocă și fiu al acelei așezări de pescari, confruntată cu efectele unei stranii industrializări. În paginile cărții sălășluia o umanitate nelipsită de un anume exotism, cea a comunității lipovenești, depozitară a unor tradiții istorice păstrate cu mândrie.

În acei ani numele lui Benedict Corlaciu (care semna Ben. cu punct după „n" sau, cum îi plăcea să se identifice, Ben.stop. Corlaciu) era tot mai cunoscut în lumea artistică. Păstra bune relații cu confrații săi din „generația pierdută" a războiului (Geo Dumitrescu, Ion Caraion) și devenise un apropiat al noului „tycoon" al literaturii române, Eugen Barbu.

Împreună cu Dumitru M. Ion i-am făcut o vizită în trei marelui prozator la vila sa de la Poiana Țapului. Gazda dovedea față de Ben o sinceră afecțiune (dacă termenul nu va fi fiind excesiv în raport cu rezerva binecunoscută a celui ce se considera pe bună dreptate un mare autor român). Era la câteva zile după ce Barbu fusese cooptat în forul de conducere colectivă al P.C.R., fapt de care nu se rușina deloc, ca să nu zic că era chiar mândru. Ceea ce nu-l împiedica pe „patron" cum îi spunea Corlaciu, să ne dezvăluie unele întâmplări umoristice de la Congresul ce-l așezase în rândul „pretorienilor" lui Nicolae Ceaușescu.

Chiar și pentru Ben. Corlaciu „epoca" se dovedea favorabilă. El, care nu mai primise retribuție cumsecade de pe vremea în care lucrase la *Timpul* („O, tempora, o, mores !"), fusese numit directorul Casei Scriitorilor din Calea Victoriei 115, o slujbă administrativă oarecare, dar remunerată, care i-a permis la un moment dat să-și achiziționeze un automobil *Moskvici*, scos la reformă de Uniune și de care era foarte mândru. Mai mult, reușise să-și cumpere pe Zamora o căsuță și dobândise un orgoliu de proprietar, pregătindu-se a consolida imobilul părăginit chiar dacă niciodată acela nu avea șanse să intre-n competiție cu *chalet*-ul lui Barbu.

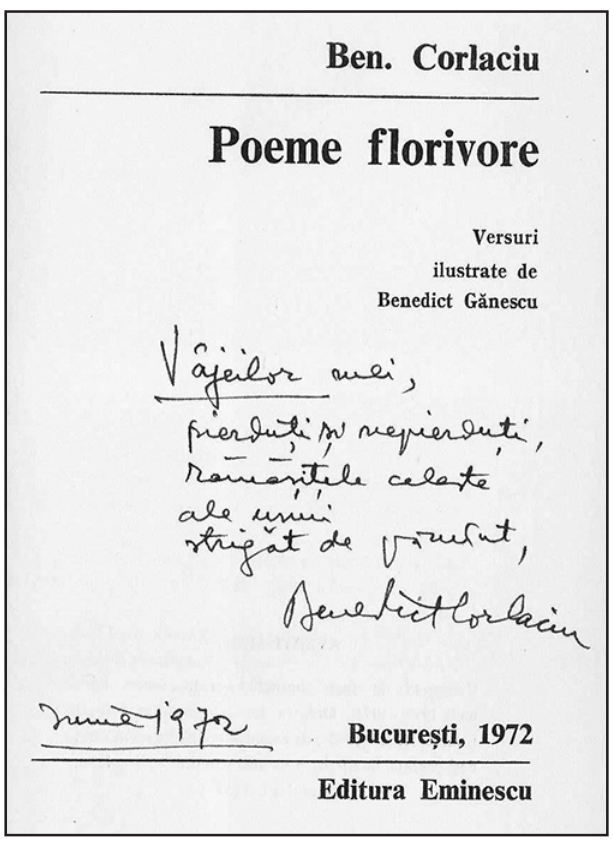
Volumul de **Poezii** (Editura pentru literatură, 1969) prefațat de Laurențiu Ulici, însumând aproape patru sute de pagini a contribuit nu doar la prosperitatea economică a familiei, dar l-a repus în drepturile cuvenite ca poet important al generației.

„*Consecvent cu sine însuși, lucru pe care puțini din generația sa l-au reușit, Ben. Corlaciu a parcurs drumul spre <u>eul</u> său profund fără ca privirea să-i coboare*." Aceste rânduri din finalul prefeței amintite puteau fi atribuite nu doar autorului, ci și omului Ben. Corlaciu. „Eul său profund" marca nu doar o nouă etapă a creației, ci și determinarea pentru „evadarea din închisoarea România" la care visase în anii primi ai tinereții. Avea gândul mereu la Paris, orașul european ce-l atrăgea aproape magnetic și pe care-l lua întotdeauna drept reper („la Paris untul se taie în laméle subțiri înainte de a se întinde pe pâine" – monologa uneori pe terasa noastră de la Breaza, unde poposea împreună cu frumoasa sa soție, Florica, o ființă distinsă ce avea să-i dăruiască doi copii minunați: Ana-Cristina Selene și Mihai Benedict. Celui dintâi, fetița cu nume lunar, îi consacrase la 11 ianuarie 1966 poema *Copilul*: „*Un sâmbur de tăcere, fulgerat pe buze, / aprinde-n noi un cerc din care fuge-o pasăre / cu zborul alb – / și noi am vrea să fie / un zbor întors, / spre-a nu rămâne singuri în cuvântul / care-a clipit pe urma ei ca ochiul unui lanț*").

Era mândru de precocitatea fiicei sale, mai ales că, trecut deja de vârsta de patruzeci de ani, dovedea o grijă părintească aparte, proprie „părinților târzii" cum îi plăcea să spună.

Iubea însă copiii în general, era atent la vorbele și solicitările tuturor juniorilor pe care-i întâlnea. Iar nu o dată spusele lor erau convertite-n poeme. Dețin un astfel de document literar, datat *Breaza, 17 octombrie 1971*. Se cheamă *Poema lui Vadim* și s-a născut după o plimbare cu automobilul său părăginit. La întoarcerea din excursie fiul meu, Titus-Vadim, care avea aproape trei ani, l-a întrebat inocent dacă știe să conducă la fel de bine și o căruță cu cai... S-a așezat la masă, a scos stiloul și mi-a cerut o foaie de hârtie pe care a scris:

(continuare în pag.5)

Ben. Corlaciu

Poeme florivore

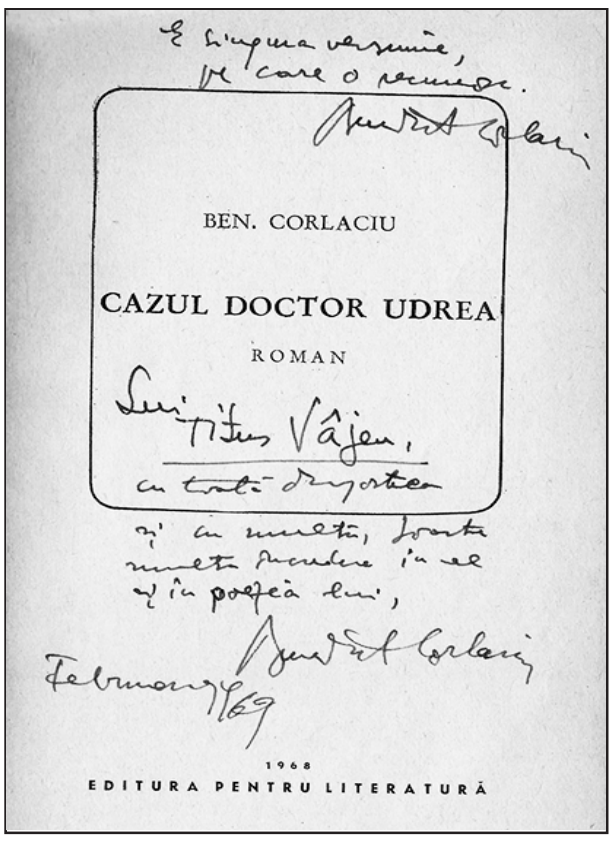
Versuri
ilustrate de
Benedict Gănescu

Vâjeilor mei,
pierduți și nepierduți,
rămășițele celeste
ale unui
strigăt de pământ,
Benedict Corlaciu

Iunie 1972

București, 1972

Editura Eminescu

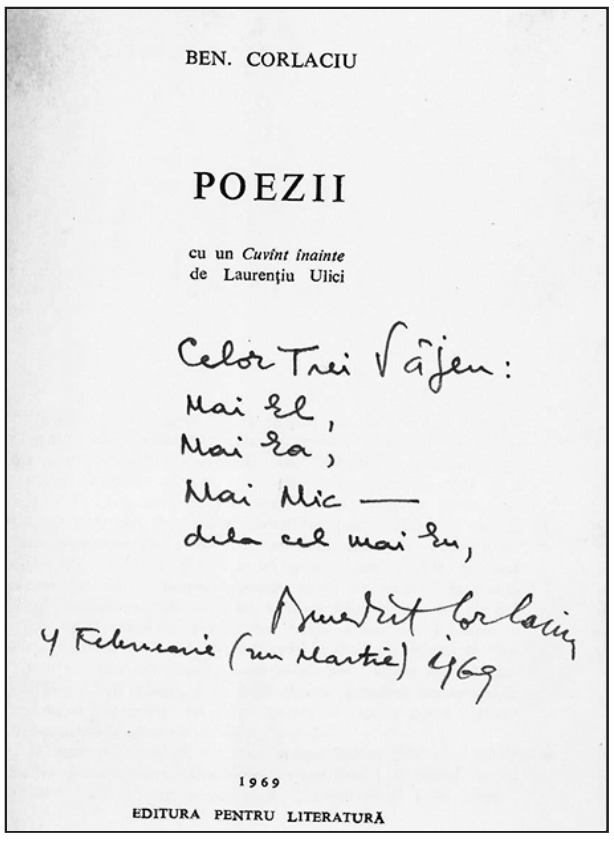

BEN. CORLACIU

CAZUL DOCTOR UDREA

ROMAN

Lui Titus Vâjeu,
cu toată dragostea

1968
EDITURA PENTRU LITERATURĂ

BEN. CORLACIU

POEZII

cu un *Cuvînt înainte*
de Laurențiu Ulici

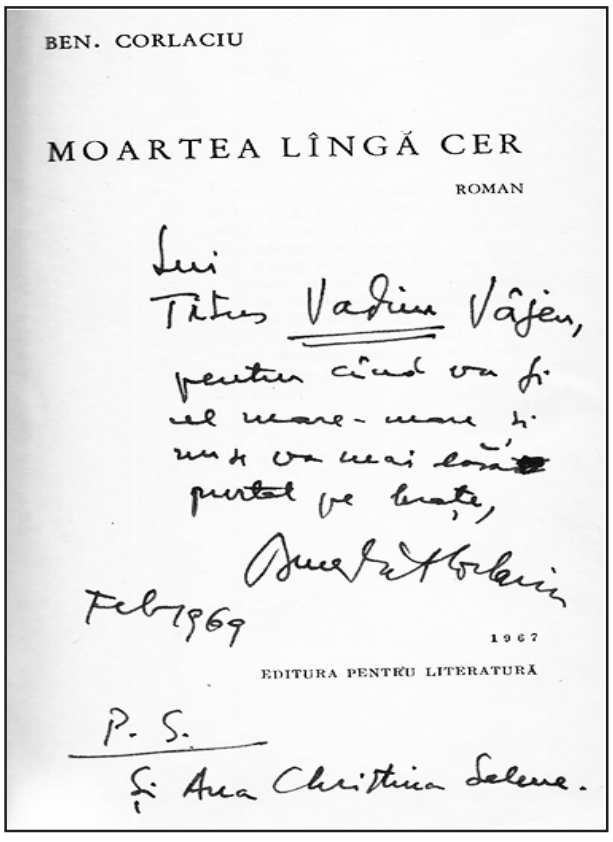
Celor Trei Vâjeu:
Mai El,
Mai Ea,
Mai Mic —
dela cel mai Eu,

4 Februarie (nu Martie) 1969

1969
EDITURA PENTRU LITERATURĂ

(urmare din pagina 4)

„Eu nu știu să umblu cu caii.
Odată aveam un bunic, el se pricepea bine la cai.
Dar bunicul meu a plecat
demult, într-o lume cu fluturi
și flori în multe culori
și n-a mai venit niciodată.
Doar uneori îmi trimite de-acolo
câte un fluture. Noi însă știm
că fluturii umblă numai prin flori
și pentru că știm adevărul culorilor
am uitat cum e jocul cu caii."

BEN. CORLACIU

MOARTEA LÎNGĂ CER

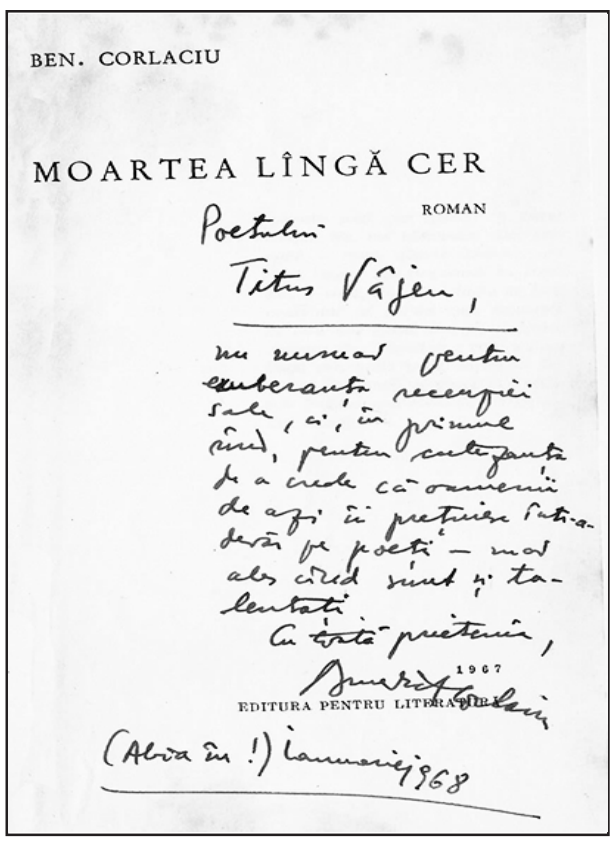
ROMAN

Lui
Titus Vadim Vâjeu,
pentru când va fi
el mare - mare și
nu va mai locui
pustiul pe lumină,
Benedict Corlaciu
Febr 1969

1967

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

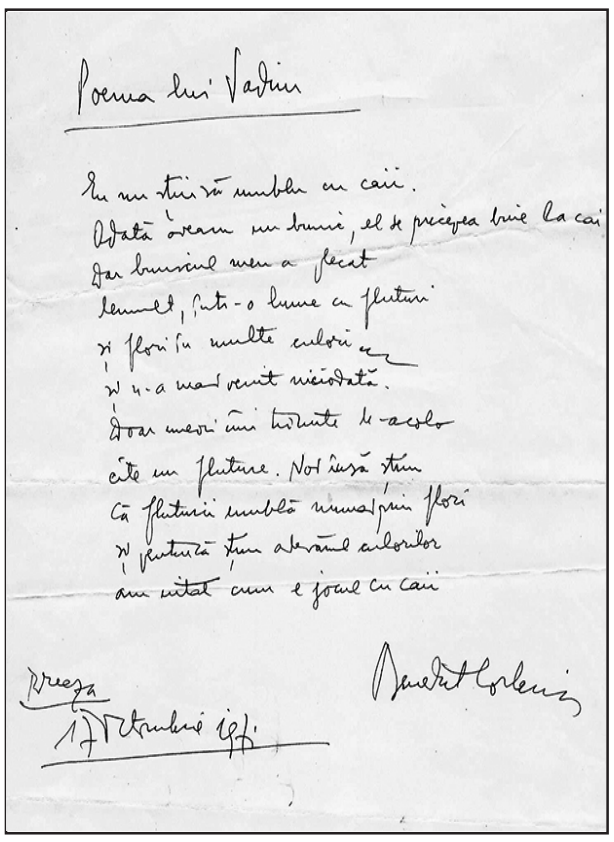
P. S.
Și Ana Christina Selene.

BEN. CORLACIU

MOARTEA LÎNGĂ CER

ROMAN

Poetului
Titus Vâjeu,
cu mirarea pentru
exuberanța recepției
sale, ai, în primul
rînd, pentru cutezanța
de a crede că oamenii
de azi îi prețuiesc încă-a-
devăr pe poeți — mai
ales cînd sînt și ta-
lentați.
Cu toată prietenia,
Benedict Corlaciu
1967
EDITURA PENTRU LITERATURĂ
(Abia în !) Ianuarie 1968

Poema lui Vadim

Eu nu știu să umblu cu caii.
Odată aveam un bunic, el se pricepea bine la cai
Dar bunicul meu a plecat
demult, într-o lume cu fluturi
și flori în multe culori
și n-a mai venit niciodată.
Doar uneori îmi trimite de-acolo
câte un fluture. Noi însă știm
că fluturii umblă numai prin flori
și pentru că știm adevărul culorilor
am uitat cum e jocul cu caii

Benedict Corlaciu

Poeza
17 Octombrie 1971

Anul următor, poemul deschidea – cu unele modificări – volumul **Poeme florivore** de la editura *Eminescu*. Pe exemplarul datat iunie 1972 dedicat „*Vâjeilor mei, pierduți și nepierduți, rămășițele celeste ale unui strigăt de pământ*" avea să precizeze că poema *Am uitat* de la pagina 5 a cărții fusese scrisă „*în urma unui dialog foarte serios cu Vadim, în vârstă de trei ani, fiul poetului Titus Vîjeu*".

Poezia marca așadar – prin evocarea bunicului – întoarcerea într-o copilărie petrecută undeva departe de locul nașterii (Galați) pe pământul natal al mamei sale Rozalia, țărancă din Țara Lăpușului venită după nașterea României Mari în partea veche a Regatului. Cartea făcea o evaluare a timpului scurs „*cât am lipsit din pădurile sale primordiale în care azi oamenii / singuri își fură copacii rămași din părinți, / când au nevoie de casă sau de sicriu, / sicriu e cuvântul în care ne-ntoarcem / îmbrăcați cu speranța că nu vom muri niciodată*".

Totuși el avea să moară nu peste mulți ani la Paris, orașul pe care-l idolatriza încă din perioada războiului, când își făcuse „înaltul cartier general" la vestita *Café de la Paix* de pe Calea Victoriei. Fusese copilul teribil al generației sale, protagonist al unei fronde adolescentine, prelungită în fapt pe parcursul întregii sale vieți, prea devreme-ntreruptă. Căsătoria cu frumoasa doamnă Florica, tehnician la Studioul de filme *Alexandru Sahia*, i-a adus echilibrul unei vieți de familie împlinită. Modificările „demografice" intervenite (nașterea celor doi copii) au determinat câteva schimbări de domiciliu. Întâi, din Bd. 1 Mai 327 într-un apartament de bloc din Balta Albă, la a cărui inaugurare am luat parte împreună cu câțiva prieteni și unde regretatul actor Ludovic Antal ne-a recitat în liniștea nopții *Doina* eminesciană, încă supusă pe atunci interdicțiilor. Apoi familia s-a mutat în centrul Bucureștilor, în mult invidiatul *Continental* din spatele Palatului Suțu, în care locuiau deja mai mulți scriitori și artiști.

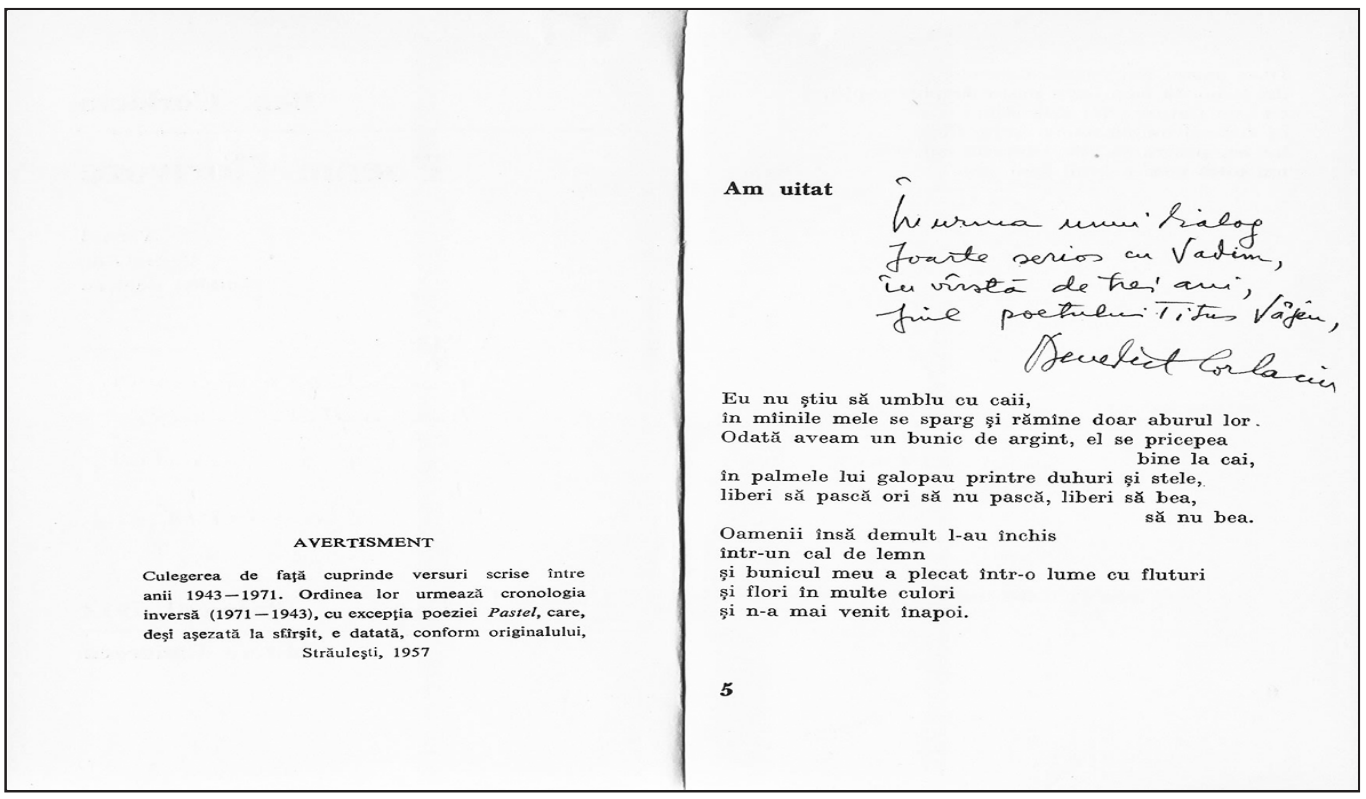
Din acel imobil aflat la kilometrul zero, la doi pași de Universitate, avea să plece într-o bună zi din țară, lăsându-și zălog soția și cei doi copii. Ajuns la Paris, a încercat interogația eroului său din **Moartea lângă cer**: „*Destinație ? Ce altceva e destinația, dacă nu adresa mai înzestrat al generației și care sperase să găsească în Franța aceeași potecă a gloriei pe care călcase Brâncuși. Amândoi o duceau însă destul de strâmtorat într-o patrie a consumului și în afara unor scrisori de recomandare pentru ocuparea unor locuri de muncă modeste nu-l puteau ajuta. Ba da. Au fost alături de el în acțiunile de protest pe care le-a inițiat în 1976 pentru a-și recupera familia din țarcul roșu, acțiuni ce-au culminat cu o faimoasă grevă a foamei pe esplanada Trocadero ce a impresionat oficialitatea franceză până acolo încât în timpul vizitei la București a unui înalt demnitar francez, Ceaușescu a fost obligat să primească o listă cu solicitanți întru reîntregirea familiei pe care figura și numele său.*

Această luptă a fost încununată de succes. Soția și copiii au ajuns la Paris, salvându-se dintr-o posibilă tragedie. Peste câteva săptămâni doar, la 4 martie 1977, blocul în care viețuiseră avea să se prăbușească, curmând viețile a zeci de oameni. Sub dărâmăturile lui și-au pierdut viața Toma Caragiu și Al. Bocănet, A. E. Baconski și soția, Veronica Porumbacu și Milo Petroveanu, Mihai Gafița

despre dispariția lui Ben. mai multe surse mi-au indicat o cauză biologică, determinată de o veche maladie pulmonară ce ar fi provocat un edem.

Cineva s-a oferit să mă conducă în stația de metrou în care și-ar fi aflat sfârșitul.

Am refuzat. Dragul nostru prieten Benedict Corlaciu nu putea să moară altundeva decât lângă cer...

AVERTISMENT

Culegerea de faţă cuprinde versuri scrise între anii 1943—1971. Ordinea lor urmează cronologia inversă (1971—1943), cu excepţia poeziei *Pastel*, care, deşi aşezată la sfîrşit, e datată, conform originalului, Străuleşti, 1957

Am uitat

În urma unui dialog
foarte serios cu Vadim,
în vîrstă de trei ani,
fiul poetului Titus Vâjeu,
Benedict Corlaciu

Eu nu ştiu să umblu cu caii,
în mîinile mele se sparg şi rămîne doar aburul lor.
Odată aveam un bunic de argint, el se pricepea
bine la cai,
în palmele lui galopau printre duhuri şi stele,
liberi să pască ori să nu pască, liberi să bea,
să nu bea.
Oamenii însă demult l-au închis
într-un cal de lemn
şi bunicul meu a plecat într-o lume cu fluturi
şi flori în multe culori
şi n-a mai venit înapoi.

5

Ioana Tricã

Ioana Trică (n. 1.06.1956, Grindu, Ialomița) este absolventă a Universității București – Facultatea de Limba și Literatura Română (secția română-franceză). Poetă și traducătoare, a debutat publicistic cu traduceri literare în 1999 și cu poezie în 2004, în revista „Viața Românească". Este autoare a volumelor de poezie: *Altcineva* (2005), *Continente suspendate* (2008), *El tiempo con rostro extrano/ Vremea cu față străină,* Obsidiana Press, USA 2008, în traducerea poetului François Szabó; *Cruciadele somnului* (2011), *Noaptea șarpelui/ Nata e gjarperit* (2013), *O insulă în nord* (2015).
Pe lângă poezie, Ioana Trică a publicat (în reviste și în volum) traduceri din literatura franceză și din literatura reto-romană (romanșă – idiom romanic vorbit in Elveția, astăzi, limbă rară, cu doar câteva zeci de mii de vorbitori). Începând cu anul 2008, a efectuat mai multe călătorii de documentare în cantonul Grizon, Elveția, în zona locuită compact de romanși, în special în Engadina. Este prezentă în reviste, antologii și volume colective din România, dar și din Franța, Argentina, Spania, Canada, USA, Chile, Macedonia etc. A primit numeroase distincții, între care: Diplomă de excelență, SIMFEST 2005, pentru traducerea volumului *Luisa Famos – Poesias/ Poezii*; Premiul Naji Naaman, Liban, poezie, pentru manuscrisul *Bărbați singuri/ Des hommes seuls*, 2009; Marele Premiu al Festivalului Național de Literatură „Armonii de primăvară" –Vișeu, 2016, pentru volumul *O insulă în nord*. Membră în PEN Clubul francez.
Pe cât de discretă și fragilă apare ca om, pe atât de puternică, adâncă și misterioasă este poezia scrisă de Ioana Trică, unde se poate vorbi chiar de o forță a delicateței, ce derutează și îmbogățește oferta interpretărilor. Este o poezie aparent simplă, eterată, dar cu rafinate trimiteri și proiecții în literatura universală de largă respirație și inspirație lirică. (**Victoria Milescu**)

CHIPUL MEU DE ASTĂ-VARĂ

Nu știu ce să fac cu stolurile
de fluturi din capul meu
Poate ar trebui să le aduc aminte
că e iarnă...

E iarnă peste câmpurile
de la Grindu. În jur se așterne moale
zăpada
În orașul tău ninsoarea e neagră
și miroase a cauciuc și a benzină
Vino, n-am nicio adresă. Nici nume
nici stradă
Doar liniște. Și nopți adânci.
Prea multe.
Lacuri sau nori de cerneală.
Vrăbii în podul casei.
Și stoluri de fluturi
ce au rămas pe chipul meu de-astă-vară.

SCRISOARE CĂTRE FALȘI PRIETENI

Fac ce pot:
Unele lucruri le termin, altele nu
Trec pe lângă maluri stinghere
Cariatide de nepăsare
Sfârșitul unui an nici tigru nici leu
Mă ignoră, îl ignor
Fac ce pot
Începutul nu-l știu, sfârșitul e înscris în început
Vin din ceasuri străine de mine

și tac. vă las vouă liniile stridente
ale zilei, promisiunile false și
dulcegăriile de sezon.
vă las vouă iluzia succesului,
frazele zornăitoare și premiile date reciproc.
eu ascult vocea tăcută a câmpiei,
nimic din ce prețuiți voi nu ajunge aici.

În rest, fac ce pot
Unele lucruri le termin, altele nu.

ȚARA FEMEILOR

A fost odată țara femeilor
apropiată și depărtată
neatinsă
de timp sau de moarte

adăpostind ochiul de argint
al izvoarelor

Țara fluturilor albi răniți
de suflul obscur
al dorințelor noastre
în care doarme uitată
creanga de măr

Roți de vifor adânci
trec pe sub brâul de umbră
ce-nconjură luna.

SUNTEM DOAR AMINTIREA CUIVA

Îmi țin fața acoperită în mâini
să nu văd cum noaptea
sapă adânc printre lucruri

Timpul acela concret cu miros
de iarbă și fum
e un spațiu negru prin care
se-adună în straturi
tăcerea. Totul
este o amintire stinsă
Viața noastră intensă
dar scurtă va fi într-o zi
amintirea cuiva
care-și va plimba mâinile de la un capăt
la altul al ei
precum orbii – fără s-o vadă

și neștiind ce colț i se potrivește
din realitatea imediată.

CĂDERE

lui Adam întâiul

De cercurile de aur să nu te apropii
mișcarea lor în sens invers
te poate prinde într-un ciclu
fără sfârșit
în spirale de timp spre polul suprem
doar un pas te desparte de
opusul lumii tale
cea veșnic nevăzută, în nemișcătoare
tăcere. Cascade mări închipuite.
În grădina cu mere de aur
doarme sufletul tău luminos și curat

Dincolo de apusul fierbinte marele foc
strălucește continuu

De cercurile interzise să nu te apropii
lumea va exista oricum și fără tine.

UMBRA UNEI ZILE LUNGI

Nu-i nimeni în colțul din stânga al serii
tremură în amintire aripile unor fluturi uscați
în colțul din dreapta se aprinde o lumină
ce luminează contururile
unor lucruri uitate
și pasul alb al formelor goale -

Apele diurne scad iar seara își schimbă culorile
munții de ceară se micșorează sub flacăra caldă
a anotimpului

Nu am adăugat nimic în plus acestei zile
ea nu m-a micșorat cu nimic
Spațiile goale între ieri și mâine se resorb
în inelele zilei de azi

Sunt arcuri între cuvinte sunt frunze pe jos
lemne de foc pentru sobă
dar nu mai e timpul acela. lung. răbdător. nesfârșit

Cu stele în gând cu mere pe masă
Cu mama și tata
nu înghețați ca în tabloul de pe perete
ci vii mișcându-se-n casă, nu mai e timpul acela…

Am închis ușa. am aprins focul în sobă
și flăcările lacome vor să cuprindă golul din spațiu
dar nu și din timp

Sunt prinsă în inelele zilei de azi
în prezentul îngust ca o lamă de gheață
Dincolo de ușa închisă
e viitorul cu chip alb nehotărât
e ziua de mâine cu trupul ei greu ca de lut.

LUNĂ LA MONTREUX

Pentru prima oară și
fără nici un înțeles
mi se întâmplă să văd
flacăra albă a lunii
pipăind oarbă valurile

într-un loc străin
într-o țară străină –

cum nemișcarea ei
vine spre mine umplând
golul nopții și privirea mea doar
câteva secunde.

POEZIA MEA

Poezia mea e pasărea
ce anunță luminile
de dincolo de neguri

Oglindă
lacomă de toate vândută
timpului
și răsăritului roșu

Ea plânge după sunete
și muzică
decupând singură o formă
de lumină

Atrage ploaia și tunetele
pe care le închide în volute
și curbe

Schimbă cuvintele în ape lucioase
și leagă cerul de inimă.

STINGEREA PĂDURILOR

Drumul iluzoriu
către perfecțiune
al ființei umane
se plătește cu
stingerea pădurilor
în focul roșu
al soarelui
de metal

DIMINEȚI

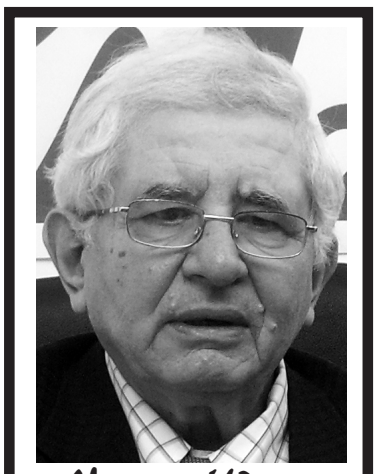
Dimineți dezgolite
de apele fluviului
de pe pragul durerii
ofelii ale timpului
se înecă

ELEGII DE NISIP

Elegiile de nisip
ale mării
scrise pe spatele
scoicilor
Dunele roșii
se retrag
din calea apelor
în pustiuri

CORTEGII

Păsări răpitoare
nori albi
oglinzi descoperite
ape în oglinzi
cortegii
la jumătate
de drum
între răsărit și
amiază

Neagu Udroiu

ACASĂ LA IONEL PERLEA

Stimulat de articolul documentat și, ca de obicei, bine scris, semnat de un profesor de istorie îndelung exersat în actul instructiv-educativ, îmi permit să evoc experiența proprie cu Ograda și numele său tutelar – Ionel Perlea.

Într-o vară, într-un an, cum este zicerea, mă aflam la New York pentru a decripta, la fața locului, pentru cititorii mei de acasă dezbaterile unei Adunări Generale a ONU. Aveam timp, mai ales în week-end să alerg încoace-încolo. Cunoașterea unor personalități din diaspora românească m-a sedus. Așa am ajuns la profesorul George Emil Palade, Laureat Nobel, Barbu Niculescu, om de afaceri, singurul român membru al Clubului Milionarilor, șeful de cabinet al generalului Rădescu în vremea cât a fost prim ministru la București, Titus Podea, fiul unui preot misionar trimis de autoritatea ortodoxă din țară printre credincioșii ajunși peste Ocean. N-am ezitat o clipă să propun doamnei Lizette Perlea o convorbire. Mă va primi, însoțit de un diplomat român la New York, în apartamentul familiei din Manhattan. Am rămas plăcut surprins să constat că și la cutia de scrisori și la soneria de la ușă au fost păstrate înscrisurile de pe timpul când era încă în viață Dirijorul.

Salonul de primire, o încăpere spațioasă, a rămas și el neschimbat: toate lucrurile la locul lor – pianina, combina muzicală-magnetofon, pick-up, aparat de radio, tablouri pe pereți. În spatele canapelei pe care stau oaspeții un tablou ușor recognoscibil semnat de pictorul Mărginean, oferit familiei Perlea de artist cu prilejul unei expoziții în America. Un grupaj de trei tablouri realizate de Maestrul Corneliu Baba, găzduit aici după marea expoziție din Manhattan în anii "70. Și biroul în colțul din stânga intrării pe care stau ustensile de lucru, fotografii de epocă, lucrări de artă miniaturale oferite de diverși admiratori

– O cunoști ?

Ezit răspunsul, nefiind stăpân pe subiect.

– Regina Maria dragă, iată ce-mi scrie...

– Și apropos de poze. Mi-aș dori o fotografie cu Dirijorul.

Din încăperea alăturată se întoarce cu un vraf de fotografii de diferite vârste.

– Uite,Toscanini. L-a apreciat mult pe Ionel...

Voi prefera câteva avându-l în cadru și în prim-plan pe Ionel Perlea. De regulă prin Europa. Iată-l aici în fața Operei Scala din Milano, unde pe panoul circular îi este anunțată prezența la pupitru în zilele următoare. Undeva sunt cei doi alături de sora sa, nevasta lui Mircea Eliade, împreună cu însuși Profesorul.

– Acum, după decesul Profesorului țineți legătura între dumneavoastră ?

Întrebare gratuită.

– Dragă, dacă ai vedea factura mea de telefon, ți-ai da seama: e cât o chirie...

Voi împacheta cu grijă pozele alese și promit restituirea lor cu o primă ocazie. Ceea ce se va și întâmpla.

O seară de basm, cu relatări despre viața unui cuplu legendar. Când să plec, o aud întrebând-mă:

– Dumneata mergi la Slobozia ?

Răspund afirmativ, adăugând:

– Dacă e nevoie !

Îmi explică: de la un timp, cei de la județ o asaltează cu propunerea de a transforma casa de la Ograda în Muzeu. Ea a fost o vreme sediul CAP. Când soții Perlea au fost în țară, ei au ținut să ajungă la Ograda. Masa festivă a fost servită în sediul cooperativei de consum, peste gard. Pregătită corespunzător, conacul a lăsat o bună impresie. Sunt rugat să transmit autorităților din Ialomița că ar fi bucuroasă ca acele ziduri să perpetueze amintirea familiei. Nu de alta, îmi spune, dar după ce se va săvârși din viață și-ar dori ca tot ce este în casa din New York merită să ajungă pe Ialomița.

Zis și făcut. Am comunicat cui trebuia ce aveam de transmis. După un timp, ajuns la Slobozia cu un scop anume, sunt interceptat de o mărime a județului. E la curent cu implicarea mea în demersurile pentru Muzeul Perlea de la Ograda. Din acel moment îmi stă la dispoziție mașina de serviciu a domniei sale pentru a vedea cu ochii mei de ce au fost în stare. Bucuria de a vedea încăperile de altă dată luate în stăpânire de bună parte din inventarul știut de mine din casa newyorkeză a familiei Perlea a fost și mai mare văzând într-un montaj la vedere cele câteva fotografii aduse de mine, copiate și retrimise Doamnei.

Peste ceva timp aflu din ziare că Doamna Lizette a trecut la cele veșnice. Era o telegramă de regrete la adresa ei. Din aproape în aproape, ajung telefonic la sora domniei sale care locuia la Chicago și după plecarea dintre noi a Profesorului. Îmi povestește amănunte din ultimele zile de viață a sorei sale. O rugase să se mute la ea și să o asiste în suferința ei. Nu mai călătorește de ceva vreme, că nu mai urcă în tren. Au convenit asupra unei prietene comune, care a și făcut ce trebuia făcut. Îmi recomandă s-o caut la telefon până ce îmi răspunde. Câte are pe cap...

Așa am făcut. Vine Crăciunul, vine Anul Nou, dar n-ar pleca înainte de a ști totul în ordine aici. O întreb dacă a cerut și sprijinul Ambasadei României în SUA. Nu se gândise. Argumentul: aceasta este la Washington, iar ce are ea de rezolvat este în New York. Am îngăduința ei să acționez.

Caut la telefon pe Consulul General al României la New York. Cu domnul Lupeș mă știu de mult. Este în țară, mi se spune. Îl caut, îl găsesc și îl invit să-mi facă o vizită la birou. Eram atunci directorul General al Agenției Naționale de presă. Este operativ și ajunge repede. Explic la ce mă gândesc. Îmi cere o coală albă de hârtie, mă ghidonează în a compune o adresă către ministrul nostru de externe, domnul Teodor Meleșcanu, prin care îi solicit să desemneze pe consulul nostru la New York să preia *in integrum* cazul Lizette Perlea. El a promis să meargă cu petiția mea la Ministru pentru a-i obține rezoluția așteptată. Ceea ce s-a și întâmplat.

La câteva luni ajunge la mine o depeșă de presă. La centrul cultural român din New York a fost deschisă o expoziție cu inventarul pornit spre Ograda din apartamentul din Manhattan al familiei Perlea. Mi-am convocat în mine satisfacția de a mă fi aflat pe traseul evenimentului.

La prima trecere prin Bărăgan am făcut cuvenita oprire în incinta conacului, gazdă de ceva vreme a evenimentelor cultural artistice aduse încoace de factorii culturali de la județ. La dispoziție, numeroase piese de expoziție destinate să conserve amintirea celor doi pilaștri – Lizette și Ionel Perlea.

Profil

Un erudit cercetător al istoriei locale – ȘTEFAN PĂUN

Nicolae SCURTU

Intelectual, din cei foarte distinși, instruit și format în instituții de învățământ prestigioase, din Giurgiu și București, Ștefan Păun (n. 1 ianuarie 1952, comuna Toporu, jud. Giurgiu), a urmat și finalizat cursurile Facultății de Istorie ale Universității din București, devenind, astfel, un devotat slujitor al zeiței *Clio*.

Anii de studii universitare, lecțiile și seminariile unor excelenți dascăli, lecturile profunde și frecventarea marilor biblioteci și arhive din Capitală, l-a determinat, mai târziu, să cerceteze, cu pasiune și rigoare, istoria locală din ținutul mirific al Giurgiului.

Investighează, cu o rară și devorantă pasiune, preistoria, istoria, civilizația, cultura și tot ce semnifică forme de spiritualitate în această parte a *romanității*.

Apelează, consecvent, la tomurile de documente istorice și geografice publicate, cercetează documente necunoscute sau parțial cunoscute din biblioteci și arhive, confruntă, cu o siguranță de autentic cărturar, opiniile celor de demult cu cele ale contemporanilor săi, și apoi emite opinii din cele mai argumentate.

Publică în presa de specialitate un impresionant număr de documente și materiale istorice, pe baza cărora va elabora trei cărți fundamentale – *Monografia orașului Giurgiu* (1995), *Monografia comunei Bujoreni* (2012) și *Monografia comunei Toporu, județul Giurgiu* (2014), ce se constituie, astăzi, în veritabile modele ale genului.

Aceste cărți nu au ieșit din goluri, ci dintr-o *muncă istovitoare* și a tot ceea ce înseamnă parcurgerea unei imense și inepuizabile *bibliografii* a problemei.

Monografiile acestea au devenit din momentul tipăririi lor niște instrumente de lucru și, mai ales, de orientare și îndemn pentru confrații lui Ștefan Păun. Și nu numai pentru ei.

Urmând, cu fidelitate, tradiția interbelică, când se elaborau și se publicau monografii de sate, comune, târguri, orașe, școli, biserici și alte așezăminte de cultură și spiritualitate, istoricul Ștefan Păun nu ezită să releve puterea de muncă și de creație a unor oameni cuminți, tăcuți și frumoși în credințele lor.

Acolo unde istoria nu e convingătoare, urmând unul din dezideratele lui Nicolae Iorga, cercetează cu migală folclorul pentru a constata cum s-a reflectat un fapt istoric în mentalul colectiv și, mai ales, cum l-a reținut „literatura nescrisă" a acestui popor.

Menționez că istoricul Ștefan Păun a coordonat, îngrijit și supervizat câteva reviste cu tematică istorică – *Clio*, *Studii și articole de istorie* și *Vlașca – istorie, cultură și civilizație*, în paginile cărora găsim studii, articole, contribuții și note extrem de prețioase pentru *istoria locală* și, implicit, pentru *marea istorie*, ce se impune *a fi rescrisă* după ultimele cercetări.

Istoricul Ștefan Păun, încă din anii de liceu, a fost profund impresionat de imensitatea operei lui Nicolae Iorga, din care *a citit* și, uneori, *a recitit* tot ceea ce a scris eternul savant despre Giurgiu și celelalte așezări din acest miraculos ținut, spre a decripta valențele creatoare ale oamenilor de aici.

În calitate de dascăl, de om de știință și de îndrumător al atâtor generații de elevi și studenți, Ștefan Păun la acest prim bilanț științific poate *privi* cu simpatie și iubire înspre trecut, fiind pe deplin conștient că și-a onorat *misiunea* de a instrui și a forma pe alții.

Ad multos annos, magister !

Dumitru Beianu, președintele Consiliului Județean Giurgiu, prof. Milica Dan și prof. univ. Ștefan Păun, participanți la comemorarea lui Dimitrie Bolintineanu (19 august 2022)

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XXXVI)

Între topos și atopos

Dl. Gheorghe Păun, un academician coborât cu adevărat în arena literară

Florentin Popescu

Prejudecată sau nu, ideea că academicienii s-ar afla într-un fel de turn de fildeș, prea puțin (ori chiar deloc) preocupați de arena socială (cea în care se dezbat mai toate problemele actualității), încă mai dăinuie în publicul larg de la noi, chiar dacă personalitatea care mi-a prilejuit aceste rânduri o combate ori de câte ori este adusă în discuție de cineva.

Nu este nici prima și poate nici ultima oară când gândul m-a purtat/mă poartă către această concluzie. O concluzie care, de fapt, nu se dorește a fi decât un bun prilej de a oferi încă o dată un exemplu cât se poate de grăitor în susținerea tezei că atunci când un om simte că este „suflet în sufletul neamului său”, cum spunea odinioară un mare poet, rangurile și titlurile contează mai puțin, sau în cel mai bun caz vin să adâncească puterea de exemplu a cazului/cazurilor în discuție.

De ani buni (ca să nu spun decenii) un om care „sfințește locul”, cum se spune îndeobște, este și dl. academician Gheorghe Păun, locul pe care-l „sfințește” prin fapte culturale fiind vechiul oraș regal Curtea de Argeș, localitate cu a cărui viață culturală și spirituală d-sa s-a identificat/se identifică în sensul cel mai propriu și exact al cuvântului. Spirit neliniștit și mereu în căutare de noi și noi piste prin care să pună în lumină tezaurul de valori (istorice și nu numai) al acestui loc binecuvântat de Dumnezeu, dl. Gheorghe Păun este fermentul unor înfăptuiri care au făcut ca localitatea amintită să se afle astăzi în prim-planul vieții culturale, nu numai argeșene, ci și naționale. A ctitorit o revistă, *Curtea de la Argeș* (ajunsă în al paisprezecelea an de apariție) cu puternic ecou în rândul cititorilor și adunând în jur oameni de știință și de cultură din țară și străinătate (îndeosebi din statele în care trăiesc importante comunități de români), militând necontenit pentru cunoașterea și popularizarea valorilor noastre, pentru punerea în lumină a specificului național – fapt de o importanță majoră în actualele condiții ale globalizării.

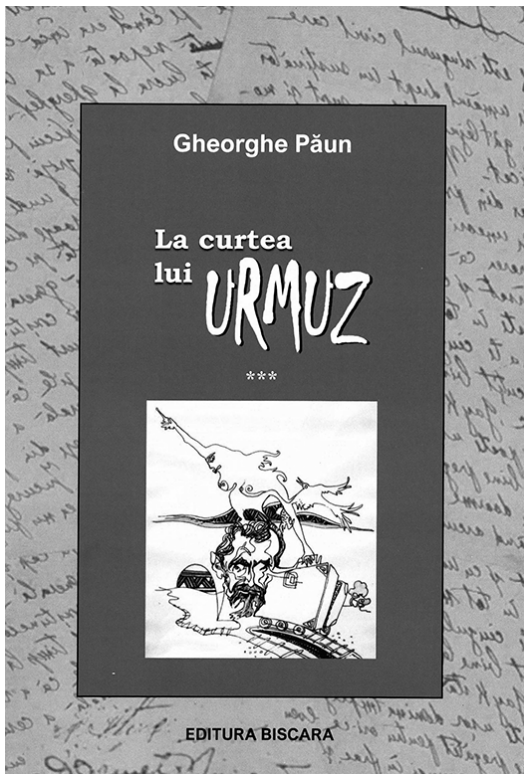
Dacă dl. Gheorghe Păun ar fi fost numai ctitorul acestei publicații și tot ar fi fost de ajuns pentru ca numele d-sale să rămână pentru totdeauna înscris în istoria culturală a locului, a zonei, a Argeșului și a țării.

Dar e vorba de mult mai mult.

Preocupat de viața urbei în care trăiește și lucrează, d-sa a reușit să antreneze autoritățile într-o serie de fapte și evenimente mai mult decât remarcabile. Astfel, la Curtea de Argeș s-a dezvelit mai an o statuie a lui Eminescu și mai de curând una a scriitorului Dim Demetrescu-Buzău (Urmuz), una din marile personalități ale orașului (după ce mai înainte pe clădirea ridicată pe locul casei în care s-a născut acest scriitor fusese amplasat un medalion al celui ce ne-a dat acele „Pagini bizare” prin care a revoluționat literatura și a uimit o lume întreagă.

Poet, prozator și publicist aflat în permanență în miezul evenimentelor, spunându-și răspicat părerea în mai toate problemele actuale ale României, cu un condei alert, mereu „în priză”, mereu animat de gânduri și idei constructive, patriot adevărat și manifestându-se ca atare, dl. Gheorghe Păun a coborât în arena literară și se manifestă publicistic din plin îndeosebi în revista pe care o păstorește, dar și prin însemnările, cronicile, opiniile, micile eseuri publicate în *Argeș Expres* și *Argeșul*.

Am făcut această introducere mai ales pentru cei mai puțin familiarizați cu viața culturală (într-un loc d-sa se arată dezamăgit că o parte din concitadinii lui nici n-au auzit de *Curtea de la Argeș*), fiindcă, altminteri nu cred să fie cineva cât de cât inițiat în viața literară și publicistică de azi care să nu fi citit măcar câteva numere din amintita publicație.

Printr-un recent volum, *La curtea lui Urmuz* (Editura Biscara, 2022), al treilea dintr-un șir de cărți de publicistică purtând acest titlu, d-l Gheorghe Păun vine să dea însă o dată seamă de preocupările, lecturile, faptele și ideile sale din ultimii doi ani. «Mai întâi – ne previne autorul într-un scurt „Cuvânt înainte” – a fost serialul de articole *Vedere de pe Dealul Olarilor*, din *Argeș Expres*, ziarul orașului Curtea de Argeș, finalizat cu trei volume-volumașe omonime serialului, apărute la Ars Docendi, București, în 2014 și, respectiv, 2018. După acea a urmat în dublu serial, *La curtea lui Urmuz* și *De la curtea lui Urmuz*, primul apărut tot în *Argeș Expres*, al doilea în *Argeșul* din Pitești, cu tabletele adunate în două volume mult similare ca format celor dinainte, apărute tot la Ars Docendi, în 2020, respectiv 2021, *La curtea lui Urmuz* s-a numit, la fel ca volumul de față. Așadar, al șaselea, completând două „triade”».

Titlul noului volum nu este întâmplător și el se leagă de numele „trist-genial-paradoxalului Dimitrie Dem Demetrescu-Buzău” pentru care autorul nutrește o mare pasiune și căruia, cum era și firesc, îi consacră mai multe tablete. Altele, ne mai spune publicistul „se referă la subiecte care nu sunt legate de Urmuz. Întâmplări de pe Argeș în Sus sau din lume, cum ar fi globalizarea și pandemia, progresismele și politichia, cărți, idei, multe, dar nu neapărat mărunte, rar de interes strict curteargeșean... Obișnuiesc uneori să spun că leacul meu împotriva ulcerului, că ulcer faci dacă iei prea în serios ceea ce se întâmplă pe scena politică autohtonă – ca și pe cea globală deopotrivă. Iar că e un leac bun se confirmă: eu nu am făcut până acum boala cu pricina... sper că volumul să-i ajute cititorului...”.

Spirit eminamente liber în gândire, fără prejudecăți sau rezerve de vreo natură oarecare, dl. Gheorghe Păun scrie cu dezinvoltură, fără inhibiții despre mai toate temele actualității, aflate în atenția societății și a presei: despre „muzica numerelor, culorilor, cuvintelor” (nu degeaba d-sa este o celebritate în matematica europeană și nu numai), despre „deșcolarizarea României” (apropo de lipsa de coerență în politica domeniului din ultimele trei decenii), despre „Omul nou și... cocoșat”, despre memoriile unor luptători anticomuniști, despre Noua Zeelandă și brava lume nouă, ca și despre limba română de la televizor, sau despre învățămintele noastre din pandemie. Așadar un spectru tematic larg și foarte variat, din care nu lipsesc nici referințele la o serie de apariții editoriale, expoziții de artă plastică sau o serie de evenimente culturale desfășurate în Argeș, însă cu semnificații mai largi și cu mesaje care nu s-au stins de îndată ce a căzut cortina peste ele.

Mai mult decât un simplu fan al lui Urmuz, dl. Gheorghe Păun a făcut aproape o obsesie, o obsesie nobilă și demnă de toată lauda față de acest scriitor de obârșie argeșeană.

De aceea nu este de mirare că îi consacră nu mai puțin de treisprezece tablete, privind scriitorul din diverse unghiuri, din trecut și din prezent, relevând largul ecou pe care l-a avut și îl are în continuare opera lui Urmuz în lumea literaturii, a presei, a cititorilor.

Peste toate, ori cu toate la un loc, două calități indiscutabile mi se par a caracteriza textele din acest volum: fluența scriiturii și implicita empatie a autorului cu temele propuse și totodată cu cititorii pe care reușește să și-i facă părtași la ideile d-sale.

Rigoarea argumentelor, construcția frazei și în genere arhitectura tabletelor sunt impecabile.

Am mai spus-o și o repet de câte ori mi se ivește prilejul: Dacă România ar mai avea încă vreo zece-cincisprezece oameni ca dl. Gheorghe Păun, cultura noastră ar arăta, fără îndoială, cu totul altfel decât azi.

Am citit despre...

Scriitori români, văzuți de mari graficieni ai lumii (VII)

Florentin POPESCU

La strălucirea culturală a epocii lui Constantin Brâncoveanu a avut o contribuție esențială, cum se știe, Antim Ivireanu, cărturar și orator religios și totodată unul dintre primii mari editori și tipografi de la noi.

Personaj cu o tinerețe zbuciumată, acest cleric originar din Iviria, a fost luat rob de turci, unde avea să se remarce ca xilograf de mare talent, dar și ca ins înzestrat pentru pictură și broderie. Acolo a învățat limbile turcă, greacă veche și modernă și arabă.

Stabilit la București între 1688 și 1690, el a fost solicitat de Constantin Brâncoveanu să se ocupe cu munca tiparului – domeniu în care avea să ajungă vestit.

Antim Ivireanu a tradus sau a compilat, a scris cărți el însuși. Dintre lucrările cu caracter religios rămase de la el cea mai importantă poartă titlul *Didahiile ținute la Mitropolia din București* (1886), iar dintre cele cu caracter laic menționăm *Alexandria* și *Floarea Darurilor*. Remarcabil este faptul că din cele aproape patruzeci de cărți tipărite Antim Ivireanu douăzeci au apărut și în românește.

Între altele, mai este de menționat și ceea ce G. Călinescu scria despre această luminoasă figură a culturii noastre: „Spontaneitatea exordiilor, trecerea firească de la planul material la cel alegoric, reintrările familiare în chestiune, indignările, întristările, mustrările, interogațiile retorice, curmate la timp înainte de a deveni bombastice, pasiunea ce echilibrează toată exacta mașinărie a cazaniei destăinuie un orator excelent și un stilist desăvârșit. Didahiile rămân și azi vii.”.

Dl. Nicolae Ioniță reține în albumul său de desene ale marilor graficieni ai lumii nu mai puțin de cincisprezece portrete ale lui Antim Ivireanu, realizate de artiști din treisprezece țări: Brazilia, China, Republica Dominicană, India, Iran, Italia, Mexic, Nigeria, Rusia, Serbia, Turcia, Ungaria și Venezuela.

Dacă pentru V. Chandrsekar Chandraw (India), Amir Soghrati (Iran), Carlo Squillante (Italia) și Ricardo Camacho (Mexic) desenele se apropie destul de mult de figura lui Ivireanu din imaginile consacrate și prezente în toate dicționarele și istoriile literare, în schimb pentru Wan Yongkui din China portretul cărturarului apare conturat din puține linii, în evidență ieșind potcapul și barba uriașe, în vreme ce figura pare a fi a unui înțelept chinez de odinioară.

La Erico Ayres din Brazilia prelatul, desenat într-o singură culoare (neagră) șochează ochii și orbitele largi, gata parcă să cuprindă o întreagă mulțime de enoriași aflați undeva în afara ramelor portretului. Toiagul arhieresc, ținut în mâna dreaptă, dă, la rându-i, o anume maiestuozitate personajului. De altfel mai toate desenele cuprind acest adjuvant – semn al puterii și autorității bisericești.

Dacă am fi, însă, puși în situația de a opta pentru unul sau două din cele cincisprezece reprezentări grafice ale înțeleptului, ne-am opri mai întâi la desenul lui Joery Santos Gomez din Republica Dominicană. Artistul a văzut un Antim în poziția statuară, cu mâna dreaptă ridicată în sus, binecuvântând mulțimile, în vreme ce în cea stângă, ridicată în dreptul umerilor ține toiagul lung, ce se întinde până aproape de pământ. La fel și la Vladimir Motchalov din Rusia, cu deosebire că la acesta din urmă potcapul este exagerat de mare, iar trupul, în întregul lui, aplecat înainte, lasă impresia că personajul se află în mers. Privirea îndreptată în sus, către înălțimile cerului sporește gravitatea și sfințenia chipului.

Oricum am privi și am judeca lucrurile, un fapt este limpede: artiștii s-au apropiat de acest important personaj al culturii noastre nu numai pentru că le-a sugerat o „temă”, ci și pentru că au fost fascinați de opera lui – cu multe idei umaniste, universal valabile.

Vladimir Motchalov (Rusia)

Discret, ne-a părăsit și Neagu Udroiu

George APOSTOIU

A plecat dintre noi fără să ne vorbească despre suferința care îl tortura în ultima vreme. După marele pictor Gheorghe Iacob și după marele scriitor Nicolae Dan Fruntelată, Neagu Udroiu, marele gazetar, este al treilea *Cetățean de Onoare al Bolintinului* șters de pe răbojul lui Dumnezeu. El, marele călător, a plecat spre Câmpiile Elizee fără să ne avertizeze că se apropia clipa. Poate că s-a luptat cu suflarea ei rece, nu avem de unde ști. Sau poate că nici el nu a simțit cum s-a furișat moartea în odaia lui.

Rămân mereu uimit când mă trezesc fără cei de lângă mine. Așa s-a întâmplat și la aflarea veștii că am pierdut încă un prieten. Pe Neagu. Îmi este greu să șterg imaginea pe care mi-o lăsase – nu numai mie – optimismul lui robust. Acum, când scriu, îmi dau seama că timpul care îi fusese hărăzit s-a precipitat nemilos. Și, totuși, aș putea găsi o presimțire, doar prevestire a acestui timp grăbit pentru că, în ultima vreme, Neagu deturna cu o glumă banala întrebare: ce mai faci ? Dar asta rămâne o taină pe care a avut grijă să o ia cu el. Altfel, rămăsese fidel crezului lui de a nu se mărturisi. Și-a păstrat până în ultima clipă obiceiul civilizat de a nu vorbi despre patimile pe care i le scotea în cale destinul. Știam de mult că nu-i plăcea să afle nici măcar prietenii dificultățile pe care destinul i le scotea în cale din când în când.

Dacă nu ar fi fost un mare gazetar, Neagu Udroiu ar fi putut fi un bun scriitor. Cunoștea legea scrisului și o respecta: viața cuvântului așternut pe hârtie stă în adevărul pe care îl afirmă. Acest crez a stat la temelia importantelor lui volume de reportaje despre lumea prin care a trecut. A fost un cronicar fidel al ținutului și al satului Cartojani în care părinții lui își așezaseră vatra casei. Viața oamenilor locului a povestit-o în volumele *Zăpezile de Miazăzi* (1982), *Ferestre spre Carpați* (1983), *Pieton prin sate și orașe românești* (2000) și în alte câteva volume.

Profesiei lui dintâi, cea de reporter, i-a rămas fidel toată viața, oricare au fost responsabilitățile profesionale care au intervenit: inginer, director la Televiziunea Română, secretar general al Agerpres, director al acestei agenții după 1989, ambasador în Finlanda și Estonia. Volumele lui de reportaje au o egală valoare documentaristică și didactică: *Reporter pe Mississippi* (1976), *Hawai* (1977), *Watergate, un crâmpei de istorie americană* (1994); *Emisferele de Magdeburg* (2001), *Pieton prin orașele lumii* (trei volume – 1976, 1994, 1989), *Japonia se scufundă ?* (1996), *China, dragonul pe roți* (1997), *Coreea de Sud și veacul Pacificului (*1997). A fost o enciclopedie a presei românești și îi datorăm cea mai valoroasă crestomație contemporană a acestui nobil patrimoniu cultural: *Condeie, voci, chipuri. Presa Românească – pagini de istorie* (trei volume, 1930 de pagini, 2015). O plăcere contagioasă îi domina confesiunile. Era un depozitar al evenimentelor din presă. Anii sau oamenii implicați în viața gazetăriei românești și chiar internaționale reveneau în discuțiile lui cu o ușurință de invidiat. Documentarea la redactarea celor trei volume ale istoriei presei trebuie să-i fi fost substanțial ușurată de acest bagaj informațional construit cu o rară aptitudine de investigație.

Experiența lui diplomatică a consemnat-o în două volume ce pot fi socotite, totodată, și monografii ale țărilor în care a fost acreditat. *Zăpezi din Miazănoapte. Ambasador în Finlanda* și *Zăpezi din Miazănoapte. Ambasador în Estonia.* Disponibilitatea lui de a fi mereu la curent cu evoluțiile politice din lume își găsește în aceste două cărți expresia potrivită. Reporterul șlefuitor de cuvinte nu își trădează convingerile în noua sa calitate de ambasador, Chiar și în riguroasa corespondență diplomatică el rămăsese gazetar. În lumea diplomatică descoperă valoarea informației verificabile și recunoaște, cu sinceritate și onestitate, că atunci când ești invitat în loja de onoare a intereselor naționale *imperativul esențialului* trece pe prim plan, iar locul evenimentului efemer, adesea trăit în gazetărie, se îngustează.

A părăsit această lume cu o discreție pe care doar cei care l-au cunoscut de aproape o pot accepta și înțelege. Viața lui personală nu avea preț decât în interiorul familiei. Aceasta îi asigura liniștea profesiunii. Mai exista o față a personalității lui, mai puțin cunoscută, pe care chiar el a avut grijă să o cultive cu decență: cea de a nu-și exhiba inconvenientele și suferințele de care viața nu l-a scutit. S-a hotărât să vorbească despre acestea ca parte a tulburărilor intervenite în presa post-decembristă într-o carte de confesiuni despre etapa tulbure a presei românești post-decembriste. Cartea a intitulat-o sugestiv *Sub roțile Carului Mare* (1998). Ea poate fi socotită un compendiu al istoriei presei *Condeie, voci, chipuri.*

Pentru memoria lui, această carte merită (re)citită.

Despărțiri (I)

Nicolae CONSTANTINESCU

„Agenda cu cruci”, o agendă începută prin anii ’70, când cred că aveam sau așteptam să am eu însumi un număr de telefon, se umple, neîncetat, anii aceștia, cu semnul săvârșirii din viață a celor care mi-au fost, în timp, colegi, prieteni sau simple cunoștințe pe care viața mi i-a scos în cale, consăteni, vecini, colegi de școală sau de facultate, foști studenți, doctoranzi, profesori cărora le-am îndrumat lucrările pentru gradul I în învățământ, universitari, filologi, folcloriști, redactori la reviste de specialitate sau la publicații culturale, la posturi de radio ori de televiziune la care am colaborat în timp, *and many, many more* !

Ultimii trei ani, mai ales, datorită *pandemiei*, au mărit frecvența prezenței semnului crucii în agenda mea, mai ales că datele oficiale au creat o confuzie majoră în ceea ce privește decesele provocate de perfidul Covid și cele produse pe cale naturală, prin „moarte bună”, măcar că nici o moarte nu poate fi *bună*, dar expresia există în limba populară, aceasta desemnând o moarte firească, nu produsă de o boală, epidemie, accident, ci survenită în condiții naturale, firești, la bătrânețe.

Între acestea, două mai ales m-au întristat cu precădere, aceea a gazetarului și scriitorului ***Nicolae Dan Fruntelată*** (1946-2022) și a istoricului și scriitorului ***Marian Ștefan*** (1939-2022). Cu amândoi m-am intersectat de-a lungul vieții noastre suficient de lungi. Cu primul, în sălile și pe holurile largi și primitoare ale Facultății de Filologie (Limba și literatura română), unde eu eram tânăr asistent și el student, apoi, după 1989, când apropierea s-a reînnoit, prin colaborarea cu una dintre fiicele cuplului Fruntelată, Ioana-Ruxandra, devenită asistentă la Catedra de Etnologie și Folclor, de la Facultatea de Litere, al cărei șef am fost timp de 12 ani, între 1996-2008. Cu cel d-al doilea, apropierea este încă mai îndelungată, amândoi fiind din comuna Fierbinți (acum orașul Fierbinți-Târg) și absolvenți ai liceului din această localitate din fostul județ Ilfov (acum Ialomița), el din prima promoție (1956), eu din a treia (1959), prima cu 11 clase; ulterior ne-am văzut/ am comunicat sporadic până când ne-am regăsit, către vârsta maturității depline, el redactor la prestigioasa revistă „Magazin istoric”, eu profesor la „alma mater”, Facultatea de Litere din București.

Oltean pur-sânge, Nicolae Dan Fruntelată a fost reținut de critica și istoria literară întâi ca poet, fișa din *Dicționarul general al literaturii române*, E/K, 2005, semnată M. I., definindu-l ca „poet și publicist”, măcar că el alesese clar „gazetăria”, socotită a fi „viața și dragostea mea” (Editura Rawex Coms, 2013). Între poezie și jurnalism (sportiv, de investigație, politic) s-a insinuat, firesc, proza, și aceasta cu atingeri firești cu jurnalismul de bună calitate. „Sudismul” care ne apropie, nu numai prin faptul că am colaborat, în timp, la revista „Sud”, apărută de câteva decenii la Bolintin Vale, ci și pentru că ne-am trăit copilăria sub un soare uscat, el în Mehedinți, eu pe Ialomița de la intrarea acesteia în Bărăgan: „Vara, prin iulie, era cald rău. Ulițele se acopereau de o pulbere albă, fierbinte, piciorul, mai ales dacă erai desculț [...] se ducea în praf până aproape de genunchi. Soarele n-avea milă de nimic”.

Dar probabil că marea sa dragoste, alături de *familie* – o soție îndurerată, două fiice remarcabile în profesionalismul lor, o nepoțică plină de har – și, pe de altă parte, de o *Românie a lui*, a fost *scrisul*. Nicolae Dan Fruntelată a trăit prin scris și pentru scris, a lăsat în urma lui o *operă* pe care istoria literaturii de azi sau de mâine, o va (re)descoperi într-o bună zi, va scrie elogios, cum s-ar cuveni, sau, după noile canoane, o va ignora. Poetul, prozatorul, gazetarul Nicolae Dan Fruntelată a luat cu el, în cripta de la Cernica, atâtea cărți nescrise și necitite de nimeni. Într-un poem din seria „ultimelor”, poetul rapsodia cu optimismul olteanului vajnic: „Eu, doamnă, încă respir, încă sunt/ frumos ca o toamnă la Vânju Mare/ cu aromă de struguri înlăcrimați/ și de gutui bolnave de soare” . Drum bun spre stele, prietene !

Cu Marin (Marian) Ștefan primele amintiri merg ceva mai înapoi în timp, pe la jumătatea anilor ’50 ai secolului trecut când, elevi fiind la școala din Fierbinți, străbăteam împreună drumul de seară (clasele mari învățau după-amiaza) de la școală (liceu) spre casă, eu în capătul dinspre vest al satului, ei (Marian și Dorin Pencu, colegul meu de clasă, remarcabil grafician, trecut și el în lumea umbrelor) având încă vreo 2-3 km până la Grecii de Jos, sat cu una din cele mai vechi biserici și școli primare din localitatea noastră.

În studenție, deși trăiam sub același acoperiș, Facultatea de Istorie ocupând etajul al III-lea al universității, cu intrarea prin holul de marmură din str. Edgar Quinet, ne-am văzut sporadic. Ne-am regăsit în anii „deplinei maturități”, chemați de aceleași preocupări legate de istoria și prezentul locurilor natale, din care plecasem cu zeci de ani în urmă, fără a le fi părăsit vreodată.

În calitate de redactor la una dintre cele mai elevate și citite reviste de istorie, „Magazin istoric”, Marian Ștefan a produs, în cursul vieții câteva scrieri remarcabile, unele încununate cu premii academice precum *Tezaurul Băncii Naționale a României la Moscova* (1999, 2011), *Legendele Bătrânei Doamne* (2004, 2009, 2013), *Constantin Xeni: Figuri ilustre din epoca României Mari* (2009, 2012) etc. (o listă cvasi-completă, în Biblioteca Județeană „Ștefan Bănulescu” Ialomița. *Personalități ialomițene. Dicționar. Oameni de cultură, artă, știință, tehnică și sport*, Editura Metamorfosi, Slobozia, 2019, s. v., p. 268-270).

Paralel și oarecum independent de munca de cercetare științifică (în afara volumelor amintite a publicat în reviste de specialitate peste 200 de studii și articole), Marian Ștefan s-a dedicat și literaturii, producând, în ultimii 30 de ani, o sumă de scrieri literare – volume de poezii (*Umbra dorului*, 2008, *Calmul tristeții,* 2009, *Fuga în copilărie.* Antologie de poezii, 2015, grupajul de poezii din volumul *Constelația Fierbinți: poeți și artiști plastici,* 2019, p. 42-67), jurnale și memorialistică (*Trăite, văzute, auzite. 1967-1989,* pagini de jurnal, 2004, *Nucul de la vie. Amintiri*, 2009, 2014), poezii pentru copii (*Grădina soarelui*, 2010, *Borcanul cu miere,* 2011), eseuri culturale (*Aseară n-au cântat cocoșii*, 2019), carte pe care cei rămași din familie ne-au oferit-o, la despărțirea de consăteanul/concitadinul lor, Marian Ștefan care, cu prietenie, ne saluta atunci, 5 august 2022, „din cer”, despărțindu-se de „locurile natale” care i-au fost atât de dragi: „Gara uitată-n Bărăgan,/ Școala, bătrânul tufan,/ Biserica veche, cu turla plecată,/ Ulița Mare de ploi desfundată ...” Adio, prieten drag !

Nicolae Scurtu

NICOLAE CARTOJAN ȘI ACADEMIA ROMÂNĂ – NOI CONTRIBUȚII –

Încă din timpul studiilor universitare, Nicolae Cartojan (1883-1944) a stabilit relații speciale cu Biblioteca

Nicolae Cartojan

Academiei Române, unde, la propunerea lui Ion Bianu, dascălul și îndrumătorul său, va fi angajat, mai mulți ani, la departamentul de *manuscrise, carte românească veche, carte rară și prețioasă.*

În această calitate cunoaște și colaborează cu marii cărturari și savanți ai României, printre care amintim pe N. Iorga, Demostene Russo, Sextil Pușcariu, G.T. Kirileanu și alții.

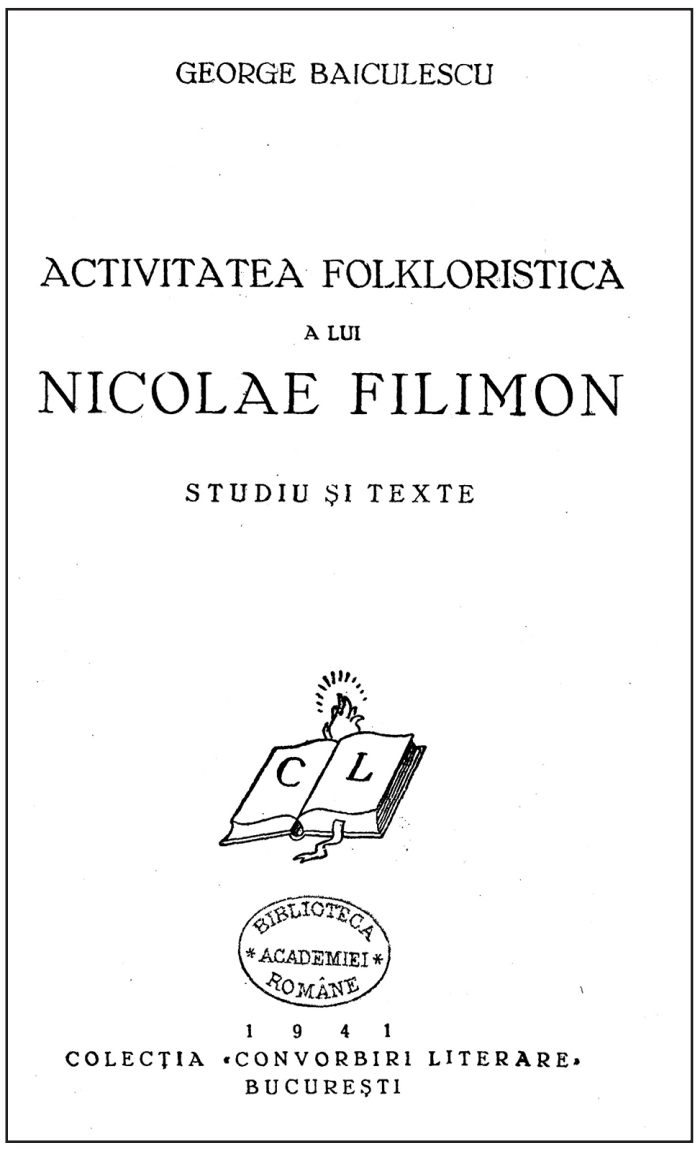
Aici cercetează manuscrisele cărților populare despre care va elabora o carte fundamentală în acest sens privitoare la folclorul românesc.

Ajungând universitar la Facultatea de Litere și Filosofie din București, publicând studii, cercetări și cărți esențiale privind vechea cultură și literatură română, Nicolae Cartojan este *chemat* să facă parte din rândul nemuritorilor Academiei Române.

Implicându-se, activ, în viața științifică a celui mai însemnat for cultural al României, Nicolae Cartojan participă la unele dintre ședințele Academiei Române, elaborează referate și rapoarte de specialitate și colaborează, eficient, cu cei ce conduceau această prestigioasă instituție.

Elocvente sunt și cele două rapoarte de premiere a unor lucrări – „Folosindu-mă de prevederile art[icolului] 4, secția a 2-a din Regulamentul Premiilor Academiei Române, am onoarea a propune a fi înscrise la concursul Premiului Elena și Gh. M. Vlasto pentru opere de pictură, din acest an, lucrările d[oam]nei Iulia Murnu-Filionescu, care după părerea noastră merită toată atenția și încurajarea Academiei Române.[1]

Nicolae Cartojan

George Baiculescu -pagina de titlu a volumului "Activitatea folklorică a lui Nicolae Filimom"

Remarcabil, din toate punctele de vedere, este și celălalt raport despre cartea lui George Baiculescu, *Activitatea folcloristică a lui Nicolae Filimon. Studiu și texte (1941), pentru care autorul primește Premiul Constantin Rădulescu-Codin* în valoare de 1.000 lei.

În acest microeseu despre cartea lui George Baiculescu, istoricul literar Nicolae Cartojan subliniază, cu energie, valoarea deosebită a acestei contribuții, relevând noutatea investigațiilor fostului său student și, acum, funcționar superior al Bibliotecii Academiei.

*

D[omnu]l *Baiculescu,* un foarte harnic și devotat funcționar al Bibliotecii noastre este în același timp un vechi cercetător în domeniul istoriei literare românești care ne-a dat până acum o serie de contribuții interesante privitoare la dramele istorice ale lui Alecsandri, la Eliade Rădulescu, la Caragiale și mai ales la opera lui Nicolae Filimon. A restabilit în anii trecuți, textul integral și autentic al romanului *Ciocoii vechi și noi* care în edițiile anterioare circulau cu un capitol întreg tăiat, cu numeroase omisiuni și supărătoare greșeli de tipar.

De atunci d[omnu]l Baiculescu s-a adâncit în studiul operei lui Filimon, și, după ce într-un studiul anterior a analizat criticile lui muzicale și dramatice subliniind rolul de inițiator în această direcție și lupta lui pentru împământenirea gustului muzical în țara noastră, în studiul pe care-l prezintă acum la premiu scoate în relief o a doua latură a activității lui Filimon: scrierile lui folcloristice.

Se știa că Filimon a scris și basme. Eu însumi am atras într-un rând atenția asupra imboldului primit de Ispirescu de la Nicolae Filimon în culegerea basmelor.

D[omnu]l Baiculescu urmărește de aproape activitatea lui Filimon în această direcție, descoperă și identifică în ziare vechi material nou de basme și – ceea ce nu se știa până acum – două articole de folclor, material pe care-l reproduce în anexe. Din articolele asupra folclorului, unul, *Lăutarii și compozițiile lor*, merită atenția prin lumina pe care o proiectează asupra atmosferei muzicale profane dintre 1830-1850 când fondul vechi oriental și cel bisericesc se încrucișau la noi cu muzica occidentală.

Activitatea de folclorist a lui Filimon este așezată bine în cadrul epocii, cu informație bogată și sigură. Rolul de inițiator și pe acest tărâm apare limpede.

O recomand călduros pentru premiu.[2]

Nicolae Cartojan

UN DISCIPOL AL LUI NICOLAE CARTOJAN

Printre cei ce s-au format la școala de cercetări literare a profesorului Nicolae Cartojan se cuvine a fi menționat, mai întâi, Emil Turdeanu (n. 10 noiembrie 1911, Șibot, jud. Alba – m. 14 ianuarie 2001, Arès, Franța), istoric literar, slavist și comparatist de talie europeană.

Istoric literar în descendența lui Nicolae Cartojan, autor al unor studii, cercetări și cărți de o mare profunzime, și fundamentale pentru istoriografia literară românească, Emil Turdeanu a ales *exilul*, unde a citit, a cercetat și a publicat contribuții esențiale privitoare la vechea literatură și cultură națională.

A predat limba, literatura și civilizația românească la două mari universități ale Europei – la Sorbona și La Sapienza din Roma, unde a făcut cunoscute valorile literare naționale și, desigur, latinitatea limbii și poporului român.

Era una dintre cele mai cunoscute și apreciate personalități ale exilului românesc la care, în*totdeauna*, se apela cu încredere.

Era un cărturar de o rigoare morală și științifică rar întâlnită în vremurile noastre.

Astfel se explică iritarea provocată de tergiversările nejustificate ale lui Eugen Simion de *a*-l *alege* și *a*-l *confirma* ca membru de onoare al Academiei Române.

Epistola lui Emil Turdeanu și *cursus honorum*, necunoscute, contribuie la elucidarea unui moment stânjenitor din biografia acestui cărturar așa de apreciat în lumea științifică occidentală.

În anul 1994 a fost ales cu unanimitate și inclus în rândul nemuritorilor din Academia Română, unde îi era locul de multă vreme.

*

94260 FRESNES, 11, Allée des Effes
6 sept[embrie] 1994

Iubite domnule Simion,

Cu ocazia scurtei mele vizite la București, în noiembrie 1993, mi-ați înmânat o scrisoare prin care eram înștiințat că secția de literatură a Academiei Române m-a propus pentru obținerea titlului de „Membru de onoare" al Academiei.

Am acceptat această propunere considerând că, deși venea foarte târziu pentru un om care însuma în acel moment 61 de ani de activitate științifică neîntreruptă, va fi vorba doar de o formalitate.

A trecut de atunci aproape un an. S-au făcut de atunci alte promovări. S-au acordat în cursul anilor alte priorități.

Cum nu sunt un colecționar de onoruri „cu orice preț", țin să vă informez că mă mulțumesc cu distincțiile care mi s-au acordat, în țară și în străinătate, spontan și fără tergiversări. Ca atare, vă rog să-mi evitați situația de a declina „onorariatul" Academiei.

Dată fiind condiția precară în care mi s-ar propune, această alegere târzie își va fi pierdut nu numai prestigiul, dar și semnificația pe care ar fi trebuit s-o aibă.

Vă rog să credeți, iubite domnule Simion, în amintirea cordială a vechei noastre colaborări în învățământul românesc de la Sorbona,

Emil Turdeanu,
Profesor universitar
Membru de onoare în Centrul
Național de Cercetări Științifice al Franței

În anexă: un *cursus honorum*.

Emil TURDEANU: *Cursus honorum*

(continuare în pag. 11)

(urmare din pagina 10)

– Premiul I „cu cunună” în concursul de disertație literară organizat pe întreaga țară de Societatea „Tinerimea Română” din București, 1925 (ca elev de clasa a V-a la Liceul „Mihai Viteazul” din Alba-Iulia)

– Licențiat „magna cum laude” al Facultății de Litere și Filozofie din București, 1932

– Premiul „Ioan Bianu” decernat de Facultatea de Litere din București pentru lucrarea „Contribuțiuni la studiul cronicilor rimate”, 1935 (publicată în „Cercetări Literare”, II, 1936, p. 1-54)

– Membru al Școalei Române din Franța (Fontenay-aux-Roses), 1935–1937

– Șef de promoție în examenul de capacitate ca profesor secundar, 1937 (media 9,17)

– Lector de limba și literatura română la Sorbona, 1938 (recomandat de profesorii Mario Roques și Jean Boutiere); „Chargé de cours”, 1948

– Doctor „magna cum laude” al Facultății de Litere și Filozofie din București, 1942. Teza „Manuscrise slave din timpul lui Ștefan cel Mare” s-a tipărit în „Cercetări Literare”, V, 1943, p. 101-240 și XIII planșe

– Diplomat de la École pratique des Hautes Études din Paris, 1945 (referenți profesorii André Mazon, Mario Roques și André Vaillant).

Teza „La littérature bulgare du XlVe siècle et sa diffusion dans les pays roumains” s-a tipărit în colecția Institutului de studii slave din Paris, vol. XXI, 1947, VII+184 p.

– Membru de onoare în Centrul Național de Cercetări Științifice al Franței, 1976 (după 28 de ani de activitate în această instituție, dintre care 14 ani ca „maître de recherche” înaintat până la cel mai înalt eșalon). Cu o scrisoare de felicitare a Directorului general al Instituției.

– Profesor universitar, Roma 1982 (ales cu unanimitatea juriului examinator, după cinci ani de activitate ca profesor asociat)

– Membru de onoare al Academiei româno-americane de științe și arte, Statele-Unite, 1987

– Doctor „honoris causa” al Universității din București, 1993

– Membru fondator al periodicului „Revue des Études roumaines” din Paris (1953) și Președinte de onoare al Comitetului de redacție al Revistei (1993)

– Membru fondator al revistei „Ființa Românească” din Paris (1964)

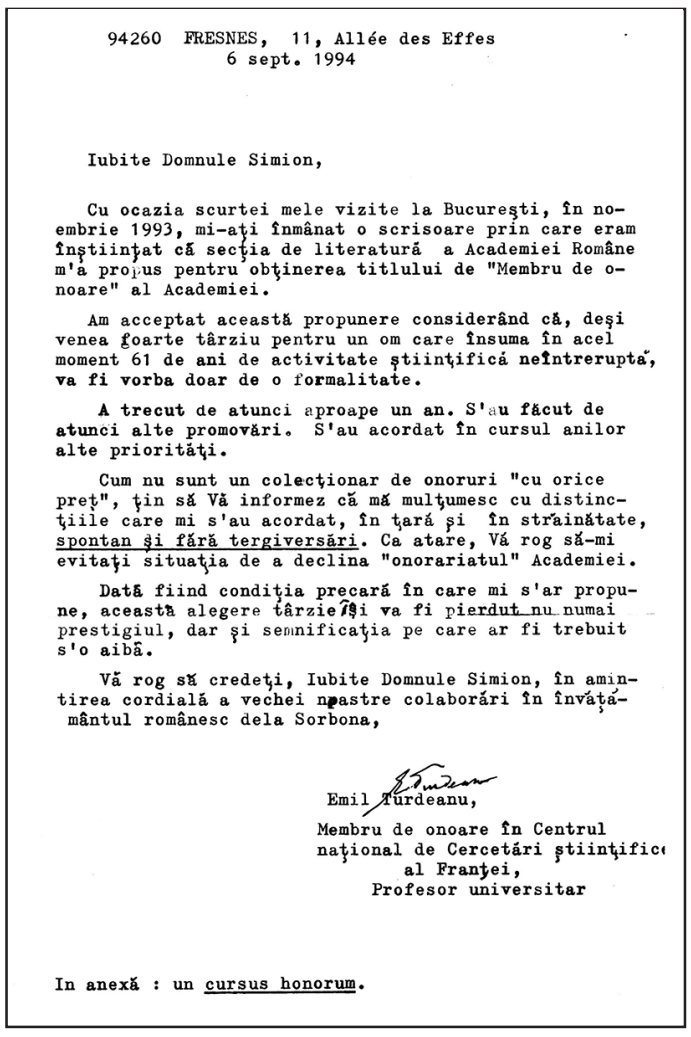
– Membru în Comitetul științific al periodicului „Rivista di studi bizantini e slavi”, Bologna, 1980 (devenit în 1991 „Rivista di Bizantinistica”)

– Membru de onoare al Institutului de istorie „A.D. Xenopol” de la Universitatea din Iași, 1991

– Membru în Comitetul de redacție al „Revistei pentru istorie și teorie literară”, București, 1992

Notă:

Originalele acestor documente de istorie literară, așa de prețioase, se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

94260 FRESNES, 11, Allée des Effes
6 sept. 1994

Iubite Domnule Simion,

Cu ocazia scurtei mele vizite la Bucureşti, în noembrie 1993, mi-aţi înmânat o scrisoare prin care eram înştiinţat că secţia de literatură a Academiei Române m'a propus pentru obţinerea titlului de "Membru de onoare" al Academiei.

Am acceptat această propunere considerând că, deşi venea foarte târziu pentru un om care însuma în acel moment 61 de ani de activitate ştiinţifică neîntreruptă, va fi vorba doar de o formalitate.

A trecut de atunci aproape un an. S'au făcut de atunci alte promovări. S'au acordat în cursul anilor alte priorităţi.

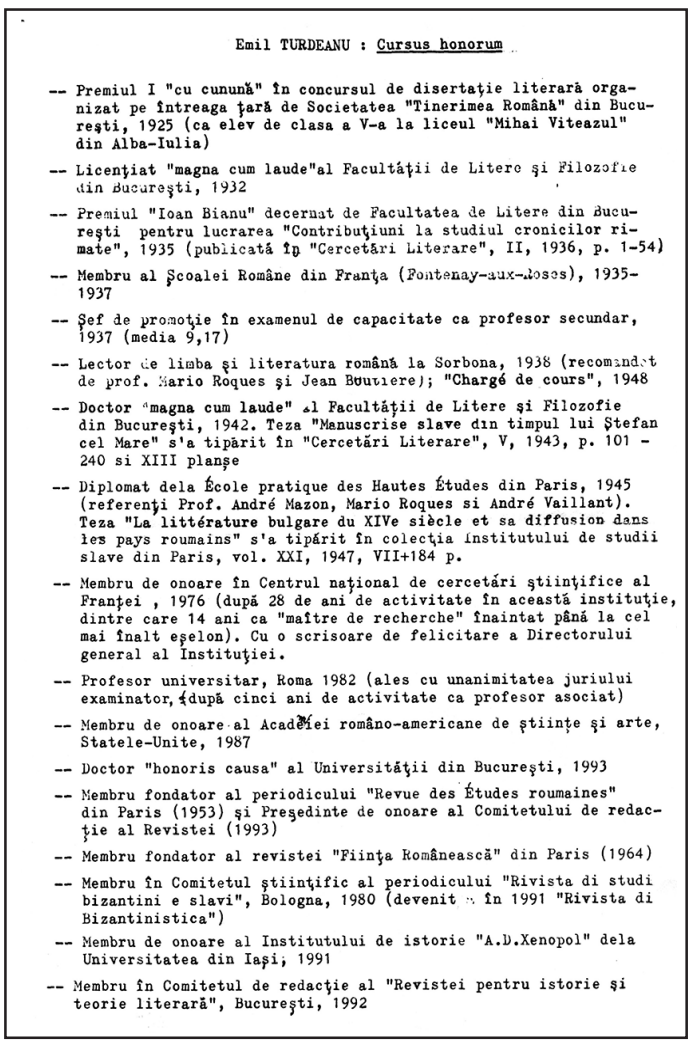
Cum nu sunt un colecţionar de onoruri "cu orice preţ", ţin să Vă informez că mă mulţumesc cu distincţiile care mi s'au acordat, în ţară şi în străinătate, spontan şi fără tergiversări. Ca atare, Vă rog să-mi evitaţi situaţia de a declina "onorariatul" Academiei.

Dată fiind condiţia precară în care mi s'ar propune, această alegere târzie îşi va fi pierdut nu numai prestigiul, dar şi semnificaţia pe care ar fi trebuit s'o aibă.

Vă rog să credeţi, Iubite Domnule Simion, în amintirea cordială a vechei noastre colaborări în învăţământul românesc dela Sorbona,

Emil Turdeanu,
Membru de onoare în Centrul naţional de Cercetări ştiinţifice al Franţei,
Profesor universitar

In anexă : un cursus honorum.

Emil TURDEANU : Cursus honorum

-- Premiul I "cu cunună" în concursul de disertaţie literară organizat pe întreaga ţară de Societatea "Tinerimea Română" din Bucureşti, 1925 (ca elev de clasa a V-a la liceul "Mihai Viteazul" din Alba-Iulia)

-- Licenţiat "magna cum laude"al Facultăţii de Litere şi Filozofie din Bucureşti, 1932

-- Premiul "Ioan Bianu" decernat de Facultatea de Litere din Bucureşti pentru lucrarea "Contribuţiuni la studiul cronicilor rimate", 1935 (publicată în "Cercetări Literare", II, 1936, p. 1-54)

-- Membru al Şcoalei Române din Franţa (Fontenay-aux-Roses), 1935-1937

-- Şef de promoţie în examenul de capacitate ca profesor secundar, 1937 (media 9,17)

-- Lector de limba şi literatura română la Sorbona, 1938 (recomandat de prof. Mario Roques şi Jean Boutiere); "Chargé de cours", 1948

-- Doctor "magna cum laude" al Facultăţii de Litere şi Filozofie din Bucureşti, 1942. Teza "Manuscrise slave din timpul lui Ştefan cel Mare" s'a tipărit în "Cercetări Literare", V, 1943, p. 101 - 240 si XIII planşe

-- Diplomat dela École pratique des Hautes Études din Paris, 1945 (referenţi Prof. André Mazon, Mario Roques si André Vaillant). Teza "La littérature bulgare du XIVe siècle et sa diffusion dans les pays roumains" s'a tipărit în colecţia Institutului de studii slave din Paris, vol. XXI, 1947, VII+184 p.

-- Membru de onoare în Centrul naţional de cercetări ştiinţifice al Franţei , 1976 (după 28 de ani de activitate în această instituţie, dintre care 14 ani ca "maître de recherche" înaintat până la cel mai înalt eşelon). Cu o scrisoare de felicitare a Directorului general al Instituţiei.

-- Profesor universitar, Roma 1982 (ales cu unanimitatea juriului examinator, după cinci ani de activitate ca profesor asociat)

-- Membru de onoare al Academiei româno-americane de ştiinţe şi arte, Statele-Unite, 1987

-- Doctor "honoris causa" al Universităţii din Bucureşti, 1993

-- Membru fondator al periodicului "Revue des Études roumaines" din Paris (1953) şi Preşedinte de onoare al Comitetului de redacţie al Revistei (1993)

-- Membru fondator al revistei "Fiinţa Românească" din Paris (1964)

-- Membru în Comitetul ştiinţific al periodicului "Rivista di studi bizantini e slavi", Bologna, 1980 (devenit în 1991 "Rivista di Bizantinistica")

-- Membru de onoare al Institutului de istorie "A.D.Xenopol" dela Universitatea din Iaşi, 1991

-- Membru în Comitetul de redacţie al "Revistei pentru istorie şi teorie literară", Bucureşti, 1992

Emil Turdeanu - epistole

O COLABORARE NECUNOSCUTĂ A LUI ION VINEA

Bibliografia poetului, prozatorului, publicistului și traducătorului Ion Vinea (n. 17 aprilie 1895, Giurgiu – m. 6 iulie 1964, București) conține câteva erori, ce pot fi ușor corijate, precum și unele omisiuni din activitatea gazetarului, așa de cunoscut și așa de citit în perioada interbelică.

Prezența lui Ion Vinea într-un însemnat număr de ziare, reviste și alte publicații e de natură să dezorienteze pe orice cercetător și istoric literar oricât de familiarizați ar fi ei cu presa și literatura epocii.

Restituirea operei poetului și publicistului Ion Vinea, întreprinsă de doamna Elena Zaharia Filipaș, excelentă cunoscătoare a biografiei și bibliografiei scriitorului giurgiuvean, a ajuns, până acum, la tomul unsprezece, din care șapte conțin publicistica socială, politică și culturală.

Recitind, cu atenție, tomul nouă al publicisticii lui Ion Vinea ce cuprinde articole din anii 1932–1934, am constatat, nu fără oarecare mâhnire, lipsa unui incitant articol, *Discuție sublunară*[3], în care autorul *rediscută* funcțiile esențiale ale artelor.

Inspirat și profund impresionat de fascinația *Bibliei*, întâia carte a omenirii, Ion Vinea propune câteva disocieri din cele mai convingătoare.

Într-o Europă convulsionată de diverse tendințe și ideologii de toate nuanțele, gazetarul și poetul Ion Vinea se întreabă, candid, ce rol mai poate avea *arta*, în complexitatea ei, în astfel de momente ale unei istorii *neașezate*.

*

Discuție sublunară

Problema nu este actuală. Privim literatura, poezia și celelalte arte – drept un ordin care pretinde virilitate de caracter și libertate de afirmare a adevărului.

Și într-adevăr, natura, ea singură, ne învață că omul născut cu ceea ce numim noi „geniu” este născut cu o mai bună și mai mare înțelegere decât alții; că omul la care „inspirația” dată și celorlalți inși, are un grad mai mare de virtualitate – că acesta și numai acesta este perpetuu marele preot al adevărului și al libertății.

Sau ar trebui să zic astfel.

Fiindcă întreaga artă – toate ramurile – este în întregime divorțată de adevăr, de mult timp, și atașată, profesional, de falsitate, de ficțiune. Odată instaurat acest divorț, toate manifestările geniului uman, sunt lovite de nebunie, dacă nu mor – a doua eventualitate mai puțin supărătoare.

Adevărul, faptul – este viața. Falsificarea, „ficțiunea”, indiferent cum am numi-o, – este moartea. Afirmăm aceasta drept doctrină asupra căreia ar putea să mediteze artiștii, pictorii, sculptorii, oratorii, muzicanții și poeții – să mediteze până când, stupefiați, vor resimți remușcări și nevoia de a se amenda și a înlătura minciuna zidită în opera lor.

Iliada lui Homer nu este ficțiune ci istorie cântată de o inimă pasionată, transportată într-o transcendență de zel și admirație și prea plină pentru ca să vorbească. De aceea este cântată. Biblia este adevărată – cum n-a fost și nu va mai fi vreo altă carte, niciodată.

Toate marele poeme, toate cărțile mari – când cauți primul fundament al grandorii lor – le afli veridice. Nu există mare lucrare fără să fie veridică, fără să fie bazată pe interpretarea faptului, pe riguroasa excluzie a oricărei ficțiuni, spumă zadarnică. Opera nu poate interesa sufletele oamenilor – cu adevărat – dacă nu se adresează sufletelor și dacă nu exprimă baza, întreaga esență, întreaga expresie practică a vieții umane.

Astfel ce rost ar mai avea cuvântul, forma, desenul, sunetul ?

Popoarele, toate popoarele, simple și serioase, știu fără să fi traversat filiera școlilor speciale, că istoria lor este o epopee, o Biblie, imaginea neguroasă și frământată a unei prezențe, a unei acțiuni de eroi și de oameni inspirați.

Nobila inteligență care reușește să degajeze această imagine divină, și s-o prezinte mulțimelor, clară, fără nouri, într-o coerență vizibilă și comprehensibilă pentru gândirea omului – este marea și prima inteligență.

Această inteligență nu trebuie stimulată, exagerată. Natura singură o îndeamnă – cu oarecari excepții.

Și astfel se formează Bibliile popoarelor. Nu numai în Judeea, în Hellada sau în Latium – ci pe întreg pământul și în toate timpurile.

Convenții eterne. De la care omenirea dacă s-ar abate, primul ei gând va fi acidul prusic[4] pentru sinucidere și drept remediu.

Fiindcă arta va schimba – după schimbarea economiei sociale – pentru a doua oară fața lumii.

După ce a slujit prinții, mecenații, piața burgheză – va sluji exclusiv comunitatea prin protecția și favoarea populară, va recruta aderenți și va atrage majoritatea, societatea întreagă – recuzând orice tutelă și cerând o proprie formă de civilizație impozantă.

Distanțată de actuala formă de „viață intelectuală” în care artiștii gândului și ai formelor, târâie după dânșii un parfum de descompunere, cu adieri de cimitir.

---

[1] Acest raport se transcrie din *Analele Academiei Române. Dezbaterile. Tomul 62 (1941-1942)*. București, 1943, p. 216. [Ședința de la 2 iunie 1942].

[2] Nicolae Cartojan, [*Raport de premiere*] în *Analele Academiei Române. Dezbaterile. Tomul 62 (1941-1942)*, București, 1943, p. 218-219. [Ședința de la 2 iunie 1942].

[3] Ion Vinea, *Discuție sublunară* în *Adam*, 4, nr, 52, 15 august 1932, p. 1-2 + 1 portret de Marcel Iancu.

[4] Acid sulfuric.

Ioana-Ruxandra Fruntelată

ETNO-LOG

Întoarcerea în sat, întoarcere acasă

Întotdeauna, când mai aflăm ceva despre locul nașterii noastre, ni se dezvăluie numele unui străbun, recuperăm un chip dintr-o fotografie de familie ori chiar o amintire din propria copilărie, trăim o emoție intensă, care ne semnalează că ne-am întâlnit cu un element de importanță majoră pentru fiecare om. Atunci înțelegem că legătura cu trecutul, familia și comunitatea nu este o opțiune, ci o necesitate vitală a împlinirii ființei umane, întrucât ne oferă un pilon interior în jurul căruia putem să ne organizăm toate gândurile, sentimentele, actele și expresiile, investindu-le cu sens, valoare și continuitate.

Fără îndoială, omul este o ființă culturală, iar cultura presupune tradiție, ancorare în coordonate spațio-temporale (fizice ori simbolice) reale ori percepute ca atare și o participare directă și constantă la desfășurarea existenței comune după legi cunoscute și respectate de toți cei implicați. În lumina acestui adevăr,

Ita Vasile, purtătoare a patrimoniului folcloric muzical din bătrâni. Foto: Ioana Ruxandra Fruntelată, 2020

demersurile etnologice de tip monografic, de ieri sau de azi, din spații îndepărtate ori „de acasă", au un rol major în păstrarea și inteligibilizarea opțiunii pentru un parcurs viitor al oamenilor în armonie cu semenii lor și cu natura și beneficiind pe deplin de resursele oferite de un mediu stabil și protejat.

Pornind de la un bogat fond de cântece și jocuri populare, culese în anii 1950 din satul Bătrâni, jud. Prahova, de cercetătorii Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu" al Academiei Române, o echipă de etnologi a încercat, în perioada 2019-2021, să revină în localitate și să înțeleagă în ce fel a evoluat viața folclorică a acestei așezări vechi și reprezentative din Plaiul Teleajenului. Echipa a fost formată din membri ai IEF „C. Brăiloiu": Cercetător științific gradul II dr. Constantin Secară (coordonator), Ioana-Ruxandra Fruntelată, Andrada Iordache, Cristian Mușa, Claudiu Roșiu. S-a lucrat în cadrul unui proiect intitulat *Actualizarea interdisciplinară a documentelor manuscrise și audiovizuale din Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin-Brăiloiu"* (AIDOMA), finanțat prin programul de granturi al Academiei Române (GAR 2019, secția XIII – Arte, Arhitectură și Audiovizual).

În Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu" (AIEF), materialele rezultate din culegerile de folclor din Bătrâni ocupă un loc special, pentru că surprind dinamica repertoriului folcloric poetic-muzical-coregrafic într-un moment foarte important de schimbare a regimului politic, cu urmări asupra vieții sociale, economice, dar și artistice a satului românesc generic. Și în istoricul Arhivei (AIEF), Bătrânii sunt un reper absolut, pentru că aici s-a înregistrat prima dată un cântec pe bandă de magnetofon: „Cântecul lui Vlaicu", interpretat cu inflexiuni de bocet de Sofica Streajă (originară din Starchiojd, satul „fiu" al Bătrânilor, conform legendei perpetuate în tradiția orală până în zilele noastre), în studioul Institutului de la București, pe 29 ianuarie 1951, pentru cercetătorii Paula Carp și Tiberiu Alexandru: „Hei, Vlaicule,/ Vlaicule, streinul mamii,/ Vlaicule, ce ți-a zis mămica ție/ Să te lași de meserie ?/ Vlaicule, meseria-i de la dracu'/ Vlaicule, aia îți răpune capu'/ Vlaicule, ce ți-am zis, maică, ți-am zisu/ 'n ieroplan să nu te sui ?/ Vlaicule, mămică, n-ai ascultatu/ Vlaicule, inimioara mi-ai secatu (...)". În studiul intitulat „Câteva cântece de ieri și de azi din com. Bătrâni" („Revista de folclor", Anul II, Nr. 1-2/ 1957, Institutul de Folclor, București, p. 7-64), Paula Carp notează că acest cântec apărut după moartea tragică a aviatorului Aurel Vlaicu și interpretat de Sofica Streajă, o persoană fără știință de carte, include motivul poetic al îngropării cosmice a tânărului mort „în străini": „Vlaicule, străinu' mamii !/ Unde-ai fost ursit să mori ?/ - În vîrfu' la brăzișori./ - Măicuță, când te-ai sfârșit,/ Pe toate le-ai isprăvit./ Făclie cin' ți-a aprins/ După [De pe] lume cân' te-ai dus ?/ Măicuță, cin' te-a scăldat ? / - Ploile când a plouat./ - Măicuță, cin' te-a-ngropat ?/ - Munții când s-au dărâmat. (...)".

În folclor, motivul respectiv, strâns înrudit cu motivul mioritic (motivul testamentar), apare în cântecul liric și este cunoscut cu numele „Ciobănaș de la miori". La Bătrâni, i se spune și „Miorița muntenească" și echipa noastră a înregistrat în anul 2021 o variantă cântată de purtătoarea de patrimoniu Ica Vasile: „(...) Ciobănaș de la miori,/ Un' ți-a fost soarta să mori ?/ De jelit cin' te-a jelit ?/ - Păsări mii c-un ciripit/ - De spălat cin' te-a spălat ?/ - Ploile când au picat/ - De-ngropat cin' te-a-ngropat ?/ - Munții când s-au dărâmat./ - Fluierașu' un' l-ai pus ?/ - Pe craca bradului, sus,/ Vântu-n el când va sufla/ Fluierașul va cânta,/ Oile s-or aduna/ Și de mine-or întreba".

Pe urmele cântecelor bătrânenilor, echipa noastră s-a întâlnit cu oameni minunați. Primul dintre aceștia, domnul învățător Teodor Manolache, originar din Târlești (jud. Prahova), a lucrat la Bătrâni din anul 1972, devenind unul dintre cei mai buni cunoscători ai patrimoniului local și un operator cultural activ și respectat în comunitate, în prezent fiind îndrumătorul formației de dansuri a școlii. Cu mare bunăvoință, domnul învățător Manolache ne-a însoțit prin satul cu ulițe în pantă și case vechi din cele cu temelii de piatră, foișoare și acoperișuri din șindrilă. Alături de dânsul am reconstituit o parte din povestea vestitei formații de cimpoaie din localitate, care cânta la evenimente culturale; în sat, cimpoieșii cântau separat, fiecare unde erau chemați, la nunți, la baluri, la hore, la clăci... Prin anii 1950, cel mai bun cimpoieș era „nea Gheorghiță Arion", iar astăzi, octogenarul Dumitru (Tică) Tiu mai știe să construiască cimpoaie, iar Nicolae (Nuță) Fâțu și Gheorghe Palavescu ne povestesc despre activitatea artistică efervescentă la care au participat în anii 1960-1980.

O altă întâlnire impresionantă a fost aceea cu doamna Elena State, poetă populară îndrăgostită de pădure: „Plantam pomi și ocroteam mult pădurea (...), certam ciobanii cu animalele să nu

Teodor Manolache, cu Alexia Trandafir, o elevă de la formația de dans. Foto: Ioana Ruxandra Fruntelată, 2020

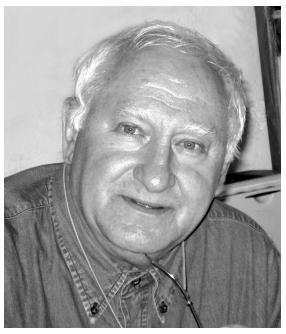
mai roadă fagii, mai și plantam eu brazi, unde vedeam că sunt în pericol îi mutam, mi-a plăcut mult, că deja am scris și unele poezii despre fag, brad...". Și chiar ne citește din propriile poezii: „(...) Cred c-a fost o boală ce s-a transmis la mine/ Că orice m-aș lega să fac numai de codru-mi vine./ (...) /Când bate vântul ușurel și frunzele foșnesc,/ Eu m-aș culca pe mușchi de fag și-aș vrea ca să visez/ Un vis ce-aș vrea să-l împlinesc: să merg spre ceruri sus/ Să-mi iau și copilașii ce mi i-a dat Iisus/ Să uit de lumea asta rea ce mult mă dușmănește/ Și mintea mea vrea să rămână în codrul ce foșnește". Doamna Elena State a avut o viață grea și pe care a purtat-o cu dârzenia moșnenilor din care se trage. A știut, totodată, să-și păstreze sensibilitatea, versificându-și trăirile și învățăturile pe care le-a transmis celor șase copii și unsprezece nepoți, inclusiv nepoatei Alice State, care a transformat vocația cântecului în mod de viață.

Elena State, citindu-ne din caietului de poezii. Foto: Ioana Ruxandra Fruntelată, 2020

Aceste câteva fragmente ale jurnalului călătoriei noastre etnologice la Bătrâni se încheie, ca o primă concluzie, cu semnalarea extraordinarului simpozion științific național cu titlul „Din Vatra Bătrânilor. Patrimoniul cultural în actualitate", organizat la Starchiojd, cu ocazia sărbătoririi a 604 ani de la atestarea comunei, de domnul profesor Sorin Fofircă, directorul Școlii profesionale locale, cu sprijinul Centrului Județean de Cultură Prahova și al colegului nostru Cristian Mușa (un „chiojdean" trup și suflet), în zilele de 9-10 iulie, 2022. Alături de etnologi, invitații de onoare au sosit din Bătrâni. Reîntâlnindu-ne cu ei, am avut sentimentul întoarcerii miraculoase acasă, la bunici și la părinți, la vechea și buna noastră lume românească.

Medalii însângerate (II)

Don Andreiță
– pălmaș cu condeiul –

Aflat sub emoția ce-l stăpânea ascultând glasul pământului, Emil ridică din lada de campanie următorul document:

Ferdinand I
Prin grația lui Dumnezeu și voința națională
Rege al României
La toți de față și viitori, Sănătate.

Asupra raportului Ministrului Nostru al Afacerilor Streine, Cancelar al Ordinelor, sub No. 20624
Am decretat și decretăm:
Art. I. Conferim ***Medalia Serviciul Credincios*** *clasa I-a*
Domnului Ofițer Adm. cl. II ***Antoniță Marin***
De la Liceul Militar Mihai Viteazul
Art. II. Ministrul Nostru al Afacerilor Streine, Cancelar al Ordinelor, este însărcinat cu executarea acestui Decret.
Dat în București la 14 Aprilie 1923

Ferdinand
Ministrul Afacerilor Streine
Cancelar al Ordinelor
I. G. Duca

S'a conferit Soldatului
Dinu Ion *ctg. 1895*
„Crucea Comemorativă a războiului 1916-1918" *fără barete*

În numele Ministrului de Războiu...
No. 412
anul 1925 luna Iulie ziua 1
București

Așadar, bunicul. Ion Dinu. Cel surprins de războiul care-l chemase grabnic la datorie, fără să mai fi avut timp să-și alinieze numele la numitorul comun și real al celorlalți din neamul Antoniță (dar menționat ca atare în certificatul de absolvire a școlii primare de către fiul său Marin).

Emil încercă să-și imagineze – pentru a câta oară ? – scena bătrânului îngrijorat de soarta celor doi fii de lângă el, în linia I a focului, Marin și Chițu, sfaturile lui repetate, inutile și riscante, pornirea aceea fulgerătoare la atac, izbânda dramaticei declanșări; dar oricât se strădui, nu-l putu vedea prăbușit de glonț: îl zări între cei doi fii, ca o fantomă cu arma-n mână, în iureșul luptei, sub ploaia de gloanțe.

Și, totuși. Bătrânul tată fusese răstignit de glonț pe crucea credinței. Și tocmai această cruce umană însângerată declanșase nestăvilitul atac, asigurând victoria.

Meditând astfel, Emil reciti Brevetul ce-l înălța în onoare pe bătrân, când, brusc, ceva îl nedumeri: Documentul purta data 1925 – dar la acea dată, soldatul Dinu Ion era mort de 12 ani. Iar decorația „Crucea Comemorativă" – știa de la tata-notarul – se acorda tuturor participanților la război; se înțelege că era destinată celor rămași în viață, care trecuseră prin iadul luptelor și scăpaseră: unii întregi – alții fără o mână, fără un picior, dar în viață. Nu se preciza nicăieri că se conferă și morților. Să nu se fi știut la Minister că soldatul Dinu Ion căzuse la datorie ? Atunci cine trimisese neveste-sii Anica actul de deces ? Apoi, mai erau și martori: cei doi fii, Marin și Chițu, sub ochii cărora murise – și care îl și înmormântaseră acolo, în câmpul de luptă al Mărășeștilor.

Totul se răsucea, se învălmășea în mintea lui Emil – și, negăsind niciun capăt de ieșire, îl lumină alt gând: numele bunicului era încrustat în temelia Monumentului din Slatina, închinat Ecaterinei Teodoroiu – și ea jertfită în luptele de la Mărășești. Lumina aceasta îl bucură, amintindu-și de plimbările de licean pe faleza Oltului, în preajma gloriosului monument, unde, la îndemnul tatălui, descoperise numele bunicului printre ceilalți eroi.

...La Slatina se află prima statuie ce omagiază memoria neînfricatei luptătoare-ardent patriote Ecaterina Teodoroiu, realizată de sculptorul Dumitru Mățăoanu, din Câmpulung Muscel. La inaugurare, în ziua de 31 mai 1925, a participat Regina Maria, alături de părinții eroinei și numeros public. Monumentul, în stil baroc, este alcătuit din trei trepte, susținând statuia de bronz, în mărime naturală, reprezentând-o pe eroină cu arma-n cumpănire, în mâna stângă, și casca în mâna dreaptă, ridicată – în atitudine dinamică, de îndemn la luptă. Pe piedestal – stemele provinciilor istorice reunite cu Țara în 1918. Pe o fațadă – drapelul cu frunze de stejar și o cască militară cu frunze de laur, totul turnat în bronz. Pe celelalte fațade ale monumentului – numele eroilor căzuți în luptă; între ele, și numele soldatului Dinu Ion din comuna Perilești, județul Olt.

...Liniștit – și împăcat cu gândul că bunicul era omagiat *și* post-mortem, alături de Eroina de la Jii și Mărășești – Emil așeză brevetele la locul lor, cu gândul la ce surprize îl va mai aștepta în misterioasa ladă de campanie.

(Fragment dintr-un posibil, întârziat roman, „Banii miresei")

La Târgu Mureș, Emil nu ajunsese încă; acolo unde tatăl său fusese angajat, imediat după terminarea războiului, la Liceul Militar „Mihai Viteazul", ca Ofițer de Administrație, vreo patru-cinci ani; și poate s-ar fi stabilit acolo definitiv, îi mărturisise odată, dacă n-ar fi fost apelurile disperate ale mamei (bunicii) rămase văduvă, cu unsprezece copii mai mici decât el.

Emil trăia, în continuare, odiseea Mărășeștilor, treierase cu mers nervos dealurile împădurite din împrejurimi – și, obosit, îl bătea gândul să se îndrepte spre gară. Alt gând, însă, îl ispiti, întunându-l spre altă direcție: Ce-ar fi să dea o raită prin orășelul ăsta despre care nu știa decât că este nod de cale ferată. Și pașii urmară gândul. Străbătu străzi înguste, unele pavate, altele cu glodul până la glezne, ca și-n satul lui. Case mai arătoase, dar și destule cărora le bătea broasca-n geam cu laba. În mijlocul localității întâlni, surprins, o statuie – și iar i se întoarse gândul spre Mărășești.

Se apropie și se dumiri că statuia glăsuia despre altceva, despre altcineva: amintea de un timp mai vechi și era închinată lui Alexandru Ioan Cuza. Citi cu nesaț cuvintele de pe frontispiciu: *Lui Cuza Vodă. Primul Domn al românilor și părintele poporului. Țărănimea din județul Putna. Recunoștință eternă. Unirea Principatelor. Secularizarea averilor mânăstirești. Împroprietărirea clăcașilor. Chemarea poporului la viața publică*. Alături, câteva versuri, săpate în soclul statuii:

Sunt nume destinate
Ca numele tău mare
Să steie neclintite
Pe-a timpului hotare
Și veșnic să răspândă
O falnică lumină
Pe seculii ce-n umbră
Trecând li se închină.

Emil rămase mult timp în cugetare, impresionat de această întâlnire cu marele domnitor. Căută în memorie lecția de istorie din liceu și mai descoperi niște detalii în legătură cu personalitatea acestuia. Dar despre întâlnirea lui Alexandru Ioan Cuza cu Mărășeștii nu află nimic.

…Locuitorii Mărășeștilor au fost dintre cei mai înfocați susținători ai Unirii. Ei l-au trimis în Divanul ad-hoc al Moldovei pe Moș Ion Roată și l-au ales deputat pe Mihail Kogălniceanu. Tot ei, acești locuitori-țărani, aveau să ridice și cea dintâi statuie a Domnului Unirii. De altfel, însuși Cuza Vodă, în prima sa călătorie de la Iași la București, pe 5 februarie 1859, poposește cinci zile la Mărășești.

În memoria bravului Domn, un comitet alcătuit din 30 de cetățeni, în frunte cu primarul Vasile Niță, hotărăște, la 15 mai 1903, înălțarea unei statui. Pentru proiectarea și construcția acesteia, a fost contactat maestrul Boermel, un renumit sculptor din Berlin. La presiunea autorităților de la București (desigur, în înțelegere cu Casa Regală) sculptorul a fost nevoit să renunțe; motivul dâmbovițean: „Acest monument este un pericol pentru dinastie și pentru liniștea țării". Dar demnii cetățeni nu s-au lăsat convinși să renunțe. Statuia a fost realizată de sculptorul Theodor Vidali din Ploiești – iar inaugurarea hotărâtă pentru ziua de 29 septembrie 1908.

Aflat de mai mult timp în corespondență cu doamna Elena Cuza – domiciliată la acea dată în Piatra Neamț – Comitetul Cetățenilor din Mărășești o invită la inaugurare, dar au parte de următorul răspuns: „Am primit scrisoarea Dumneavoastră și citind-o am plâns cu lacrimi de recunoștință adusă memoriei scumpului meu soț și bunului Domn român, care și-a iubit țara și poporul mai presus de orice pe lume. Aș dori ca întreaga Românie să se pilduiască de măreața Dumneavoastră faptă. Eu aș fi foarte fericită să mă găsesc în mijlocul Dumneavoastră la această mare și patriotică serbare, însă vârsta mea înaintată și slăbită de povara anilor nu-mi permite să mă pot bucura de această mare fericire".

Prudent răspuns.

Inaugurarea monumentului a avut loc în lipsa autorităților centrale și județene; așadar, motivele de abținere ale doamnei Elena Cuza nu țineau, în exclusivitate, numai de starea sănătății. Au *refuzat* să prezinte onorul unități militare apropiate – Focșani, Tecuci, Bacău – care n-au fost lăsate să trimită nici măcar obișnuita fanfară militară. Se afla, însă, atunci, întâmplător, în Stația CFR Mărășești, un Regiment de Cavalerie, al cărui comandant, auzind cum stau lucrurile, a dispus încolonarea și încadrarea în marea sărbătoare.

În felul acesta, grație acelui ofițer patriot, în posteritate și peste capul monarhului, Cuza Vodă s-a bucurat de toate onorurile cuvenite. În discursul adresat cetățenilor, comandantul regimentului a spus numai atât: „Am făcut acest gest, deoarece Alexandru Ioan Cuza a fost acela care mi-a pus pe umăr tresa de sublocotenent".

Militarii au petrecut, apoi, cu populația până seara târziu – dar numele bravului ofițer nu s-a reținut peste timp. Sublimul anonimat i-a acoperit numele – ca de atâtea ori în istoria noastră – lăsând în lumină numai fapta, nemuritoare prin actul și simbolul ei.

…Versurile de pe soclul statuii aparțin unui alt destoinic patriot: poetului Vasile Alecsandri – care el însuși fusese candidat la Tron, dar aflând de candidatura lui Cuza, s-a retras cu demnitate.

Grupul statuar de la Iași, din Piața Unirii, întru omagierea domnitorului Alexandru Ioan Cuza, a fost înălțat cu patru ani mai târziu decât statuia de la Mărășești, inaugurarea având loc în ziua de 10 mai 1912.

…Al patrulea – și ultimul – document de bravură militară găsit în lada de campanie îl făcu pe Emil să tresară, după ce-l parcurse grăbit.

Ministerul de Războiu
Brevet
Din Înaltul Ordin
al
Majestății Sale Regelui
Ferdinand I

UN ÎMPĂTIMIT AL EXEGEZEI

Nicolae DINA

În ultimii doi-trei ani, în peisajul literar teleormănean, dar și în cel național, se face din ce în ce mai „sonoră” o voce avizată a unui filolog, membru al USR, care abordează, cu competență și responsabilitate, istoria și critica literară, eseistica, într-un cuvânt studiul literar al scrierilor unor conaționali și ale unor reprezentanți ai literaturii universale.

Este vorba despre **Iulian Bitoleanu**, absolvent al Filologiei craiovene, doctor în Filologie, actualmente profesor de limba și literatura română la unul dintre cele mai cunoscute și apreciate colegii naționale teleormănene și, totodată, un consecvent cercetător al jurnalismului românesc (este și absolvent al unor studii postuniversitare de Jurnalism), dar și al fenomenului literar de la epoca marilor clasici până în contemporaneitate.

Deși a debutat ca poet, mai întâi în presa locală (1973), mai apoi în câteva antologii lirice pe când era licean, debutul editorial însemnând volumul „Vama candorii” (1990), urmat, mult mai târziu, de „Lacrima nopții” (2002), în care se dovedește a fi un „poet cu o scriitură sigură și profundă, capabilă să transfere în sufletul cititorului toată zbaterea sa, frumoasă și obsedantă, […], un poet pe deplin format, de factură modernă, cu o voce distinctă și convingătoare” (Florea Burtan), Iulian Bitoleanu și-a descoperit vocația de istoric și critic literar odată cu publicarea primei cărți în domeniu, „Repere literare, stilistice și lingvistice” (1999), adresate elevilor săi, urmată, după o lungă perioadă de tăcere, de „Meridiane critice” (2014), în aceasta din urmă, într-una dintre secțiuni, ocupându-se, îndeosebi, de promovarea scrierilor confraților săi teleormăneni, după ce, în primele două face dovada bogatelor sale lecturi din literatura română și universală.

Încă de pe acum face dovada unui discurs critic bazat pe o lectură atentă și amănunțită a unui istoric și critic literar competent, exeget capabil de a realiza, cu pasiune și respect pentru cărțile abordate, o privire obiectivă, dar și reflexivă asupra temei tratate, cercetările sale concretizându-se prin două volume publicate în anul 2019, „Eminescu, jurnalistul cultural complet” (Editura Institutului European, Iași) și „Triptic al sublimului. De la poietică și media la poetică și artă” (Editura Aius, Craiova), ultimul cunoscând și o a doua ediție revizuită și adăugită, „o exegeză originală și profundă dedicată unor scriitori de referință ai literaturii române și universale: Mihai Eminescu, Camil Petrescu și Umberto Eco” (Horia Gârbea) sau, așa cum afirmam într-o cronică referitoare la acest volum, autorul are în vedere „căutarea esenței, găsirea sensului textelor și a legăturii cu viața, prezența transdisciplinarității, sesizarea unor similitudini și/sau analogii între existența și opera celor trei personalități de profundă receptivitate spirituală” (volumul „În intimitatea cărților”, p. 55).

Așa cum a procedat și până acum, printr-o documentare acribică (foarte multe eseuri sunt urmate de menționarea bibliografiei utilizate, ca să nu mai vorbim de numeroasele note de subsol) și printr-un studiu profund și revelator, în anul 2021, Iulian Bitoleanu își publică exegezele sale în volumul **„Diagonale hermeneutice”** (Editura Neuma, Apahida), „o eseistică preponderent recuperatorie și în același timp participativă”, completată cu comentarii datorate „plăcerii de a citi, valoriza și compara, recenzării unui grup de teoreticieni și critici de vârste și mai ales din școli diferite […] prezenți într-un conclav intelectual sui-generis” (Mircea Muthu).

Prima dintre cele două secțiuni cuprinde „studii și eseuri prezentate la congrese și conferințe universitare” organizate de diverse centre de învățământ superior din țară (Cluj, Iași, Timișoara, Oradea, Arad, Galați), studii referitoare la personalități din literatura română, de la Mihai Eminescu la Lucian Blaga și Camil Petrescu, de la Octavian Goga la Liviu Rebreanu și Constantin Noica. Urmărind aportul acestora în diverse domenii (jurnalism, lingvistică și limbă literară), dar și despre evoluția fenomenului literar și artistic în Banatul sârbesc sau despre „conexiunile culturale și literare româno-macedonene”, evidențiază, astfel, locul și rolul acestora în ansamblul cultural și literar românesc.

Personalitățile de care se ocupă în această primă secțiune sunt văzute în cele mai diverse ipostaze, unele mai puțin cunoscute de către marea masă a cititorilor. Astfel, Mihai Eminescu apare în ipostaza de călător încântat de plaiurile bănățene și, totodată, de lector pasionat al cărților cărturarilor din acest colț de țară (*Eminescu, Blaga și Camil Petrescu peregrini prin Banat*), de cercetător al problemelor de lingvistică (*Preocupările lingvistice ale lui Mihai Eminescu*) sau de limbă literară (*Contribuția lui Eminescu la formarea limbii literare*) și, bineînțeles, în cea de „ziarist de vocație, greu de egalat” care „a intuit […] unele componente din structura textului jurnalistic, precum și unele principii, legități” din domeniu (*Eminescu și canonul jurnalistic*). Vorbind despre Eminescu, exegetul nu putea ignora preocupările filosofului Constantin Noica în acest sens, care considera că „puțini intelectuali îi stăteau în față în materie de filozofie, istorie, economie și lingvistică” (*Noica și miracolul eminescian*). În aceeași ordine de idei, autorul leagă Banatul și de numele lui Camil Petrescu văzut în calitatea sa de fondator al unor gazete bănățene („Banatul românesc”, „Țara”) și conducător al altora, devenind „un ziarist al maselor, al intelectualilor și al creatorilor de frumos”, iar Lucian Blaga apare în calitate de colaborator al unor publicații bănățene, dincolo de faptul că frumosul ținut românesc este cel în care și-a găsit fericirea prin căsătoria cu „o lugojeancă de neam bun”, Cornelia Brediceanu.

Dacă Liviu Rebreanu este văzut tot în calitate de ziarist, a cărui „activitate publicistică literară și socială, prestată 3-4 decenii, cu rubrică permanentă la ziarul România” a rămas „necunoscută posibil ignorată, neapreciată” multă vreme, fapt pentru care eseistul aduce informații interesante în acest sens (*Liviu Rebreanu, ziaristul, și Primul Război Mondial*), Octavian Goga este poetul, omul politic și gazetarul care „s-au implicat în edificarea Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918" (*Octavian Goga, unionistul*). Remarcabil este eseul „*De la trucarea imaginii la calomniere și dezonoare*” în care atenția istoricului literar se îndreaptă spre I. L. Caragiale și Pamfil Șeicaru, aceștia având de luptat cu „dezinformarea, mistificarea adevărului” de către unii contemporani care au eludat „orice principiu moral” acuzându-i fie de plagiat, cel dintâi de către Caion având spatele asigurat de Macedonski sau de Hasdeu, fie de șantaj și încercare de demolare a operelor unor scriitori din interbelic de către cel de-al doilea, el însuși ajuns „un calomniat, un degradat la modul absolut”. Același articol surprinde „războiul” inexplicabil dintre doi mari cărturari ai începutului de secol XVIII, Dimitrie Cantemir și Constantin Brâncoveanu, care „nu au conlucrat, dimpotrivă s-au dușmănit, sabotat și contestat” pornind de la false „ingerințe în treburile interne” ale principatelor în fruntea cărora s-au aflat.

Secțiunea a doua, cuprinde cronici și recenzii publicate în diverse reviste literare care se referă la scrierile unor literați contemporani aparținând diverselor genuri literare, precum cel publicistic reprezentat de două cărți de convorbiri ale lui Daniel Cristea-Enache cu Nicolae Manolescu și Octavian Paler, unde intervievatorul abordează „o tematică densă, cu reveniri, repoziționări, reduplicări în numele clarității mesajuale”, precum și cartea de publicistică politică, socială și culturală a lui Răzvan Voncu (*Pieton prin tranziție*) sau cel memorialistic în care se încadrează analiza unor jurnale intime ale lui Eugen Negrici (*Sesiunea de toamnă*), Alex Ștefănescu (*Jurnal secret. Serie nouă*) sau jurnalul de călătorie al lui Matei Călinescu (*Spre România. 2000-2002. Jurnal inedit*).

Nu mai puțin interesante sunt monografiile cercetate de exeget, cum ar fi cele despre Adrian Marino, în viziunea lui Ion Bogdan Lefter, despre Basarab Niculescu, văzut de Petrișor Militaru și Luiza Mitu, ca să nu mai vorbim despre volumele de critică publicate de Virgil Nemoianu, Dan Cristea, la care adăugăm recenzia cărții lui Cassian Maria Spiridon despre ziaristul Eminescu sau opiniile lui George Banu despre teatrul văzut „ca artă/spectacol” și volumul omagial dedicat profesorului Mircea Muthu, având ca „amfitrion-regizor” și „receptor de laudatio din partea a 27 de invitați” pe Iulian Boldea.

Chiar dacă abordarea lucrărilor respective este una obiectivă și expusă într-un limbaj accesibil tuturor, pe alocuri chiar colocvial, totuși, nota personală a autorului este evidentă, iar tratarea subiectelor este cu mult superioară. De altfel, însuși titlul dă seama asupra modului strict personal de a ordona materialul, aducând explicații suplimentare acolo unde apar aspecte mai puțin cunoscute, astfel că multitudinea „diagonalelor” cercului de opere analizate devine o artă, arta exegezei, a cunoașterii și interpretării scrierilor care alcătuiesc comoara literară și culturală a poporului român.

De la „omulețul roșu” la „paturi oculte”

Ștefan Vida MARINESCU

Scriitoarea marcantă, atât de tradusă și de o fantezie debordantă, **Doina Ruști** și-a construit primul roman (în 2004, reluat, în 2011 la Ed. Litera), „*omulețul roșu*”, între planuri de Real și de fantast, contrapunctând firul (roșu ?) narativ cu digitalizări în trend: net, soft, e-mail, site-uri, chat, mesaje și corespondenți, fiind o abilă comunicatoare, prin eroina sa, narator, *Laura Iosa*. Care „cade” în Real prin: căutarea de job, persiflarea „lolitelor”, descifrarea unui manuscris, alert, utilizând (ea e și „utilizator”, corespondent), filmic și empatic, într-un fel convențional; legături mirabile cu: *Andrei Scarlat*, *Neica* (un alunecos editor), un *Gioni Castratu*, amica *Raluca*, *Lucian* ori psihiatrul vecin *Rufă* (dr. Nini Coroană).

Apar, ulterior, în noianul de povestiri-scene-mesaje (de la cafenea, dintr-o redacție, de la lift, din bucătărie etc.), cu povești – unele pitorești și cu aer policier, detectivistic, o figură și trame cu un *Fănică* (personaj bizar, cu o poveste de pe la 1927 – adus(ă) la prezent), iar *Raluca*, alt contrapunct, anticipat, confesiv, își va „divulga” amorul pentru Castratu, personaj de vază între corifeii culturali, bucureșteni. Mister(e), complicații, impresii de tot felul, între senzual și senzorial. Plutesc în eter (în universul inventat „alazar” – derivat de la un anume Lazar ? !) alte întâmplări cu: *Albert* (acesta cu hochei, programe, computere ș.a.), *Margareta*, tanti *Mitina*, *Doru* și *Cornel* (de la un post tv.), *Crissina*, *Liza* ori *Emma Rowin*. Subconștientul a acumulat stări, senzații, viziuni, prozatoarea fiind remarcabilă în tactica rememorării, a visului (devenit real), excelând în căutarea sensului „pierdut” într-un spațiu virtual, mental și citadin, cu dispersia atâtor identități.

Toposul e ca un limb dantesc, „intrușii” digitali fiind de sorginte livrescă: *Abadon*, *Scandinavu*, *Valencia*, *Trotila*, *Stil X*, *ExMatrix*, *Drakon*, *Loris*, *Morfeu* ori *Raku.* Toți, corespondenți de plasticitate și contrapunct.

În vogă, prozatoarea Doina Ruști „atinge” câteva considerații etico-satirice, despre: școală, educație, relația părinte-copil, despre familie și despre yoga (la comun), convocând și pe *Valentina*, pe *Letiția*, pe *Dan*, *Costel*, *Manuel*, *Octavian* ori *Bogdan*. Cei mai mulți în relații erotice, confidenți ai Laurei (ori, cel puțin: cunoștințe, însoțitori). Alături de familia *Stoica*, de *Ardelean* (cu nevoia lor de bucătărire, de servit salate), de *Săndina* și de *Marcel* (aceștia – părinți de simulator).

Motivațiile narative: izolarea, solitudinea, nevoia de comunicare, de afecțiune (Laura e chinuită de o abstinență la sex de vreo 11 ani ! ?). Aventura, însă, extinsă, conferă un alt-ceva existențial, ne scoate din rutină, din platitudine, prin narațiunea filmică, de suspans, printr-o bogăție de semne, de „faze”-oracol, de experiențe și convenții real-fantaste. Fecunde.

Forumul deschis, al libertății, acel *alazar*, e câmpul fantazării, obsesional, o arhivă de intimități exhibate metodic, în care *omulețul roșu* are rolul de suport virtual, de fișier al însoțirii, al umbrei, de dublu existențial, dar și de confident, un picior (roșu, vezi coperta) de sprijin, un înger păzitor și un bodyguard, un impuls și un rest al trecutului... apropiat. O rămășiță a zilei.

Alte scene și povești notabile: lansarea unui post de radio, examenele studențești, câinii și unele inserturi „psiho-motrice”, amintirea copilului Margaretei, căci baza de date induce ideea de *jurnal*, presărat cu mesaje criptice, cu popasuri numite: iPod, Nescape, desktop, cont, rețea, parolă. O *Troia*, un (o) *Jumpy*, un soft, incită imaginarul către spațiul stocării, într-o *chilie* (solitar-ofertantă, totuși), cu parola *Feronike* în virtualul *ABIS* (aluziv dar... sertar secret al lui Albert).

„Programul” narativ e o configurație cu autonomie. Aici apar însemnări despre poeți, bazar, *Paul*, improvizații, cochetarea cu divinul, fără excese, dar și anchete de teren. Iar latura „criminalistică” e asigurată de uciderea *Crissinei*, detestată atât de Raluca (cauza: Castratu !), de către Rufă, căruia nu i-a cedat, sexual.

Eroina (Laura) va nara și despre d-na *Luminița* (antipatică), despre un *Paul Vașcu*, totul în 45 de capitolașe, când Raluca e la studii în Elveția, când Rufă, cu droguri ori fără, a fugit în America (i se istorisește biografia de către „omuleț”), iar Andrei și Albert par un duplex, visul fiind subversiv, transa conferind ceva naumian (!). Nu sunt excluse unele secvențe, diligent autobiografice.

„*Omulețul roșu*” se va confesa, ieșind din plan secund, despre: „Jocuri”-coduri-chei-muzica sferelor; despre „zarzării copți” (aici apar: *Relu* – tatăl Laurei ce va fi ucis de *Smeu*; dar și *Filandra* cea cu 14 copii), un titlu, ușor pleonastic, fiind *„ Uneori, întâmplarea”*, „omuleț”-narator activând, ludic, luciditatea. Pentru ca, în „*Fuga*”, „în-semnatul” (titrat) să ne ofere ideea atracției față de Cuvânt, de revelațiile Laurei, în zona materială și i-materială a „*Duminicii de Florii*”, alt aluziv și metaforic versant narativ.

Zona acoperită de „*Conexiunea*” „*chiliei roșii*” e de natură tarkovskiană, rod al fantazării, „clonele” *omulețului* jonglând, ocult, cu mințile și accesând voluptatea aventurii, într-o lume-bazar traversată de un picaro modern, de o Alice „telematică” (nu e departe de adevăr prefațatorul), într-o fluentă narațiune cu repere-simbol, cu unde de șoc și cu un evantai epic larg, caleidoscopic, de veritabilă bibliotecă digitală. A unei prozatoare de excepție (și de succes): *Doina Ruști*. Nu doar la figurat, fabuloasă.

*

După alte proze (vreo 10) superioare, dense și complexe, **Doina Ruști** incită lectorul și pe cititor cu romanul „*paturi oculte*”. Cu același aport fantezist, cu aceeași voluptate a tratării narative a altor istorii și simboluri. La aceeași remarcabilă Litera, în 2020. Dar, acum, dincolo și dincoace de computerland-ul fiențial, inspiratoriu. Aici ne situăm în timp, în memorie, în epoci de vechime și savoare, de pitoresc inclusiv narativ.

Un prim popas: *Flori* (Florina), raisonneur cum se acreditează, e în vacanță la Valea Stanciului. O primă imagine – viziune: un mort (Lev – Levente, librarul de mai apoi), la *Lionica*, în bucătărie. Polul narativ e însă un *pat*, cu premeditare ocultat, inspirator de trăiri, de re-trăiri, de re-memorări. Într-o fascinantă anecdotică și simbolistică criptică, cu sub și supra-sensuri. În care intră: *Magda*, mama lui Flori, care s-a separat de tatăl ei, *Traian*, și trăiește, cu *Ramon*, la Sevilla. Acesta din urmă a înstrăinat patul cel magic, loc al atâtor povești, devenit un fel de talisman, de fetiș, obsesie. Traian are revelația jocului de teatru (de amatori ! ?), fata ajungând, grație recuziterei Vanda de la un subsol „național” să găsească un (alt) pat, la fel de... magic. Liant și, alături de *roșcovi* (alt instrument și „izvor de fantezii”, purtător – de - simboluri), prilej de povești. Cu figuri și cu scene. Unele – tulburătoare.

Astfel, lângă Biserica Rusă apare un pianist – *Andrei Iosif*, șarmant, cuceritor cu (de) succes și, mai important, proprietar de unui *pat* cu patină istorică. Vom ajunge pe la 1800, la fabricant. Adică la zaraful *Valekis* (Valache Cercel, de fapt), aflându-i și povestirea antonpannescă: el a fost tâmplar la Vidin, fiind salvat (dintr-o încercare) de albanezul-„profet” Driza, machedonul aventurier însoțindu-se cu Pipica. Aceasta eclipsează zona, ea e Olimpiada, de fapt, și ne trimite la Kir Ianulea. E meșteră la împodobit tăbliile paturilor.

Blazonul narativ, à la Filimon, e cu un București dincolo de pitoresc, în care se vor intersecta, în circuitul epic, *Raul* (patron de casă de licitații, influent), case, medii, fețe, desene cu flori și animale „pe pânza vremii”, ca într-o frescă floral-animalieră excelent descriptivă. Un panoramic cinematografic, balcanic.

Manuscrisul lui *Valache* e urmat de povestea lui *Lev*, fiul *divei*, proprietar (ocult ?) a 12 cărți (una e „Varlaam și Ioasaf”), oarecum magice. În orice caz: rare. Lev devine vedetă de subsol dar și în amfiteatru, la Facultate. Are ce și știe a povesti. Cifra de Graaal și chirilicele ne oferă acces la mistere, cu personagii ca: *Ferucia*, câinele Ferucius, cu *Mareș*, vedetă a Librăriei lui Lev, cu dezavuarea snobismului (cartea e elogiată, deși nu e citită), cu întoarcerea la zaraf, cu *Bogdănelu* și cartea-i enigmatică, dar și cu *Zeti*, playboy și dandy, semi-gay, cinefil înrăit și actor în devenire, cu un semi-geniu (ușor caricatural descris, inclusiv a copilăriei și adolescenței lui) numit *Căpriceanu* (șarjat e inclusiv botezul). Ceea ce e revelatoriu, însă, e *sămânța* (de roșcov) ce va rodi... povești, noi întâmplări. O relație a „savantului” cu *Odile* e argument narativ. Dar *patul*/paturile persistă pe tapet, dar și „*Roșcovii*”, romanciera amplificând, și printr-un titlu, o poveste. Cu tâlc. Prin ochi măriți (de tensiunea epică ! ?), se între-văd: marea, plaja, morții, în decupaje ca de cinema, ba chiar și un pitic, toate halucinări ale subconștientului. Pe Jung l-am lăsat în proza anterioară, aici roșcovul e animat, dialogul alert, un *Căpriceanu* a expirat sau făcut să re-trăiască, jocul fiind – de facto – o luptă în contra uitării.

Petrache, zaraful, reintră-n „rol”, roșcovii au însușiri estetice, sunt chiar luptători în inventate bătălii. Cuvintele contează, de fapt, iar *râia* este eradicată în (de) roșcovul-narator, visător, în labirintul în care o găsim și pe *Pipica*, gata a naște din nou, gata, și ea, de visare.

Doina Ruști, scriitoare în plină forță și cu mijloace ingenioase, cu apetit lexical și imagistic indubitabil, într-o opulență a memoriei afective, o implică pe Flori să revină la pianist, la alte cunoștințe, totul raportat la *paturi*, la secretele lor, la ocult, evocând și invocând, între divagant și digresiune, cu aplomb și cu știința observației de detaliu. Întregind o atmosferă a fanteziei acaparatoare. Cu paturi, creioane, străzi, intersecții, cu locuri ofertante stilistic.

Câteva dintre „proprietățile” spirituale ale scriitoarei (nedeclarate) sunt: *pădurea pierdută*, *dumbrava* și *drumul alb*, coordonate ale unui flux narativ marca(n)t în acest itinerar romanesc, cu paturi și roșcovi, încifrând și descifrând virtuțile unei narațiuni totale. În care firele se complică (voit), fantezia și fabulosul întrecându-se în cursul unui epic cât un univers. Al *Doinei Ruști.* Iar arta portretului, evantaiul de semnificații, ludicul și visul completează, fericit, un alt roman substanțial. Memorabil. Fără nicio concesie prolixității, ca în atâtea proze de ieri și de azi.

Verosimil, neverosimil, veridic, neveridic, acestea sunt paranteze inoportune. Ceea ce contează aici e arta povestirii, fantezia. Creația. De fapt: aurul literar.

Iar valoarea romanelor Doinei Ruști constă și în multiplele piste de interpretare pe care le oferă de fiecare dată.

Șerban Codrin

CLARA TOMA sau a fi în interiorul mai multor universuri, de la yoga la poezie

Prozatoare, eseistă redutabilă (volumele *Exerciții de scris viața*, 2021; *Iubește-te ! 108 moduri de a practica iubirea de sine,* 2020; *A opta zi a săptămânii*, 2019; *Drumul către ceilalți trece prin noi înșine*, 2013; *Acolo unde poți fugi de tine și de viața ta*, acest ultim volum în colaborare), editor inclusiv al unor poeți de haiku prin propriile edituri, Clara Toma este o poetă cu totul descumpănitoare, care, mai mult, în ultimii ani a descoperit inclusiv poezia zen, la înălțime de misiune spirituală, cu nivel de inițiere profundă, la care se adaugă naiva, dar în sens buddhist, bucurie copilărească după fiecare reușită, premiu național sau internațional; și multe sunt izbânzile intelectuale ale acestei ciudate și ambițioase poete. Discipolă a profesorului-niponolog Neculai Amălinei, parțial a poetului Eduard Țară, Clara Toma se află în permanentă inițiere în ezoterismul oriental, nipon, profesoară și practicantă de yoga, mereu în meditație și căutare, a început de ceva vreme să se inițieze în teoria și practica poeziei scurte haikai mai ales în ambianța grupurilor din jurul maestrului Corneliu Traian Atanasiu, excelent pedagog și comentator al fenomenului poetic zen.

În introducerea de autoprezentare tipărită într-un mic volum tocmai apărut, poeta se întreabă „de ce...haiku ?”, de când ?, de unde ?, cum ?, pentru ce ?, încotro ?, și „până unde vrea drumul haikuului să mă țină”; își răspunde în spirit buddhist: *Spre mine. Spre acel Acasă lăuntric.* Cartea continuă cu un haibun, eseu, jurnal sau poem în proză întrerupt de haikai/haiku, scris cu pricepere și adâncime ideatică, pentru că aceste specii literare aparțin unei poezii a tuturor aluziilor, iar poeții implicați trebuie să se dovedească maeștri ai disimulărilor, ai camuflărilor în jocuri fine de simboluri și în tehnici literare de complicată subtilitate, încât se ajunge până acolo unde scurtul poem pare restrâns, mărginit în sensuri, în realitate să fie nelimitat, să sugereze un întreg univers sibilinic. O astfel de interpretare, de multe ori aluziv filozofică și poetică, trebuie să fie o poartă deschisă spre subtilele înțelesuri, mesaje mai grăitoare decât poemul misterios în sine, mai ales când este vorba de aparent fragilul și minimalistul haiku:

„Nimic mai perisabil, atunci când ai vrea să lași o urmă durabilă a ceea ce s-a întâmplat, decât să accepți să o întipărești pe nisip. La urma urmelor, simpla prezență a unor ființe vii care evoluează firesc în lumea lor își lasă amprenta în solul pe care-l calcă – dâre sau brazde, răni sau cicatrice, stigmate sau vagi vestigii..., rămășițe mai mult sau mai puțin adânci, mai mult sau mai puțin durabile. Relicve ale poveștii care oricum nu mai este. Să încredințezi toată povestea vieții tale valului este un gest ambiguu aflat între abdicare și un curaj eroic, demnă de Ulise al lui Lucian Blaga: *Dar pe liman ce bine-i/ să stăm în necuvânt- / și, fără de-amintire/ și ca de sub pământ,/ s-auzi în ce tăcere/ cu zumzete de roi/ frumusețea și cu moartea/ lucrează pentru noi*.” (Corneliu Traian Atanasiu)

Trimiterile comentatorului sunt la poemul-scurt, paradoxal, care împrumută titlu cărții: *Semne pe nisip – încredințând valului/ toată povestea.* Este o capodoperă de subtilitate și voalare. Kireji (pauza, cezura dintre versul întâi, primele cinci silabe, și versurile al doilea și al treilea, următoarele douăsprezece silabe) declanșează, scurtcircuitează toate energiile și posibilele semnificații, motivații. Construit într-un mod special, kireji din haiku declanșează un carusel de sensuri, astfel încât fiecare cititor, comentator vine cu alte dovezi, alte păreri, ambiguitatea fiecărui poem devenind maximă. În cazul nostru, este posibil să avem de a face cu un poem de dragoste rănită, prăbușită, demolată, stigmatizată, care așteaptă o intrare în neant prin abdicare, ștergere, uitare, tăcere.

Câteva multe poeme sunt comentate pe scurt de Corneliu Traian Atanasiu, dintr-o majoritate alcătuind sumarul propriu zis. Nu toate sunt la nivelul maxim al claviaturii, poeta mai învață amănunte despre nesfârșita răbdare buddhistă în poezie, sau cum o spune Clara Toma în alt context „Până nu vei ști să taci, nu vei fi capabil să spui nimic înțelept.” Artă a tuturor tăcerilor în orice împrejurări, poezia buddhistă, zen este o superioară pedagogie, învățătură a maximei virtuți: Nu vorbi, nu în sensul de omerta, ci de supremă însușire filozofică. Această carte cu aparență argheziană de „cărticică” are energia să consemneze nașterea unui creator cu ample promisiuni și multe reușite, cum nu ți-i dat să întâlnești decât între poeții predestinați.

Așadar, câteva poeme-scurte, de o ironie buddhistă, care recomandă virtutea tăcerii înaintea priceperii de a vorbi.

Locul de la geam – culegând cu privirea/ macii câmpului

Fluieră vântul – în versurile scrise azi/ doar ne'nțelesuri

Orașu-n ceață – până și cuvintele/ sunt greu de găsit

Un porumbel alb – deodată liniștea/ spunându-mi totul

Luni dimineața – până și apa-n ibric/ dă-n clocot mai greu

Semnalul pierdut – la capătul firului/ ropotul ploii

Spre dimineață – doi greieri cântând încă/ la vechiul pian

O carte pe drum – vântul citind povestea/ dintr-o suflare

Pe foaia albă/ trei petale de cireș – poem scris de vânt

Amurg peste sat – ochelarii bunicii/ tot de negăsit

Dragoste oarbă – scrisorile de demult/ tot necitite

Porumbei la geam – între noi doar o perdea/ mișcată de vânt

Vinete coapte – chipul mamei luminat/ de focul domol

Vânt în rafale – și mai împrăștiate/ gândurile mele

Fiecare poem merită citit, comentat, gândit și regândit pe îndelete (comentariul de haiku este specie literară); poeta cunoaște filozofia, estetica și tehnica elevată a poeziei minimaliste epigramatice zen, mânuiește cu abilitate de prestidigitator paradoxul, într-un cuvânt, se află fără dubii în *acel Acasă lăuntric.* Promisiunile există, să vedem cu timpul câte se vor împlini, câte vor înflori ritualic, câte vor da roade, câte vor dispare.

Nu trebuie să aștept; o întâlnesc pe Clara Toma prezentând pe youtube un volum scris împreună cu Eduard Țară, *Ecce haiku,* într-un fel, totuși, de fals dialog. Poezia haikai are recomandări speciale pentru compunerea în colaborare a doi sau mai mulți poeți, de negăsit în cazul de față. Fiecare autor se prezintă cu câte 54 de poeme de o formă desăvârșită, deci textele au fost perfect selecționate, unele chiar în concursurile anului 2021. Comparativ, poeta este mai curajoasă în ceea ce reprezintă simbolistica zen, ba chiar motivele literare. Este, după părerea mea, să-i spunem avizată, cel mai bun volum de haiku propus de poezia română din anul 2000 încoace, sau cum îi place lui Eduard Țară, creat de noua generație de poeți după începuturile primei promoții consemnate de întâiul maestru român Florin Vasiliu.

Lectura mea a fost combinată, Clara Toma, Eduard Țară. Voi transcrie numai câteva din minunatele bijuterii create infinitezimal de poetă:

Frunze ruginii – ce greu se răsucește/ cheia în ușă

Spre dimineață – doi greieri cântând încă/ pe-o coardă ruptă

Pe-o bancă-n parc – împreună-n zori de zi/ două castane

Pasăre cântând – între trilurile ei/ altă muzică

Floarea-soarelui – gust miezul dulce scuipând/ coajă cu coajă

Vasul de lut spart – cântecul greierului/ spre alt univers

Moda de toamnă – copaci asortându-se frunză cu frunză

Timp de secetă – peste macii din altar/ stropi de agheazmă

Luna-n creștere – mângâiați de lumină/ primii ghiocei

Cer înnegurat – crizanteme pe lista/ de cumpărături

Toamnă târzie – timpul să-mi reînnoiesc/ rujul de buze

Graffiti din mers – contururi printre frunze/ c-un vârf de gheată

În universul zen, omul e un simbol între efemer (ghiocel, crizantemă, greier, castană, frunză, etc.) și eternitate (lună, univers, altar și așa mai departe) Să nu trecem cu vederea nici faptul că filozofia buddhistă este o înaltă psihologie devenită religie, așadar poezia haikai/haiku este poezie mistică; poeta oficiază ca un sacerdot, ca o preoteasă la altar. Iată o ciudățenie sociologică, de nesincronizare, un suflet pur se dedică ardent, se dedică cu tot idealismul, se dedică unui univers cu profunde reverberații poetico-mistice tocmai într-o perioadă nefastă poeziei, precum a noastră, postmodernistă, aridă, prozaică, anticulturală, parodică, cinică, vulgar pornografică. Cum știe, și știe bine să facă lucrurile în felul ei fragil, ambiguu, cu răbdare de călugăr buddhist, Clara Toma are o mulțime de șanse să asceadă la dimensiunile unui poet iluminat; toate semnele și primele roade mirabile le avem de pe *acum și aici*. Închei transcriind un tanka de aceeași rafinată, imponderabilă, aeriană poetă:

Vărsând cerneala/ peste agenda veche/ cu foi nescrise – cele mai mari poeme/ se compun de la sine.

Este un semnal discret transmis de o poetă ezoterică, dacă avem puterea, sensibilitatea să percepem aluziile.

Despre Clara Toma, tocmai fiindcă este specialistă în comunicarea nonverbală, în puterea comunicării dincolo de cuvinte, maestră zen și yoga, îmi rezerv alte prilejuri de bucurie pentru a-i comenta versurile adiacente inclusiv universului poeziei occidentale. Vor fi călătorii viitoare, sper, temerare și rodnice, tocmai cu referire la un poet dedicat încrederii că „următoarea bătaie a inimii nu ne e garantată”.

Clara Toma, *Semne pe nisip,* Editura PIM, Iași, 2021; „Introducere” de Clara Toma; „Prefață” de Corneliu Traian Atanasiu.

Clara Toma, Eduard Țară, *Ecce haiku*, Editura Carte inspirată, București, 2022; „O prefață cu sunet de haiku” de Clara Toma; „Despre haiku altfel sau despre drumul împreună a doi discipoli” de Eduard Țară.

În așteptarea „Marii resetări”: șoc și deziluzie

Gl.Bg.(r) Gheorghe DRAGOMIR
Președinte ***Centrul de Etică și Strategii (CES)***

Motto:
În fața dușmănoaselor împrejurări care în cumpăna vremii amenință să iasă biruitoare, Omul caută un refugiu în întăririle firii sale proprii. Caracterul și puterea sufletească trebuie să lupte, în momentele acestea dificile, în contra cauzelor cari aduc decăderea societății. De la înrâurirea lor binefăcătoare se așteaptă îndreptarea tuturor relelor. (C. Rădulescu Motru, *Puterea sufletească*, 1930, Ed. Casa Școalelor)

„Marea resetare”, promisă de globaliști încă din 1980 și susținută de progresul tehnico-științific fără precedent și într-un ritm alert, a creat premisele interdependenței, mai întâi economice și informaționale, urmate de globalizarea fenomenelor cu impact social și spiritual. Momentul 11 septembrie 2001, cu numeroasele semne de întrebare rezultate din anchetele Congresului și Senatului american, a marcat pentru omenire o uriașă manipulare a inteligenței emoționale la nivel planetar, cât și un nou prag de trecere la instaurarea unui model de guvernanță bazat pe solidaritatea interstatală, care a adus în prim-plan războiul declarat împotriva „terorismului internațional” și crearea unui nou sistem de alianțe politico-militare conjuncturale și cu o geometrie variabilă.

Tonul a fost dat de SUA, care în postura de victimă a reușit să convingă Moscova și Bejingul să se alăture acestei „Noi Cruciade” împotriva Islamului, considerată religia „terorii”.

Cum „menajul în trei” stârnea și unele invidii și rivalități, „luna de miere”, care a durat până în 2008, s-a spulberat odată cu eșecul militar american care se prefigura în Irak și Afganistan și cu invazia Georgiei de către armatele Rusiei.

Dar, **„marea resetare**”, sub forma Noii Ordini Mondiale (N.O.M.) și modelul de guvernanță globală sub conducerea și controlul Unchiului Sam, s-a transformat brusc într-o confruntare ritualică care a generat o serie de crize: a monedelor, a economiilor și un adevărat război comercial între SUA și China pentru acapararea piețelor și resurselor, la care a fost atrasă și UE.

Pe un alt plan, au existat și interferențe politico-militare ale Chinei, alături de Rusia, în conflictele militare în care erau implicate SUA, mai exact: Siria, Afganistan, Yemen, Irak, Libia, unde se confruntau militar indirect SUA cu Rusia.

În acest context geopolitic tensionat, am avut parte și de un adevărat război comunicațional în cadrul diverselor reuniuni și conclavuri internaționale, unde prin vocile Chinei și Rusie, s-a afirmat noul principiu al multipolarismului și încheierii hegemoniei americane în relațiile internaționale. Atât China, cât și Rusia, țările din BRICS și din Orientul Mijlociu Extins, au susținut realizarea **„marii resetări”**, care, însă, să țină seama și de existența lor, a căror voci trebuie să fie ascultate și respectate. Dar, susținătorii noului curent neomarxist, sau cum se poate numi o asemenea mișcare haotică din interiorul societății americane, având drept „ghid suprem” pe George Soros și Partidul Democrat, au lansat o adevărată ofensivă în direcția Europei, instituțiilor sale supranaționale, pentru a crea o masă critică în rândul elitelor politice și tehnocrate, cât și prin ONG-uri afiliate, cu misiunea de a promova viziunea Ocultei mondiale privind Nouă Ordine Mondială, călcând în picioare cu dispreț și aroganță principiile stipulate în tratatele care au stat la baza înființării UE și NATO. NATO, deși se proclama a fi o organizație politico-militară defensivă, care apără pacea și democrația, în realitate s-a dovedit a fi o mașină de război care servește interesele geopolitice și geostrategice americane (de fapt ale corporațiilor) în lupta pentru hegemonie militară și economică la nivel global.

Crizele economico-financiare și recesiunile succesive produse de administrațiile americane la nivel planetar au generat tensiuni geopolitice care au repornit motoarele complexului militaro-industrial american și rotativa de tipărit dolari... fără număr.

David Hawkins, în lucrarea „Putere vs. Forță”, Ed. Cartea Daath, 2005, afirma că „**Atunci când o națiune se abate de la alinierea cu spiritul omului, ea poate deveni un criminal internațional**. Ori națiunile conduse de religie și nu de spiritualitate sunt intolerante, conduc la vărsare de sânge, la conflicte.”

Recunoaștem în aceste cuvinte comportamentul marilor puteri posedate de dorința de acaparare și devorare a micilor state.

În așteptarea „Marii resetări” – șoc și surprize geostrategice !

Geopolitica pandemiei de Covid-19 a marcat o nouă etapă a escaladării confruntării SUA-China pe de o parte și aliații lor pe de altă parte, perturbând piețele de aprovizionare cu materiale și echipamente medicale, inclusiv vaccinuri, care s-au reflectat într-o contracție a economiei la nivel global și o încetinire a proiectelor de investiții de mare anvergură.

Anul 2022 a adus în fata omenirii o nouă provocare șocantă și o surpriză geostrategică prin invazia militară rusă în Ucraina, transformată într-un război hibrid sângeros, finanțat cu generozitate de administrația Biden și UE prin intermediul NATO.

Omenirea a fost surprinsă și de această dată de efectele dezastruoase ce i-au urmat acestei invazii, prin declanșarea unei crize alimentare și energetice atât în Occident, dar și în țările lumii a treia, de contra-măsurile luate de Moscova ca răspuns la sancțiunile fără precedent impuse de SUA și UE la adresa statului rus și oligarhilor săi cu afaceri în statele occidentale.

Prin acest război, care **va duce la distrugerea totală a Ucrainei** (aflată în faliment și secătuită de oligarhii din jurul președintelui Zelenski), Rusia a transmis un mesaj clar Occidentului că măsurile de încercuire a Rusiei cu baze militare NATO de la Marea Baltică la Marea Neagră trebuie să înceteze dacă SUA mai doresc ca Rusia să se alăture în continuare proiectului de a realiza Nouă Ordine Mondială.

După șase luni de război, Ucraina a declarat prin vocea președintelui ei că nu este în măsură să achite cele 20 miliarde dolari datorie suverană, ceea ce va permite fondurilor de investiții și corporațiilor americane, britanice și germane să cumpere țara cu pământul său manos și bogățiile subsolului.

Generând conflictul ruso-ucrainian, SUA prin intermediul NATO, a reușit o lovitură de maestru, revenind cu „arme și bagaje” pe teritoriul european, atrăgând în această aventură militară o Europă aflată în derivă, în căutarea unei noi direcții și a unei noi arhitecturi instituționale care să mențină captive statele Europei Centrale și de Est, devenite vasali neputincioși în fața marilor puteri europene aflate în plină criză economică și de soluții salvatoare.

Un alt actor aspirant la poziția de „ghid suprem” în Noua Ordine Mondială, China, își continuă strategia de învăluire militară și izolare comercială a Taiwanului ca răspuns la mesajele de susținere, inclusiv militară, transmise de administrația Biden, de natură a radicaliza pozițiile vecinilor Taiwanului, care se simt amenințați de prezența militară activă a forțelor chineze în zonă.

Deci, **„Marea resetare”**, promisă de Oculta globalistă ca fiind o „**revoluție a democratizării relațiilor internaționale și o oportunitate pentru o lume a păcii și cooperării”**, s-a dovedit de fapt a fi o nouă amăgire, care s-a transformat într-o „mare deziluzie”, cum a numit laureatul Premiului Nobel pentru economie, Joseph Stiglitz, globalizarea.

Transgenderismul și transhumanismul – două „ideologii” neomarxiste care promit nemurirea și mântuirea sufletelor prin noile tehnologii și I.A

Yoval Noah Harari, în lucrarea „Homo Deus”, ne invită să reflectăm cu privire la influența noilor tehnologii și I.A asupra omului viitorului, vieții sociale și spirituale, cu beneficiile și mutațiile negative profunde ce le vor produce, astfel că umanitatea va avea o nouă configurație genetică, pregătind o nouă etapă a evoluției rasei umane: **OMUL HIBRID.**

De-a lungul mileniilor, istoria este bogată în revoluții tehnice, economice, sociale, politice și spirituale, care au marcat salturi în evoluția omenirii, singura constantă a acestor momente de ruptură și de repornire a ciclului creației a fost Umanitatea.

„Chiar dacă detaliile sunt obscure, direcția generală a secolului XXI este clară și anume, Homo Sapiens de azi să dobândească puterile divine ale creației și distrugerii și să acceadă la rangul de Homo Deus. Omul viitor va împrumuta de la zei nu numai omnipotență, ci și supercapacitatea, atât științifică, cât și cea de a zămisli și crea ființe noi, de a transforma corpurile lor, de a controla mediul înconjurător și timpul; de a citi în spirite și de a comunica la distanță, de a călători cu foarte mare viteză și bineînțeles de a scăpa de moarte și a trăi veșnic. În căutarea sănătății, fericirii și puterii, oamenii își vor modifica, puțin câte puțin, trăsăturile lor, apoi o alta, până când ele nu mai sunt umane. Tot mai mulți oameni, organizații, inclusiv guvernamentale, acordă o atenție serioasă căutării nemuririi, fericirii, puterilor divine, dar în ciuda progreselor științifice în domeniile I.A., nanotehnologiei, nimeni nu este în măsură să prevadă încotro se îndreaptă cu atâta grabă, în următoarele decenii. Surprize vom întâlni în planul medicinei, unde diferențele dintre vindecare și ameliorare nu vor mai exista, la fel în zona geniului geneticii, când se vor face intervenții pentru fecundarea în vitro și testarea ADN-ului oului fecundat pentru a obține mutațiile genetice dorite, copii cu un aspect fizic comandat și capacități intelectuale superioare. O serie de boli genetice sunt pe cale de a fi vindecate sau menținute sub control medical aplicându-se noile tehnologii, care intră însă în contradicție cu lipsa unor reglementări legale. Toate aceste preocupări, care aparțin mediului științific și academic, au devenit probleme pe agenda zilnică a tot mai multor persoane, mișcarea eugenistă, căzută în uitare după cel de-al Doilea Război Mondial pentru că amintea umanității de experiențele din lagărele morții, iată că astăzi capătă noi valențe și este susținută cu argumente științifice, etice și morale.”

Deci, suntem la un prag de trecere spre o civilizație super-tehnologizată, a oamenilor roboți și a roboților tot mai umani, care ne invită la meditație privind modul în care alegem să folosim noile tehnologii, să înțelegem mai bine ceea ce se petrece și să hotărâm ce avem de făcut, înainte să decidă ele pentru noi.

Așadar, lumea care va să vină este deja o realitate tangibilă, care ne dezvăluie în mod brutal provocările la care civilizația post-umană va fi supusă, actualele concepte și formulări privind libertatea, democrația, bunăstarea, fericirea, iubirea de sine și a aproapelui, vor fi „îmbrăcate în haine glamour”, în pas cu modificările structurale ale societății, inclusiv la nivel spiritual.

Oliver Rey, matematician și filozof, este autorul cărții „Momeala și nenorocirea transhumanismului”, în care se referă la câteva întrebări care preocupă mediul științific și academic, și nu numai, și anume:

– Transhumanismul marchează o ruptură în evoluția omului ?

– Transhumanismul este o utopie modernă sau o ideologie ?

– Care este legătura între transhumanisti și gnostici ?

– Procrearea medicală asistată deschide ușa transhumanismului ?

– Hrana zilnică și activitățile sociale vor fi trecute în zona metanerului, virtuală ?

– Transhumanismul poate fi considerat o ruptură în evoluția rasei umane, dar și o adaptare a omului la

(continuare în pag.17)

(urmare din pagina 16)

civilizația viitorului bazată pe noile tehnologii și I.A. ?

Transhumanismul își propune să folosească mijloacele tehnologice disponibile nu numai pentru a transforma natura, cum a fost cazul până în zilele noastre, ci și ființele umane, fie modificându-le constituția biologică, fie hibridizându-le cu mașina.

Efectele sunt foarte importante, întrucât oamenii dotați cu puteri și abilități sporite nu mai pot fi considerați oameni, ci având un statut tranzitoriu cu o evoluție rapidă dată de mariajul dintre organic și anorganic.

Problema impune o reglementare juridică a statutului omului-hibrid în raport cu oamenii obișnuiți, fiind o chestiune de etică socială și morală, de egalitate de șanse pe piața muncii, între cele două categorii.

Avem pe de o parte oameni dotați cu puteri artificiale superioare și oameni obișnuiți care pot fi considerați oameni inferiori și tratați discriminatoriu în a accesa diverse profesii.

Tendința care se manifestă încă din acest stadiu este de ocupare a pieței de muncă tot mai mult cu roboți dotați cu I.A., în detrimentul lucrătorilor obișnuiți. Va fi o perioadă de tranziție până când oamenii nemodificați genetic sau tehnologic vor accepta această situație, de aceea societatea viitorului trebuie să se îngrijească și de această categorie, să-i integreze profesional și social, asigurându-le un trai cât de cât decent.

Transhumanismul nu mai este o utopie, ci o realitate tot mai apăsătoare pe măsură ce noile tehnologii și I.A. se perfecționează și devin parte a vieții noastre cotidiene, „atotvăzătoare și omniprezentă", care ne ghidează și ne controlează viețile.

Recentele cercetări ale neuroștiintelor sunt spectaculoase și depășesc cu mult așteptările, transferul creierului pe suport numeric, creșterea capacităților prin amalgamarea cu știința, diminuarea îmbătrânirii și a morții, nu mai sunt utopii, ci realități tulburătoare care răstoarnă ordinea valorilor și conceptelor care au călăuzit umanitatea până azi.

Mai mult, fondatorii World Transhumanist Asociation (1998), David Pearce și Nick Bostrom, au anunțat păsirea într-o nouă eră, unde „toate experiențele dezagreabile vor lăsa locul creșterii plăcerilor dincolo de frontiera experienței umane. Pe măsură ce tratamentele de bună dispoziție și terapiile genetice din ce în ce mai eficiente și mai sigure vor deveni disponibile, ar putea fi posibilă punerea în operă a *ingineriei paradisului*".

Potrivit lui Bostrom, „în curând ar fi posibil să se atingă mult mai bine și mai repede obiectivul de a ajunge în Rai înghițând în fiecare zi o pastilă sau un cocktail de pastile. Aceasta utopie a mântuirii omului prin tehnologie prinde contur deja, neomarxiștii, susținători ai „Marii resetări", exercită presiuni pentru a se adopta legi și norme juridice care să promoveze și să impună transgenderismul și transhumanismul la nivel național și global, schimbarea alimentației clasice și înlocuirea cu hrana pe bază de insecte care să fie „cultivate" de noii fermieri neomarxisti.

Deja sunt alocate fonduri europene nerambursabile pentru a pune pe picioare o adevărată industrie alimentară care să înlocuiască fermele zootehnice și industria agro-alimentară.

În medicină, pentru fabricarea de medicamente și cosmetice pe bază de insecte s-au înființat institute de cercetări care obțin rezultate remarcabile, înlocuind treptat medicamentele sintetice. Un exemplu de vizionar în materie a fost regretatul acadimician Mircea Ciuhrin, care din 1995 a pus bazele în România a societății comerciale „Insect Pharm" care producea medicamente și cosmetice pe bază de insecte, produse certificate și premiate în Occident și în țara noastră. Personal, fiind într-o situație grea de anemie severă, am fost beneficiarul unui tratament personalizat realizat de dl. academician, tratament care surprins prin rezultatele sale spectaculoase. Deci, proteinele și alte „bunătăți" produse de insecte (inclusiv albine), pot fi folosite cu succes în susținerea medicinei homeopate, pentru a scăpa treptat de produsele Big Pharma. Dar să impui prin legi renunțarea la creșterea animalelor și procesarea lor pentru alimentația oamenilor cu argumentul ridicol că din cauza lor se poluează mediul, este prea mult și prea forțat, oamenii fiind creați să fie omnivori și nu să se hrănească cu insecte.

Într-adevăr, sunt popoare asiatice care consumă tot ce mișcă și tot ce zboară, mai puțin avioanele și submarinele, dar asta este o altă poveste și tine de tradiții și nevoia de supraviețuire într-un climat neprietenos pentru cultivarea cerealelor sau creșterea animalelor. Acest mod de viață corespunde și modului de organizare spirituală a societății și potențialului economic al fiecărei țări.

Occidentul, la semnalul SUA, a trecut serios la treabă pregătind cadrul juridic pentru ca aceste noi concepte să devină realitate obligatorie, sancționând cu fermitate pe cei care se vor opune.

Trăim în zona absurdului ridicat la rang de lege, care va „reseta" din temelii și sistemul de educație și învățământ pentru viitor, având drept „far călăuzitor" transgenderismul și transhumanismul.

Pentru a ne descreți frunțile, voi relata pe scurt o întâmplare din perioada când eram diplomat-spion în Orient. Printre relațiile create în mediul diplomatic, am avut onoarea să mă împrietenesc cu un diplomat de rang înalt din India, fost demnitar în țara sa, care m-a invitat cu soția la el acasă să cinăm. Printre aperitive ne-a servit ceva ce păreau a fi semințe negre de floarea soarelui cu niște „tăiței", foarte picante. Am servit cu o oarecare ezitare, dar din politețe a trebuit să consum o bună parte din porția atribuită, ceea ce i-a produs o imensă satisfacției gazdei, care ne-a anunțat cu mândrie că aceste aperitive formate dintr-un soi de gândaci și viermi (cury) sunt delicatețuri primite de acasă, foarte scumpe, care sunt oferite numai celor considerați a fi prieteni adevărați. Normal că primind aceste „informații" măgulitoare, am simțit și eu și soția cum acei gândaci și viermișori încep să călătorească prin stomac, cu greu rezistând să nu-i returnăm gazdei. Au mai fost și alte „bunătăți" greu de identificat, dar nu mai contau, așa că am încercat să scurtăm dineul argumentând că trebuie să ajungem la ambasadă la o anumită oră întrucât am lăsat copiii în grija soției unui coleg.

Ajunși acasă, a fost o adevărată cursă cine ajunge primul la baie pentru a trimite la plimbare „goangele", cum le denumește ministrul Daea, iar pentru zona picantă am aplicat cuburi de gheață părții dorsale. Dar ce contează. Prietenia romano-indiană să trăiască !

Există o legătură între transhumanism și gnosticismul modern; gnosticii vechi visau la o conștiință superioară a unui spirit liber de orice atașament material, iar reprezentanții eminenți ai gnosticismului modern, transhumanistii, speră să supună în întregime materia spiritului grație noilor tehnologii. Dualismul transhumanist apare de o manieră clară în transferul spiritului în ordinator: ar trebui ca spiritul să nu aibă nimic de a face cu corpul, pentru ca altfel să poată schimba total suportul. Transhumaismul vrea ca prin mijloace materiale să acceadă la condiția angelică.

Procrearea artificială, medicală asistată și transhumanismul sunt „sinergie". La început considerat paleativ, fecundarea in vitro, prin mijloace spitalicești, a dat consistență ideii potrivit căreia o nouă ființă se naște nu prin întâlnirile dintre un bărbat și o femeie, ci în prezența a „doua materiale genetice", raporturile sexuale dintre bărbat și femeie nefiind decât o modalitate arhaică. Procreația artificială este considerată de către exegeții transhumanismului ca „etapă necesară în procesul transhumanței globalizantă, bărbatul și femeia fiind nedoriți în viitorul proces de procreație".

Am păsit deja într-o lume a iluziei libertății, democrației și vieții veșnice oferite de noile tehnologii dotate cu I.A., unde hrana zilnică și activitățile sociale vor fi trecute în zona virtuală unde conexiunile neuronale se vor realiza de la omul-hibrid spre I.A. și invers. Lumea va deveni un joc virtual de societate, unde magia iluziei va înlocui realitatea tangibilă.

Franța, cu tradițiile sale în folosirea laboratoarelor de idei pentru a promova Iluminismul, iată că în 2022 se poziționează ca o adevărată putere în domeniul tehnologiilor de vârf și I.A., care îndeamnă investitorii să abordeze cu curaj și încredere domeniul investițiilor imobilare virtuale (metarvese) care se vor dovedi mai rentabile decât cele reale. Prima agenție Meta-Estate propune aceste investiții care promit câștiguri și de zece ori mai rentabile decât imobiliarele reale și o creștere constantă a prețurilor. Industria imobiliarelor virtuale va fi o alternativă la plasamentele tradiționale și la livretele de economii, iar până în 2030 va valora 30.000 miliarde dolari. Deja Franța anului 2022 preferă aceste plasamente.

Concluzii

De-a lungul istoriei sale zbuciumate, umanitatea a reușit să performeze tehnologic și să atingă niveluri de progres științific nebănuite care însă au avut și efect de bumerang, ciclic, rasa umană fiind pusă în pericol de nesăbuința omului de a rivaliza cu Marele Creator. Astăzi ne aflăm la un asemenea prag decisiv pentru viitorul omenirii și al planetei Terra, când revoluția științifică este tot mai prezentă în viața de zi cu zi, când noile tehnologii au creat o nouă lume, a I.A., care este capabilă să modifice fundamental legile fizicii mecanice creând noi discipline: fizica cuantică, bionanotehnologia, robotica, neurotehnologia, ingineria genetică etc.

Provocarea viitorului este ca această I.A. să se transforme în inteligență vie, care să preia controlul asupra „creatorului" său și să-l transforme în sclav. Evoluția I.A.. va ridica probleme de ordin juridic și etic. Deja mediul academic și științific au pe agenda dezbaterilor și analizei teme interesante privind statutul juridic al roboților, dacă trebuie incluși în categoria materiei vii (roboții biologici care pot stimula sentimente și pot interacționa la stările sufletești ale oamenilor) și li se poate aplica statutul juridic pentru protecția animalelor sau a oamenilor. Treptat roboții vor face parte din viața de zi cu zi a omului devenind: animal de companie, ajutor în gospodărie, meditator și îndrumător pentru învățământul și educația școlarilor și studenților, dar și a oamenilor care permanent trebuie să-și lărgească cunoștințele și competentele în raport cu noile profesii ce vor apare.

Referindu-ne la aplicațiile noilor tehnologii în domeniul militar, este interesant să menționăm nivelul ridicat atins de Agenția Americană pentru Cercetare Avansată (DARPA) în domeniul „electronicii efemere", care are drept obiectiv să facă să dispară materialul și echipamentele militare abandonate în teatrele de operațiuni pentru a nu cădea în mâna inamicului. Pe un alt plan, în rândul tinerilor americani și nu numai a apărut „moda body hacking", care constă în fuzionarea organică cu cea anorganică prin autografarea de implanturi de noi tehnolgii în scopul de a dobândi simțuri și puteri suplimentare care să-i facă „supra-oameni".

Deja progresele înregistrate în evoluția I.A. sunt rapide și se extind la nivelul rețelei planetare cu un ritm ce nu poate fi comparat cu cele cunoscute până în prezent, omul aflându-se într-un amplu proces de metamorfozare fiind ispitit de posibilitățile infinite oferite de fuzionarea lui cu I.A.

Transgenderismul și transhumanismul, considerate drept „sculptură socială" a corpului uman și o mișcare culturală și intelectuală a noii generații de neomarxisti, este o mișcare care are la bază dreptul individului de a dispune cum dorește de corpul său, inclusiv de a-și schimba sexul.

„Marea resetare" a lumii de azi și de mâine, așa cum ni se prezintă de către neomarxistii globaliști, pregătește condițiile generalizării modului de viață virtual în universuri paralele, viața reală fiind descrisă ca fiind o iluzie a propriilor noastre gânduri și dorințe.

Această evoluție a civilizației post-umane nu mai este de domeniul filmelor SF, amurgul democrației occidentale și înlocuirea ei cu forme brutale și mai sofisticate ale dictaturii noii burghezii, a patronilor care dețin controlul producției roboților și a softurilor I.A., este deja o realitate cotidiană în spatele căreia se duce un război nemilos între giganții din domeniu pentru hegemonia și controlul spațiului virtual.

Să ne ferească Dumnezeu ca I.A. și noile tehnologii să încapă pe mâna unor indivizi cu probleme serioase de ordin psihic, care ar putea introduce în programul roboților comenzi care incită la violență, transformând chiar și roboții casnici, colaborativi, în arme de distrugere a rasei umane !

Evenimente inedite la „Zilele Muzeului giurgiuvean 2022"

Gelu BRÎNCOVEANU

Desfășurată în perioada 21-30 septembrie a. c., ediția a XV-a a programului aniversar anual organizat de Muzeul județean „Teohari Antonescu" a cuprins manifestări culturale care au avut loc la Giurgiu, Comana, Bolintin Vale și București, în parteneriat cu colaboratori de prestigiu. Majoritatea inedite, evenimentele despre care vom relata în continuare au fost realizate cu sprijinul unor prieteni constanți și sponsori ai instituției organizatoare. Mai bogată și mai variată decât precedentele, ediția din acest an a urmărit să readucă în atenția publicului, a specialiștilor și a autorităților importanța cultural-științifică și educativă a Muzeului, după perioada restricțiilor impuse de pandemia COVID 19.

Fotografie aeriană, etnografie

Seria manifestărilor a început miercuri, 21 septembrie, la sediul central al instituției, cu vernisajul expoziției „Fotografie aeriană", realizată de artistul bulgar Yavor Micev, din Ruse. Dedicată Zilei independenței Bulgariei (22 septembrie), etalarea a reunit peste 30 de fotografii

Vernisajul expoziției bulgare

realizate de artist cu ajutorul unei platforme radio controlate fără pilot (dronă). Imaginile prezintă clădiri și peisaje din orașul Ruse și din împrejurimile acestuia, surprinse în aproape toate anotimpurile. Alături de public, la vernisaj au participat oficialități din Ruse și Giurgiu, precum și reprezentanți ai Asociației „Euroregiunea Danubius", coorganizator al evenimentului.

Ziua următoare (joi, 22 septembrie) a fost dedicată etnografiei, prin realizarea fotoexpoziției stradale „Gospodăria tradițională din zona Mihăilești-Vlașca (sec. XIX-XX)", care va fi prezentată integral în luna octombrie, într-un cadru inedit.

Conferință de presă și „masă rotundă"

Programul a continuat vineri, 23 septembrie, cu o conferință de presă a cărei temă („Proiectele și programele muzeului în 2022") a captat interesul reprezentanților mass media aflați la eveniment. În cadrul

Conferința de presă

discuțiilor, managerul Gabriel Dumitru și muzeograful Emil Păunescu au vorbit despre activitățile desfășurate de Muzeu în cursul anului, precum și despre cele care vor avea loc în viitor.

Seria manifestărilor a fost reluată luni, 26 septembrie, cu masa rotundă*"Nichifor Crainic. 50 de ani de eternitate"*, desfășurată la sediul Episcopiei Giurgiului, în parteneriat cu instituția gazdă, având concursul colecționarului Nicolae Scurtu. Evenimentul a reunit

Masa rotundă Nichifor Crainid 50

specialiști în istorie, literatură și teologie. Ulterior dezbaterilor, aceștia au participat la vernisarea unei expoziții comemorative (realizată de Muzeu la sediul său central) dedicată academicianului evocat și au efectuat o vizită documentară la Mănăstirea Comana.

Expoziții și fotoexpoziție omagiale

În continuarea programului, marți, 27 septembrie, la etajul clădirii Muzeului din strada C. D. Gherea, a fost vernisată expoziția „Scriitori giurgiuveni". Realizată de

Prezentarea expoziției Tudor Vianu

secția de istorie memorială a instituției, în parteneriat cu colecționarul Nicolae Scurtu, etalarea constituie un omagiu adus academicienilor Nichifor Crainic (la 50 de ani de la moartea sa) și Tudor Vianu (la 125 de ani de la nașterea acestuia). Participanții (între care și elevi ai instituției de învățământ care poartă în Giurgiu numele fiului mai mare al doctorului Alexandru Vianu) au putut vedea documente și fotografii originale, volume de epocă și contemporane, care amintesc despre cele două personalități evocate cu acest prilej.

Următorul moment din cadrul „Zilelor Muzeului…" a avut loc la Bolintin Vale, unde miercuri, 28 septembrie, a fost vernisată o expoziție comemorativă dedicată poetului Dimitrie Bolintineanu, la 150 de ani de la trecerea sa la cele veșnice. Emil Păunescu, muzeograful care a colecționat cu pasiune majoritatea edițiilor antume și postume din opera celui comemorat, a alcătuit o suită de panouri cu imaginile acestora, pe care le-a dăruit Asociației de Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu. La prezentarea lor a participat un grup de liceeni din localitatea natală a fostului ministru din epoca domnitorului Alexandru Ioan Cuza, adolescenți care s-au arătat încântați de expunerea președintelui Asociației și de aceea a donatorului.

Lansare de carte la București

Una dintre activitățile care a atras atenția în mod deosebit în cadrul programului s-a desfășurat joi, 29 septembrie, la Muzeul Național de Istorie a României

Lansare de carte la Muzeul Național de Istorie al României

(în parteneriat cu această instituție), reprezentată la eveniment de directorul dr. Ernest Oberländer-Târnoveanu. Întreg colectivul de specialiști ai Muzeului din Giurgiu, împreună cu colegi de la Bibliotecă și Arhive au fost invitați să participe la lansarea celor două volume din lucrarea „Fals tratat de muzeologie", scrisă de Emil Păunescu. Autorul a moderat o dezbatere interesantă, între cei opt vorbitori numărându-se personalități ale vieții culturale (profesori universitari, cercetători, scriitori) din Capitală și din județul Giurgiu. Prin generozitatea sa și prin bunăvoința Editurii „Sud" din Bolintin Vale o serie de instituții și de specialiști au primit în mod gratuit câte un set din cele două volume. Din câte cunoaștem, această lucrare este o premieră în istoriografia românească. O carte inedită care credem că va suscita reacții în presa de specialitate.

Stilouri în premieră

Programul „Zilele muzeului…" s-a încheiat vineri, 30 septembrie, cu vernisarea expoziției „Colecția de stilouri Petre Crăciun". Etalarea cuprinde peste 70 de modele unice, realizate de producători români cunoscuți în perioada comunistă („Flamura Roșie" Sibiu, Întreprinderea de industrie locală „Archimet" Sibiu, Întreprinderea „Drum Nou" București, Întreprinderea Chimică Cluj), dar și stilouri realizate de artizani din domeniul cooperației meșteșugărești (piese unice produse de Radu Tvers și de Ferdinand Tvers). Un spațiu expozițional special este dedicat câtorva instrumente de scris care au aparținut unor personalități ale învățământului din Giurgiu (este vorba despre profesorii Marinel Marinescu, Ion Dincă, Mihaela Georgescu, Gheorghe Răboj). Alături de toate acestea a mai fost prezentat un microfond documentar editat de Întreprinderea „Flamura Roșie" (broșuri, afișe, legitimații de muncă, fotografii). Majoritatea pieselor expuse cu acest prilej sunt descrise detaliat în volumul autorului Petre Crăciun, intitulat „Istoria și catalogul stilourilor românești", tipărit în acest an la Editura „Zorio". Publicul prezent, format majoritar din elevi, s-a arătat interesat și încântat de instrumentele de scris vizionate, care provin

Aspect de la expoziția de stilouri

dintr-o perioadă istorică mai puțin cunoscută lor. O epocă pe care conducătorii de atunci ai României o numeau „de aur"…

Firide basarabene

O epistolă necunoscută a lui Nichita Smochină

Nicolae SCURTU

Biografia publicistului, cercetătorului, specializat în delicatele probleme ale Transnistriei, și, finalmente, membru de onoare al Academiei Române, Nichita Smochină (n. 27 martie 1894, Mahalaua Dubăsari, Transnistria – m. 14 decembrie 1980, București), necesită unele investigații spre *a completa* și *a definitiva* portretul unei personalități însemnate din Basarabia de odinioară.

A condus și supervizat, între 1941-1944, ziarul *Transnistria*, care a fost o autentică tribună politică, socială, administrativă și culturală a românilor *de dincolo* și *dincoace* de Nistru.

A îndeplinit funcțiile de prefect al județului Tiraspol și deputat în Rada ucraineană pentru meritele sale politice și culturale.

A stabilit o sumă importantă de legături spirituale cu profesori, istorici și cărturari din Iași, unde și-a făcut studiile juridice, și cu alții din București și Cluj.

Relevante sunt relațiile pe care le-a avut cu istoricul și cărturarul Nicolae Iorga, care îl publică în ziarele și revistele sale.

O dovadă elocventă o constituie publicarea studiului *Din obiceiurile românilor de peste Nistru – Duminica Mare*, în *Calendarul Ligii Culturale* pe anul 1924, p. 44-52.

Articolul lui Nichita Smochină, «Anul Nou la moldovenii de peste Nistru», nu a fost, până acum identificat, deși autorul intervine, insistent, pe lângă Nicolae Iorga, așa cum reiese din epistola, necunoscută, ce se publică acum.

*

Iași, 7 decembrie 1924
Universitate – Rectoratul

Domnule profesor,

În ziua de 18 octombrie 1924, prin o scrisoare recomandată, v-am trimis un articol din viața și obiceiurile românilor de peste Nistru: „Anul Nou la moldovenii de peste Nistru”[1], cu rugămintea a-l da la lumină în *Calendarul Ligii Culturale* pe anul 1925, după cum și în cel din 1924 a apărut un alt articol: „Duminica Mare la românii de peste Nistru”.

După cum însă am aflat, acest articol n-a putut fi tipărit, căci la primirea lui mai rămăsese vreo trei p[a]g[ini] pe care le-ați completat d[umnea]voastră cu câteva cugetări[2].

Dar, în aceeași vreme, am aflat, că va fi tipărit în *Ramuri*[3] sau „Neamul Românesc”[4], în ambele cazuri de sărbători.

De aceea îndrăznesc a vă supăra încă o dată, domnule profesor, cu rugămintea a-l da la lumina zilei în revista *Ramuri*, deși nu e o revistă de folclor, în unul din numerele de sărbători.

Și aceasta pentru motivul că în revistă va apare în întregime, într-un singur număr, ceea ce va face ca ideile să se concentreze mai bine în jurul lui, decât când va apare în câteva numere din „Neamul Românesc”, pierzând astfel poate și interesul ce-l prezintă.

Aș dori, în aceeași vreme să am și un număr din revistă cu articolul meu.

Nu cunosc, însă, dacă revista *Ramuri*, ar putea, din când în când, să primească câte ceva, poezii populare, dif[erite] articole etc. cu privire la românii de peste Nistru, pe care, în caz afirmativ, le-aș trimite cu mare dragoste, căci ce e drept, ei sunt puțin cunoscuți.

Primiți vă rog, domnule profesor, stima mea.

N. Smochină

Note

Originalul acestei epistole necunoscute se află la Biblioteca Academiei Române. *Corespondență primită de Nicolae Iorga.* Volumul 315. Partea I, f. 272^{r} – 273^{r-v}.

Nichita Smochină

[1] Nu a fost, până acum, identificat.
[2] N. Iorga, *Cugetări* în *Calendarul Ligii Culturale pe anul 1925.*
[3] Nichita Smochină nu a colaborat la revista „Ramuri”.
[4] Nu s-a identificat nici o colaborare a lui Nichita Smochină în anii 1924–1925.

Lumea așa cum este

Am avut de-a face cu Securitatea

Vasile Szolga

Astăzi, când se vorbește din ce în ce mai mult despre colaboratorii Securității ca poliție politică și când se descoperă că o mulțime de oameni, de toate categoriile sociale, au fost, dacă nu colaboratori, cel puțin turnători, mi-am adus aminte că și eu am avut de-a face cu această instituție, și încă de trei ori, instituție numită într-o vreme „mâna armată a Partidului Comunist”.

Prima dată am avut de-a face după ce tatăl meu a fost arestat ca dușman al poporului, când această instituție ne-a făcut o percheziție acasă, ne-a lăsat muritori de foame și apoi ne-a stabilit domiciliul forțat.

Apoi au trecut anii și eu am ajuns cadru didactic universitar (ascunzând faptul că eram fiu de dușman al poporului, omorât de Securitate în pușcărie). În seara cutremurului din 1977 țineam un seminar la o grupă de studenți. După ce zguduirea clădirii se stinse, am reușit să vorbesc la telefon cu cei de acasă, liniștind familia și am ieșit s-o pornesc spre casă. Nu mai circula nimic cu care să pot ajunge în celălalt capăt al Capitalei. Atunci, un student, grec, a venit lângă mine propunându-mi să mă ducă acasă, el fiind cu mașina. Am acceptat, dar în drum mi-a spus că oprește o clipă la ambasadă pentru a vedea ce fac părinții lui care se aflau în România. Probabil că la intrarea în curtea ambasadei am fost fotografiat. Cu asta se ocupa securitatea când capitala zăcea în ruine. Am ajuns acasă și i-am mulțumit pentru gestul făcut. În timp ne-am înprietenit și chiar ne-am făcut câteva vizite, eu ajutându-l la învățat, iar soția lui, studentă la universitate, ajutându-mă cu traducerea unor materiale necesare doctoratului la care lucram. Și uite așa timpul trecea. După vreo două luni, tocmai mă pregăteam să plec spre facultate, primesc un telefon: „Sunt locotenentul X din cadrul Ministerului de Interne și vreau să ne întâlnim” am stabilit o întâlnire la Gara de Nord, în drumul meu spre facultate unde el mă aștepta cu mașina. Pe drum mă întrebă cu ce fel de studenți străni am de-a face. I-am vorbit de vietnamezi, studenți din Africa, dar răspunsul meu nu îl mulțumi. Deodată întrebă: „dar studenți greci aveți ?”. Sigur că am recunoscut, bănuind unde bate, și după ce mă chestionă în ce relații sunt cu Nicos (acesta era numele studentului grec) îmi propuse să continui relația cu el, dar în baza legii 23 sunt obligat, ca după fiecare întâlnire, să trec pe la miliție și să declar în scris ce am discutat. În seara aceea m-am întâlnit cu Nicos și i-am spus ce mi s-a întâmplat și că vom întrerupe relația de prietenie, eu nefiind în stare să devin colaborator al sinistrei instituții.

A treia și ultima mea relație cu un organ al Securității s-a petrecut imediat după evenimentele din ’89. După zilele Crăciunului se lăsase frig și chiar ninsese un pic. Pe o străduță necurățată de zăpadă treceam în drum spre casă cu trabantul meu când, din cauza unui dâmb de zăpadă înghețată derapez și lovesc ușor o Dacie. M-am dat jos și am constatat că am crăpat stopul Daciei. Nefiind nimeni pe stradă am lăsat un bilet în parbrizul mașinii cu numele și telefonul meu. Vreo două luni nu se întâmplă nimic, chiar am crezut că incidentul s-a încheiat, când primesc un telefon: „sunt căpitanul Y din Ministerul de Interne și aș vrea să ne întâlnim în starda Popescu Candiano pentru o declarație privint incidentul cu mașina” (la acea vreme orice incident, oricât de mic, se declara la Miliție). Am făcut acest lucru și am aflat că este securist. Circa două luni nu dăduse nici un semn de viață, ori datorită vreunei misiuni, ori de frica ce domnea printre ei, securiștii, în zilele următoare ale revoluției din ’89. Acum începuseră din nou să prindă curaj și să scoată capul în lume.

Virtual

Această rubrică conține texte selectate dintre cele publicate pe pagina de Facebook a revistei „Sud”.

Alexandra Firiță

CÂNTEC

Ea desena ceruri cu stele argintii pe cortina
netrasă a lumii spre deliciul lunii
ea se rotea într-un balet circumscris dezinvolt
învățat de la ornicul cu pasul șiret
și se prelingea într-un alambic
de tăceri dinspre ieri.

Se rotea ca o aripă abia dedată la zbor
în inima-mi pietruită cu neliniști
pieptănând iluzii albastre în caierul întâmplării
îmi smulgea inima din piept
și o sădea în adâncul inimii ei.

Ea se rotea, vie lumină,
venită din ochiul stâng al poetului
desenând aripi aezilor
pe mururi de cetăți colbuite de timp.

Dinspre tărâmuri cu oameni ea, paseri ningea
cu priviri desfrunzite de dureri,
curgea cum o lacrimă tăcerea unui sfârșit
de veac contorsionat de zgura minciunii
și numai poeții damnați la umblet cadențat
prin creierul luminii erau încă vii și înălțau
corturi de cuvinte ce aveau să salveze
acele grădini minunate din Eden.

Ea, cu inima mea de poet sădită adânc
în inima ei, îngenunchea la izvoarele nopții
și cânta un cântec din țara ei.

Reîntregire

Alexandru CAZACU

Mai mult decât reliefarea unui portret și mai mult decât lămurirea unor întâmplări se află în paginile volumului „**Reconstituiri cu Ileana Popovici**” de scriitoarea **Radmila Popovici,** retipărit la editura Rotipo în anul 2020 în cadrul colecției „Biblioteca Giurgiuveană” a Bibliotecii județene „I.A. Bassarabescu” din Giurgiu. Prin intermediul unui dialog ce acoperă în ordine cronologică traseul

personal și profesional al Ilenei Popovici, presărat cu reprezentative fotografii și mărturii ale unor personalități culturale care au cunoscut-o, transpare un *état d'esprit* tonic și optimist, specific celei numită uneori de critica de film drept o Giulietta Massina autohtonă. Evocarea este una viabilă grevată de o comunicare specială între cele două doamne căci pentru ambele lumea artei și prezența lor acolo reprezintă foarte mult dar și pentru că sunt rude ce s-au întâlnit relativ târziu.

Radmila Popovici, cunoscuta și foarte apreciată poetă, traducătoare și textieră de muzică ușoară, este din satul basarabean Florițoaia-Veche. Din acest loc provine ramura paternă a Ilenei Popovici, ai cărei părinți se refugiază după război, când Basarabia este cedată, în sudul țării, în comuna Buturugeni, județul Giurgiu. După o copilărie austeră însă luminoasă datorită atmosferei familiale, tatăl preot ortodox, mama inginer agronom și sora actriță, efectuează clasele primare la Liceul de Muzică nr. 1 din Capitală. Confruntată cu exigențele sociale ale vremii urmează patru ani la liceul din Bolintin Vale, iar din 1964 este studentă la Conservatorul de Muzică „Ciprian Porumbescu” din București. De la finalizarea studiilor va lucra la Televiziunea Română. Se implică mult în lumea artistică a vremii fiind actriță de cinema, ilustrator muzical, interpretă de muzică ușoară și realizator TV.

Sinceritatea și naturalețea relatărilor duc cititorul către descoperirea unui traseu uman extrem de plin din toate punctele de vedere cu variații uneori spectaculoase. Fiind încă de studentă cooptată în numeroase proiecte are ocazia să cunoască și să colaboreze cu persoane de prim rang din lumea muzicii, teatrului, filmului și micului ecran. Realizează lucruri deosebite atât în muzică ca interpret dar și ca ilustrator muzical al emisunilor de televiziune, filmelor de lung metraj dar și al lotului de gimnastică. Este prinsă „în vârtejul” evenimentelor culturale, dar și al celor personale, de cele mai multe ori ele suprapunându-se. Dincolo și dincoace de ecran, unde ajunge întâmplător, Ileana Popovici are o frumusețe oarecum atipică a cărei fotogenie provine mai degrabă dintr-un firesc și căldură umană dublate de o siguranță indusă interlocutorului prin acea inteligență și „febricitate a privirii” despre care s-a vorbit. Unii critici o asociază cu Rita Tushingham din faimosul „*The taste of honey*”, sesizând la ea acel mod feminin de implicare asertiv nu invaziv. Domnia sa traversează astfel vremurile, cu toate căderile și ridicările de care nimeni nu este scutit, încercând să ajute și să genereze bucurie acolo unde se află și de cele mai multe ori reușește să aducă celor din jur speranță și lumină, ca *dar din dar*.

Trei filme, toate „cu probleme” la difuzare, și toate trei foarte importante pentru cinematografia română, rămân definitorii pentru actrița *par hasard*. În ele Ileana Popovici aduce un farmec aparte într-o lume în care însuși farmecul devenise o supapă de salvare de cenușiul ce progresa în jur cu repeziciune.

Regizorul Lucian Pintilie o zărește într-o emisiune muzicală la televiziune și îi propune rolul singurului personaj feminin din filmul **„Reconstituirea”** (1968), considerat drept capodopera cinematografului românesc de până în 1989 și achiziționat de una din cele mai semnificative instituții de artă din lume – MoMA (Museum of Modern Art) din New York. În acest film, unde se „reconstituie” cu scop educativ un act de vandalism și unde totul se transformă repede într-o tragică parodie, tânăra reprezintă libertatea *in flesh and blood*. O libertate inconștiență care este tratată cu indiferență de toți cei prezenți: oficiali, cameraman, barman, muncitori, cu excepția celor doi eroi ai faptelor ce trebuiesc retrăite la comandă. Scena din final, inspirată parcă din *Pietà*, în care tânărul ucis de mulțimea violentă (George Mihăiță) este ținut în brațe de prietenul său (Vladimir Găitan), reprezintă consecința și proba pactizării cu răul oferită tuturor celor „*ce au ochi să vadă*”.

Camera de filmat „neliniștită” a celui mai antonionian regizor român, Mircea Săucan, a prins-o în cadrele ei pe Ileana Popovici cu ocazia realizării filmului „**100 de lei**” (1973). Personajul interpretat de ea este mărul discordiei dintre doi frați cu nume de apostoli: Petre și Andrei. Primul este nonconformist poet și rebel, interpretat de Dan Nuțu foarte aproape în spirit de Tom Courtenay din „Singurătatea alergătorului de cursă lungă”. Celălalt este un actor de succes comercial care-și consumă talentul și timpul în mondenități, fiind bine jucat de Ion Dichiseanu care, așa cum s-a spus, îl interpretează… pe Ion Dichiseanu. Gestul instinctual al actorului la întâlnirea cu fratele cel mic este să-i ofere o bancnotă de 100 de lei pentru „a-l expedia” în momentul în care acesta era ultimul lucru de care avea nevoie. Frivolitatea grațioasă a fetei tranșază relația dintre cei doi în momentul în care, deși este prietena lui Petru, dorind să devină actriță, alege din calcul să se ofere fizic lui Andrei. Descoperirea raportului aparență-esență și implicare-indiferență sunt ideile forță ale peliculei. Ileana Popovici, cu un calm aproape matematic, aduce o proaspătă, dar amară candoare într-un film unde adesea secvențele par la limita dintre real și oniric.

Fiind inspirat și din experiența de viață a regizorului Dan Pița, „**Filip cel bun**” (1975) este un *coming of age film*, care a fost considerat în momentul apariției „nu un pas înainte, ci un adevărat salt înainte” pentru cinematografia noastră. Dincolo de concesiile făcute, unele mari, rămâne verosimilă revolta interioară liniștită și eficientă față de compromis a unui tânăr care vrea un drum al său (nu impus de alții). Punerea în discuție a vinovățiilor, analiza onestă și depășirea acestora rămâne un atribut forte al filmului. Iar personajul interpretat vag ingenuu de Ileana Popovici ajută mult la maturizarea lui Filip (primul rol principal pentru Mircea Diaconu) și ilustrează acel punct de inflexiune al existenței unde vina nu mai aparține altora, ci exclusiv nouă.

La capătul lecturii, această carte-interviu pare mai degrabă o **reîntregire** decât o reconstituire a două jumătăți geografice (România și Republica Moldova) și artistice (film, respectiv literatură) ce aparțin aceluiași ansamblu cultural. Este deopotrivă o indirectă propunere către revizitarea filmelor și muzicii unde Ileana Popovici și-a pus amprenta, dar și a poeziei Radmilei Popovici. Unele versurile ale poetei pot creiona sensibilitatea mătușii sale (pentru care bucuria este mai importantă decât fericirea) și trimite fiecăruia dintre noi un semn de discretă și responsabilă bucurie pentru timpul primit: „*Mă rog de o frunză să-mi dea din verdeață / când soarele-mi arde venirea aici / sunt doar pe o clipă cusută cu ață / de ploaie cu acul din ghem de arici / Mă simt mușcătura din mărul văratic / un vierme îmi cântă în păr de dormit / și poate albastrul vibrând pe jăratic / ce-n sine absoarbe un mic asfințit*”. **(Nelacrima)**

Alexandru Cazacu și Ileana Popovici, participanți la comemorarea lui Dimitrie Bolintineanu (19 august)

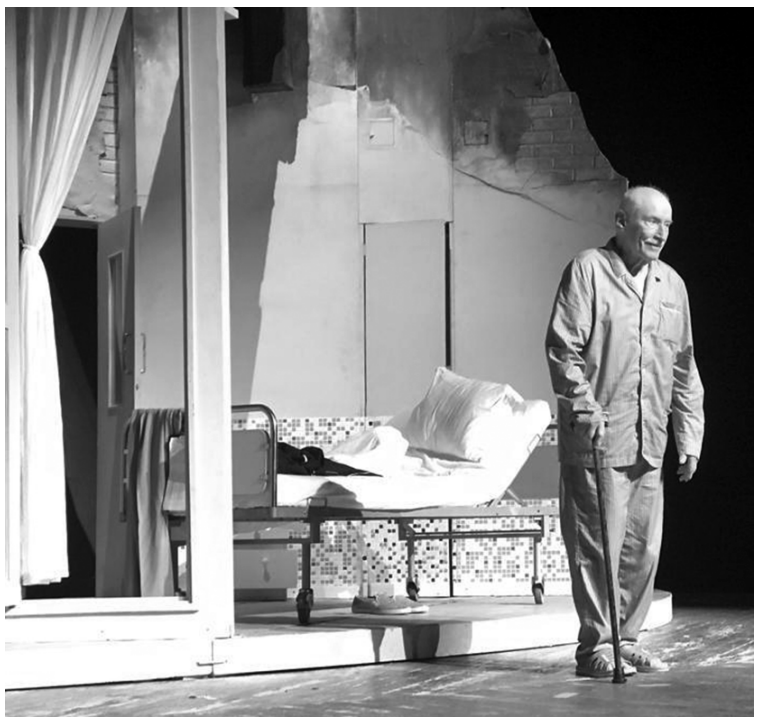
„TATĂL"

de Florian Zeller, cu Victor Rebengiuc, regia Cristi Juncu

Mona Dobrișan

Spectacol emoționant al teatrului Bulandra în care **Victor Rebengiuc** interpretează ultimul rol al prestigioasei sale cariere. Făcând față cu brio într-un tur de forță unui rol delicat, dificil și solicitant pentru marele

actor la 89 de ani, rămâne pentru colegii tineri, alături de care evoluează, o școală de actorie, de delicatețe, de limpezime artistică.

Roluri memorabile în film ale maestrului (enumăr câteva):

– Apostol Bologa în „Pădurea Spânzuraților";
– Tănase Scatiu în filmul cu același nume;
– Ștefan Tipătescu în „O scrisoare pierdută", 1977;
– Profetul în „Profetul, aurul și ardelenii";
– Mitică Poenaru în „Doctorul Poenaru";
– Iancu Pampon în „De ce trag clopotele, Mitică ?";
– Ștefan Tipătescu în „O scrisoare pierdută", spectacol TV, 1982;
– „Pădureanca"
– Ilie Moromete. „Morometii";
– Primarul în „Balanța", regia Lucian Pintilie;
– „Omul zilei"
– „Terminus paradis"
– „Niki Ardelean, colonel în rezervă", regia Lucian Pintilie;
– „Nunta mută"
– Ion I. Ion, „Medalia de onoare", regia Călin Netzer;
– „Marți, după Crăciun";
– „Câinele japonez";
– „Aferim".

Și teatru:

– Caliban în „Furtuna" de William Shakespeare, regia Liviu Ciulei, Teatrul Bulandra, 1978;
– Tipătescu, „O scrisoare pierdută" de I.L. Caragiale, regia Liviu Ciulei, 1979;
– Astrov în „Unchiul Vania", regia Alexa Visarion, 1985;
– Fundulea în „Visul unei nopți de vară" de W. Shakespeare, regia Liviu Ciulei, premiul Uniter 1991;
– Oratio în „Teatrul Comic" de Carlo Goldoni, regia Silviu Purcărete, 1992;
– Pelasgros în „Danaidele" după Eschil, regia S. Purcărete, 1995;
– Alfred în „ Vizita bătrânei doamne", regia Felix Alexa;
– Dodge în „Copilul îngropat" de Sam Shepard, regia Cătălina Buzoianu, 1996, premiul Uniter;
– Lear în „ Regele Lear" de William Shakespeare, regia Dragoș Galgoțiu, 1999;
– Serebreakov în „Unchiul Vanea" de Cehov, regia Yuri Kordonski, Teatrul Bulandra, 2001;
– Jevakin în „Căsătoria" de Gogol, regia Yuri Kordonski, Teatrul Bulandra, 2003;
– Tatăl în „Șase personaje în căutarea unui autor" de Luigi Pirandello, regia Liviu Ciulei, Teatrul Bulandra, 2005;
– Preobrajenski în „Inimă de câine" de Mihail Bulgakov, regia Yuri Kordonski, TNB, 2005, premiul Uniter;
– Joe Keller în „Toți fiii mei" după Arthur Miller, regia Ion Caramitru, TNB, 2009;
– Regele în „Regele moare" după Eugen Ionescu, regia Andrei și Andreea Grosu, TNB, 2017;

„Tatăl" este cea de-a șaptea piesă a lui Florian Zeller, alcătuind o trilogie teatrală alături de „Mama" și „Fiul". A avut premiera în septembrie 2012 la teatrul Hebertot în regia lui Ladislas Chollat, cu Robert Hirsch în rolul principal.

A obținut premiul pentru cea mai bună piesă în 2014. A fost montată din nou, în 2015, la Comedie des Champs-Élysées. Apreciată de publicații de specialitate ca fiind printre cele mai bune piese ale deceniului.

Tematica celor trei părți, „Mama", „Tata" și „Fiul", este singurătatea și efectul dramatic al depresiei.

Personaj dificil, interpretat magistral de **Victor Rebengiuc**, André este un domn în vârstă, căruia, ca și multora, i se întâmplă acest accident asociat de multe ori cu bătrânețea, al pierderii lucidității în relație cu familia și cu viața în general. Este o temă dramatică a actualității, cu bătrânii singuri care au nevoie de sprijin pentru a-și încheia decent ultimele luni, ani, din viață.

Anthony Hopkins, unul dintre actorii celebri care a interpretat această partitură Zeller, a primit premiul Oscar pentru rol principal.

În varianta lui Juncu, **Victor Rebengiuc** făcând, de fapt, un mare „on man show", trăiește intens pe scenă, cu multă sensibilitate și emoție, stările bătrânului André, cel care pierzându-și memoria evocă tot timpul relațiile de odinioară cu familia sa, cu fiicele și ginerii săi.

Personajele din jurul lui André sunt de fapt rodul imaginației și declinului acestuia. Așa e construit spectacolul, ca spectatorul să intre în nebuloasa minții

decrepite a tatălui bătrân, uzat fizic și psihic, pentru a participa împreună cu acesta la bulversanta lume a senectuții bolnave și umilite de confuzii și simptome specifice de Alzheimer. Drama, subliniată de marele actor, este singurătatea omului ce îl poate duce la o boală psihică, deși Alzheimer nu are neapărat ca etimologie un fond psihic depresiv.

Alzheimer-ul sau demența, sau orice afectare neurologică, pot interveni la vârste înaintate, la persoane fericite, cu o viață întreagă de cumpătare și echilibru și nu pot fi anticipate sau prevenite.

Este neșansă ca în cazul lui André, un bărbat demn și educat, să întâlnească spre sfârșitul vieții, ca milioane de alți nefericiți, această maladie insinuantă și necruțătoare prin progresele și fantasmele ei.

Cristi Juncu colaborează cu Carmencita Brojboiu, scenografa care susține permanent prin toate elementele tema piesei. Decorul este o casă cu sufragerie, dormitor, baie, terasă. Dormitorul este dormitor, dar și sală de azil, toată această construcție învârtindu-se ca și mintea lui André. Din ce în ce mai simple, elementele de mobilier se duc spre impersonalul și răceala unui banal și crud spațiu în care tot mai mulți părinți și bunici sunt abandonați când devin decrepiți, inutili și incomozi. Publicul cu un ochi râde cu altul plânge, domnul Rebengiuc dansează step la aproape 90 ani pentru ca în clipa următoare, cu o înduioșătoare abilitate, să ni-l arate pe André neputincios fizic, psihic, strigându-și mama ca un copil de patru ani abandonat pe trotuar.

Ana Ioana Macaria, actriță de forță, interpretează rolul fiicei, Anne, femeie divorțată care își găsește un nou partener, Pierre (Constantin Dogioiu). Dărâmată, permanent preocupată de starea tatălui, relationează abil cu André, cu Pierre, fie în momente reale, fie în fantasmele iubitului tată, încercând și să-și trăiască propria viață, propria pasiune, a unei femei încă tinere care nu are nicio vină pentru avalanșa patologică din ultimii anii ai vieții părintelui său.

Distribuția este completată cu succes de Cătălin Babliuc (bărbatul), Oana Tudor (femeia) și Maria Veronica Vârlan (Laura), dar reușita lui Cristi Juncu în a ilustra sinusoidele de la real la fantasmă, de la concret la delir, este asigurată magistral de interpretarea exceptională a maestrului pentru a cărui carieră „Tatăl" reprezintă un spectacol eveniment.

Îi dorim ca cei 90 de ani pe care îi va împlini pe 10 februarie să îl găsească la fel de lucid (spre deosebire de dramaticul său personaj) și brilliant !

Va continua să joace acest ultim rol (nu ultim spectacol) la Bulandra precum și în „Regele moare" de la TNB, sperăm, cu aceeași voioșie, sensibilitate și forță cât mai mult timp pentru bucuria spectatorilor.

Omagiu marelui actor.

Omagiu vieții.

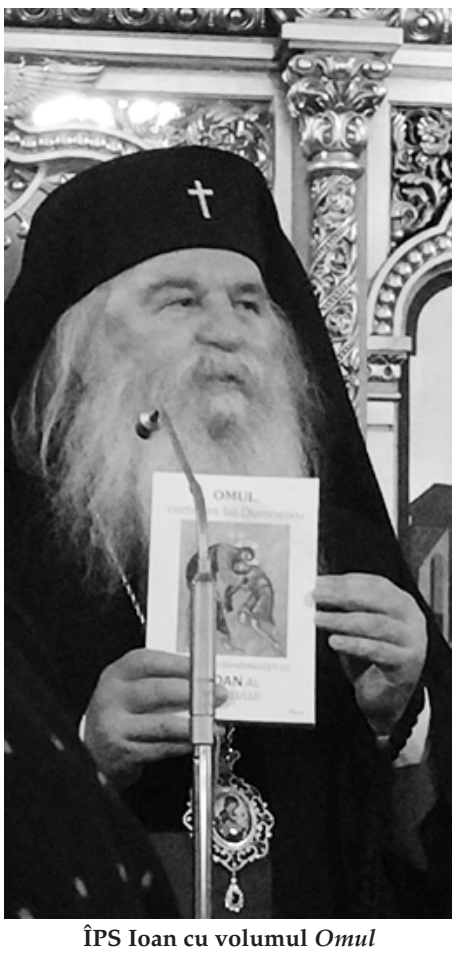
Omagiu pentru ceea ce în noi timpul lasă cu zgârcenie: o pâlpâire a conștiinței și a conștienței că, deși venind cu multă durere, boală, disperare și sarcasm, EA, viața, merită încercată măcar o dată (dacă nu de nouă). Miau !

Noi convorbiri duhovnicești cu †Ioan al Banatului (V)

„Doamne, păzește-ne neamul și țara, să nu fim o țară de orbi, ci de oameni care-L cinstesc și-L preamăresc pe Dumnezeu !”

Luminița Cornea (L.C.): Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, pericopa evanghelică despre *Vindicarea orbului din naștere* (Ioan 9, 1-38) este una dintre cele mai frumoase și cunoscute, bogată în semnificații. Un orb din naștere a fost vindecat de Mântuitorul nostru Iisus Hristos după ce a spus „*atât cât sunt în lume, Lumină a lumii sunt* (...) *a scuipat jos și a făcut tină din scuipat, și a uns cu tină ochii orbului*” (Ioan 9, 5-6), după care i-a spus să meargă să se spele în scăldătoarea Siloamului. Vă rog, Înaltpreasfințite Părinte, să ne oferiți câteva dintre semnificațiile aceste sfinte evanghelii consemnate de Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan.

Îps. Ioan: Sfântul Ioan Evanghelistul a lăsat scris pentru noi, ca să credem în Iisus, să credem în Sfânta Treime Dumnezeu. Mai întâi, să lămurim niște lucruri din punct de vedere istoric. S-a tradus din aramaică în limba română cuvântul *scăldătoare*: „*L-a trimis la scăldătoarea Siloamului*”. Să nu vă imaginați că acolo se scălda cineva. S-a tradus astfel pentru că limba noastră era mai săracă în vremurile când s-a tradus mai întâi din aramaică. Dar știm că în timpul regelui Iezechia, care a domnit între anii 720-692 î.H., a fost făcut un tunel în stâncă, ca să capteze apa de la izvor, ca să aibă apă în momentul când cetatea Ierusalim ar fi atacată de alte popoare. S-a făcut un baraj și de acolo luau apă toți cei care trăiau în Ierusalim și în împrejurimi.

ÎPS Ioan cu volumul *Omul comoara lui Dumnezeu*

Iată, Hristos intră în Ierusalim și vede un orb cerșind. Deci deducem că provenea dintr-o familie de oameni săraci. Ce cerșea omul acela ? O bucată de pâine. N-a îndrăznit să spună nimănui, niciunui preot de la templu, niciunui fariseu, niciunui saluteu, niciunui levit. Nimănui n-a îndrăznit să-i ceară să-i dăruiască vederea, pentru că lucrul acesta nu se mai văzuse și atunci cerșea o bucată de pâine. Trecând Iisus pe lângă el și neavând o bucată de pâine, S-a întrebat: cum să treacă pe lângă un om aflat într-o asemenea situație și să nu-l ajute ?

L.C.: Foarte interesant, Înaltpreasfințite Părinte, este că apostolii Îl întreabă cine a greșit de s-a născut orb, el sau părinții lui, dar Iisus a răspuns: „*Nici el n-a păcătuit, nici părinții lui, ci ca să se arate în el lucrările lui Dumnezeu*”(Ioan 9, 3)

Îps. Ioan: Dacă ar veni Hristos acum și L-aș întreba despre mine, despre familia din care mă trag și nu știu care dintre noi ar putea să spună că nici eu, copilul părinților mei, nici părinții mei n-au greșit. Eu mărturisesc acum, înaintea lui Dumnezeu că am greșit. Despre mine n-ar fi putut să spună cum a spus despre orb și despre familia lui. Această familie era socotită de cei dimprejur că peste ei a căzut un blestem, că au păcătuit, că au făcut ceva necuvenit în viața lor și de aceea li s-a născut pruncul orb. Așa îi judecăm și noi pe semenii noștri, dar suntem buni a judeca, însă mai puțin a ne ruga pentru cei care sunt în necaz și în suferință.

Dintre toate familiile câte trăiau în vremea aceea în Israel, pe niciuna n-a putut s-o aleagă Dumnezeu, ca să-și arate puterile Lui, decât pe această familie. Ei au crezut la început că este un blestem asupra lor de s-a născut pruncul orb. Nu. Erau oameni cinstiți și cinstitori de Dumnezeu. Și, Dumnezeu, atunci când li s-a născut pruncul, nu i-a dat lumină.

Vedeți cine ne dă nouă lumina ochilor, bătaia inimii și apoi mișcarea trunchiului ? Dumnezeu. Dumnezeu ne-a deschis mie și ție ochii încă din fragedă pruncie. Iată că pe omul acesta l-a lăsat ani de zile să vadă o lume întreagă că este orb și a venit Hristos, a scuipat jos, a amestecat puțin cu apă, a făcut tină și a uns ochii orbului. Mi-am pus întrebarea cum aș fi reacționat eu, orb fiind, să vină un străin, să scuipe jos, să facă tină și să-mi ungă ochii. Vedeți, orbul n-a zis nimic. Eu, păcătos fiind, aș fi spus: *Omule dragă, nu mă vezi că sunt orb ? În loc să-mi dai o bucată de pâine, mi-ai pus noroi, tină pe ochi. Nu-ți este teamă de Dumnezeu că mi se infectează ochii ?* Așa aș fi răspuns eu. L-aș fi certat pe Hristos, L-aș fi dojenit pe Hristos că își bate joc de mine, că îmi unge ochii, și așa orbi, cu tină. Eu l-aș fi dojenit. Însă, iată, orbul cel nepăcătos, nu L-a dojenit pe Hristos, ci L-a lăsat să-i ungă ochii, apoi l-a trimis la acel izvor de la marginea cetății Ierusalimului.

L.C.: Totuși, Înaltpreasfințite Părinte, este de mirare cum l-a trimis să meargă singur până la acel izvor, știind că nu vede.

Îps. Ioan: Da, m-a mai și trimis singur printre pietre și stânci, să mă duc până la izvor. Iar, i-aș fi spus: *Omule, nu mă vezi că sunt orb, cum să mă duc printre pietre și stânci până la izvor* ? !

Vedeți cum judecăm noi și încercăm să răstălmăcim cuvântul lui Dumnezeu ?

Dumnezeu nu dă porunci absurde, nu face lucruri care sunt împotriva firii. Iată că omul credincios, orbul, a acceptat ungerea cu noroi, a acceptat să meargă la izvor, s-a spălat pe ochi și a venit văzând. *Nu apa i-a dat vederea, ci ascultarea necondiționată pe care a făcut-o față de Hristos.* A fost încercat acest om. Iată, omul acesta nu L-a văzut niciodată pe Hristos, doar a auzit cuvintele Lui și le-a împlinit întru totul, cu toate că pare a fi un paradox: cum să pui tină pe o rană ? Cum să trimiți un orb printre stânci ? Nici eu nu L-am văzut aievea pe Hristos, dar am auzit de când m-am născut cuvintele Lui rostite de preot, din fața Sfântului Altar, apoi citind și eu Sfânta Evanghelie, cuvintele lui Dumnezeu și vă mărturisesc că am auzit de mii de ori cuvintele lui Hristos și mereu, ca o frunză, am crezut, n-am crezut și, de multe ori, L-am judecat pe Hristos.

Iată de ce nu ni se împlinesc toate cele de trebuință nouă, în viața aceasta. Pentru că nu credem cu adevărat și cu profunzime în inimă în cuvântul Evangheliei lui Dumnezeu. Ești în suferință, ești la necaz, crede în cuvântul Evangheliei, crede în Hristos !

Dacă tu ești mai bolnav, mai necăjit decât orbul acela de atâția ani, dacă pe acela l-a vindecat, cum să nu te vindece, cum să nu-ți întindă și ție mâna ? Însă ce-ar fi să vină Hristos să-ți pună tină pe ochi ? I-ai spune: *stai și nu te atinge de ochii mei !* De câte ori vrea bunul Dumnezeu să ne umple inima de har, și spunem: *Nu-ți deschid inima, că eu am altceva în inimă. Am atâtea și atâtea lucruri pe care le iubesc și mă desfătez pe pământ*, de aceea...

Dacă vă va bate Hristos la inimă și va dori să o ungă cu tină, lăsați-L să vă ungă inima, ca să intre în ea harul Duhului Sfânt. Iată ce familie binecuvântată de Dumnezeu a ales Hristos ca să se arate printr-însa puterea lui Dumnezeu !

L.C.: Într-un cuvânt de învățătură pe care l-ați rostit la această pericopă evanghelică, Înaltpreasfinția Voastră ați întrebat dacă în viața noastră am lovit pe cineva peste obraz și dacă omul lovit și-a pierdut vederea. Vă rog să vă referiți la acest aspect.

Îps. Ioan: Da. M-a păzit Dumnezeu, că eu cu palma aceasta n-am lovit pe nimeni în viața mea și de aceea încă nu este uscată, dar îmi este teamă că în viața mea, prin purtarea mea în lume, s-ar putea să fi orbit pe cineva. Văzând faptele mele nedemne de un creștin botezat în numele Sfintei Treimi, poate s-a smintit de mine și poate că a zis: *Nu mai intru niciodată în viața mea în biserică, pentru că l-am văzut făcând păcatul cutare și cutare*. Atunci, eu *am orbit* pe cineva.

Doamne, de am orbit pe cineva în viața mea, prin faptele mele, iartă-mă, și mergi la aceia pe care eu i-am orbit, fă tină, Doamne, cum ai făcut în evanghelie, și deschide-le ochii să te vadă pe Tine, și nu pe mine !

Vă îndemn să apărați ochii pruncilor dumneavoastră, nu lăsați să vi-i orbească cei care spun că nu este Dumnezeu. *Nu-i lăsați să le ia lumina ochilor copiilor dumneavoastră* ! Apoi și mai grav, le spun iubitelor mame și părinților: *nu vă orbiți copiii !* Veți zice: Cum, Părinte, eu am grijă de copiii mei ca de lumina ochilor ! Așa se spune în popor. Atunci când părinții nu se înțeleg, atunci când fac lucruri necuviincioase, pun foc pe ochii copiilor dumnealor și nu vor mai vedea. Atunci când pleacă la biserică, ce spune mama copiilor ei ? Mai stai, copila mea și dormi, că azi-noapte ai fost la petrecere, mai stai și dormi. Când veți spune așa copiilor, atunci îi orbiți, deoarece nu-i lăsați să vină la biserică să se întâlnească cu Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Nu vă orbiți pruncii, că, dacă vom avea o țară numai plină cu orbi, țara aceasta se va clătina ! *Doamne, păzește-ne neamul și țara, să nu fim o țară de orbi, ci de oameni care-L cinstesc și-L preamăresc pe Dumnezeu !*

Ce-a făcut Hristos când a făcut tina și a pus-o pe ochii orbului ? Ce face un pictor după ce termină de făcut o icoană sau o pictură ? La finalizarea lucrării, pictorul semnează. Ei, Hristos s-a semnat. Pentru că el este acela care a creat acea icoană, acel om orb. Icoana nu era terminată, nu era desăvârșită și, după ce i-a dat vederea, s-a semnat, cum se semnează pictorul cu pensula, cu o culoare, așa s-a semnat Hristos pe ochii orbului dându-i lumină.

Ce era omul acela ? Era o icoană. Vedeți cum preoții, în timpul sfintelor slujbe, clădesc toată biserica. Oare de ce ? Clădesc pe toți credincioșii pentru că sunt icoanele vii din biserică. Preotul clădește sfânta masă din altar, icoanele de pe iconostas, după aceea clădește pe credincioși, deoarece îi consideră icoanele vii ale neamului nostru românesc. Oamenii nu sunt altceva, decât icoane făcute de Dumnezeu. Însă, mereu, mereu, din cauza păcatului, stricăm, degradăm frumusețea icoanei create de bunul Dumnezeu.

L.C.: În continuare, vă rog, Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, să vă referiți la o comparație pe care ați făcut-o, cu o anumită ocazie, între o copilă care se afla în biserică, aproape de altar, și o pictură celebră vândută la o licitație.

Îps. Ioan: Atunci, am îndemnat credincioșii să se uite atent la copilă, pentru că pe fruntea ei s-a semnat Hristos, atunci când preotul, la botez, a zis: *pecetea Duhului Sfânt* ! Acea copilă este o icoană, asemenea tuturor oamenilor creați de Dumnezeu. Oare cât valorează icoana aceasta ? Vă spun un lucru ce s-a întâmplat nu cu mulți ani în urmă. La o celebră casă de licitații din America, la un moment dat, s-a expus un tablou, care nu era mare, cam de 60-80 de cm maxim. S-a vândut cu o sută de milioane de dolari, fapt anunțat public în toată media. Credeți cumva că era chipul lui Hristos pe tabloul acela ? Nu. Era pictat pe tabloul acela un bărbat cu pipă în gură. De ce o fi dat cineva suma aceea atât de mare pe tabloul acela ? Știți de ce ? Pentru că, jos, era semnătura lui Picasso. Pentru aceasta s-a dat suma aceea mare de bani, pentru că era semnătura lui Picasso. Acum, spuneți-mi: icoana aceasta vie, pe fruntea căreia nu semnează Picasso, ci semnează Hristos, ar putea cineva s-o valorifice ? De aceea îndemn pe iubitele mame să aibă grijă de prunci, să-i lase să se nască, fiindcă sunt icoane pe ale căror chipuri, cu bucurie, vrea să se semneze Hristos.

Bunul Dumnezeu să vă dea multă sănătate, să vă deschidă Dumnezeu ochii, să vedeți lumina cea adevărată de Sus, să vă vedeți semenii și, dacă veți vedea în viață vreun orb din naștere, nu treceți întorcând capul în altă parte ! Dar nu vă opriți numai la cei orbi din naștere, ci aveți grijă și de orbii din familiile dumneavoastră care au trecut de atâtea ori într-o parte și alta prin cetatea aceasta și nu au văzut sfânta cruce de pe biserică.

Îndemnați-i, îndemnați-i, îndemnați-i să vină la sfânta biserică că aici vine Hristos cu harurile cele cerești și le împarte fiecăruia !

A consemnat Luminița Cornea

Recitiri

Bolintineanu, un exilat ajuns peregrin de nevoie

Florentin POPESCU

Febra și obsesia călătoriilor era în prima jumătate a secolului al XIX-lea o chestiune la ordinea zilei în Europa. Și – ca un pandant – acest atribut se potrivea și pentru generația scriitorilor români de la 1848. Mai toți fruntașii revoluției din acel an călătoreau în țările civilizate ale continentului. De cele mai multe ori ținta lor era „Capitala Luminilor", Parisul, orașul în care, de altfel, cei mai mulți dintre pașoptiștii noștri își făcuseră sau își făceau studiile. Firește, mai ales cei cu dare de mână, trăgându-se din vechi familii boierești, cu moșii și venituri anuale ce le permiteau astfel de investiții pentru educație și instrucție.

Fiul muntencei și cuțovlahului Ienache Cosmad nu s-a putut bucura de cine știe ce stare materială care să-i permită un astfel de demers. A avut, însă, șansa de a deveni membru al Societății „Frăția", care l-a ajutat ca în 1845 să plece și el la Paris, unde a stat timp de trei ani, până în 1848, anul Revoluției, cel în care, scrie G. Călinescu, în afara redactării efemerului ziar *Poporul suveran*, a avut „un rol șters în revoluție și tocmai când era trimis într-o deputăție în tabăra lui Fuad Pașa, în ziua de 13 septembrie, întâmplându-se ciocnirea turcilor cu pompierii, poetul e printre arestați la mănăstirea Cotroceni și se hrăni o zi cu pâine neagră aruncată de paznici, apoi trecu pe lista surghiuniților. Transportat în ghimie împreună cu ceilalți, scăpă în Transilvania, de unde merse la Constantinopol și apoi la Paris (Rue Saint Lazare). Poarta trata pe revoluționari ca oaspeți și le dădea un tain, ceea ce explică faptul că Bolintineanu își va petrece exilul în plimbări."

E adevărat, i-am răspunde noi astăzi marelui critic, în cazul poetului nostru, este vorba de un exil atipic.

Cine n-ar fi vrut atunci și n-ar vrea și azi să călătorească atât de mult precum Bolintineanu ? Dacă, însă, n-ar fi fost opera scriitorului (și implicit literatura națională), nu s-ar fi îmbogățit și cu texte și însemnări de călătorie care, în ciuda celor o sută și cincizeci de ani care au trecut de când au văzut lumina tiparului nu și-au pierdut un anume farmec, o anume culoare – mai ales în ce privește descrierea locurilor, dar și a împrejurărilor în care au avut loc acele călătorii.

Dimitrie Bolintineanu a scris cinci cărți în care și-a adunat impresiile și gândurile din voiajele lui prin lume: *Călătorii în Palestina și în Egipt* (1856), *Călătorii pe Dunăre și în Bulgaria* (1858), *Călătorii în Moldova* (1858), *Călătorii la românii din Macedonia și Muntele Athos sau Santa Agora* (1863), *Călătorii în Asia Mică* (1866).

Practic, Bolintineanu și-a început multele lui călătorii de amploare după 15 noiembrie 1851 când, venind de la Paris împreună cu Vasile Alecsandri este oprit la Cladova, interzicându-i-se să intre în țară. În acel moment se desparte de bardul de la Mircești și de țara lui.

Gândurile care l-au încercat în acele clipe nu mai au nevoie de niciun comentariu: «Exilat de mulți ani din patria mea, cu câtă tristețe și cu câtă plăcere mă uitam pe malurile țării natale ! Cu tristețe, căci îmi este oprit a pune piciorul pe acel tărâm, totdeauna prada inamicilor și a fiilor lui cei vitregi; cu plăcere, căci oarecare ar fi cauzele ce mă depărtau din aceste locuri, oricât de triste și monotone ar fi fost zilele într-această țară, și cât de frumoasă ar fi trecut viața în străinătate, nu uită cineva lesne locul unde ochii noștri au văzut soarele pentru prima oară. Ne apropiasem de malul Valahiei dinspre Turnu, era pe la ora când locuitorii merg să respire aerul Dunării. Mulțime de oameni, de dame, se preumblau în sus și în jos; ochii mi se umplură de lacrimi, fără voia mea. Căpitanul Afranasovici, ce mă observase și ghicise gândurile mele, se apropie de mine și îmi zise: „Înțeleg ce trebuie să simți la această vedere. Cu toate acestea, dacă ai fi acolo, în poziția de astăzi a țării, ai dori poate timpul când te aflai în străinătate. Oamenii ce sunt acolo nu au niciun cuvânt ca să fie fericiți"».

Cu recunoscut apetit pentru picanterii și pitoresc, autorul *Istoriei literaturii române de la origini până în prezent*, reface în doar câteva fraze itinerarul călătoriilor bolintinene din amintitele cinci cărți ale poetului și reține ceea ce i s-a părut demn de reținut. Să-l urmărim:

„La Rusciuc speră să revadă pe sora sa Caterina, ceea ce nu-i fu îngăduit. Continuă drumul spre Constantinopol, cu niște peripeții, nu știm dacă adevărate sau înflorite, într-un stil Edmond About pitoresc peste măsură. Se rătăciră într-o pădure (el, un doctor neamț, un evreu, un colonel, o călăuză turcească) și fură înconjurați de lupi, de care scăpară cu focul. La Varna niște hoți zgâlțâiră, din fericire fără succes, ușa hanului. La 9 martie 1853 (unii zic la 1855), cu bani împrumutați de un român filotim din Constantinopol, C. Polihroniade, Bolintineanu își puse în gând să vadă Ierusalimul de Paști. Trecu pe la Smirna, Chio, Samos, Rodos, Alexandreta, Tripoli, Beirut, Iafa. În odaia de ospăț a schitului rusesc de aici îl mâncară ,,milioane de pureci călugărești", prin Gaza se îndreptă spre Ierusalim, văzu Muntele Măslinilor, grădina Ghetsemani și celelalte, apoi făcu o excursie la Iordan, trecând în Valea Ierihonului, la Marea Moartă, la Betleem. Luându-se după alții, căpătă gustul de a vedea Egiptul. Sosi pe o corabie de mărfuri la Alexandria, o luă spre Cairo, contemplă Sfinxul, piramidele. Cumpără chiar un cap de mumie, pe care, dezgustat, îl aruncă. Văzu și Memfis și ar fi voit să meargă și la Tabor, dar nu mai avea bani. Aștepta de la Polihroniade o sumă spre a merge „în alte părți". Aceste alte părți sunt ținuturile macedonene. Se vede că avea un fel de misiune, căci Ghica ceruse de la Poartă o scrisoare pentru el, în scopul de a fi slobod „à réveiller la nationalité de cette population". Excursia începu la 11 iunie, „anul întâi al resbelului Crimeii". La Salonic se prezentă la un negustător aromân, Cosmad, rudă de bună seamă. Făcu o excursie pe muntele Olimpului. Apoi o luă spre Monastir, pe drumul Pella, Edessa (Vodena), Ostrov. Peste tot își notează cu mare hărnicie cuvinte aromâne, obiceiuri. Exactitatea strictă a afirmațiilor lui Bolintineanu e foarte pusă la îndoială. Despre Bitolia se pierde în generalități, la fel și despre Muntele Athos, pe care nu l-ar fi văzut. Mai ales îl interesează femeile, pentru frumusețea cărora are un simț deosebit. La Ostrov îi aduse dulceață o fetică „tânără, delicată, înaltă, subțire, albă și cu ochii negri, cu părul negru, cu gene lungi". „– Ce ai, lea feată mușată de pleci oclili lai și dulci ?" o întrebă. La Florina, o femeie tânără și cu o trâmbă de pânză pe cap trecu pe lângă el. „Era mai mult decât frumoasă, încântătoare. Fața albă și ușor rumenită, gură mică, nasul grecesc, ochii negri tăiați în migdale, gene negre lungi, dese, ușor încrețite, sprâncene negre cu gracie desemnate, un păr des, subțire, negru, eșind de sub pânză și resfrângându-se pe un gât grăscior și în adevăr alb ca neaoa, picioarele goale." Hangiul la care trase îl asigură că e fata lui și-i făgădui să i-o arate, când va putea, fiindcă fetele erau sălbatice pe acolo și se ascundeau în dulap la ivirea vreunui străin. I-o oferi chiar ca nevastă, însă Bolintineanu declină onoarea. Ochii îi alergau după toate femeile. Zărise o mare cavalcadă de armânce, „cu portul lor pitoresc, mergând printre munți", și „cete rânduite împrejurul unui izvor și spălând pânzele cu mânile lor albe și mici, cu picioarele goale, mici, albe și roze". Îi plăceau sperioasele și fetele foarte tinere. La Salonic doamna Cosmad izbutise, după patru zile, să scoată la iveală pe tânăra ei fată tremurătoare „ca o iepuroaică, cu ochii lăsați spre pământ, rumenă ca o vișină". Și când pune vorba în gura altuia poetul se dovedește un mare estet în materie feminină. Doctorul Franț iubise o astfel de fată de 16 ani: „frumoasă ca o virgină ideală; albă ca spuma Dunărei; ochi negri plini de langoare voluptoasă și espresie dulce, ce rechemau femeile lui Byron; părul neguros îi cădea pe umeri ca aripile unui corb pe neaua iernilor; genele-i lungi, negre, noroase, cădeau cu melancolie pe ochii săi plecați, gura-i deschizându-se, arăta două rânduri de mărgăritare fine, între cari ai fi fost omul cel mai fericit să fii strivit și să mori." De la Monastir, căzând bolnav de friguri, se întoarse la Salonic."

Ar fi, fără îndoială, o exagerare (dacă nu cumva și o nedreptate) să-l considerăm pe tânărul aflat în exil pe meleagurile îndepărtate un afemeiat, chiar dacă G. Călinescu apasă pe această coardă și ceva mai la vale adaugă: „D. Bolintineanu este obsedat de nume feminine: Evelina, Dora, Lilia, Silica, Tecla, Amelia, Milia, Ziuța, Zilia, Adica, Dula, Dila, Lilidia, Lisa, Erminia, Almea, Alvina, Dilia, Binica, Elora, Lucia, Viorica, Corela, Tedica, Helisa, Lusica, Zorela, Luisa, Ada, Vitica, Dolica, Migdulina, Zora, Edila, Elina, Alaisa, Rosa, Edora, Elzina, Duțica."

În acea vreme Ion Ghica era „bey-ul" insulei Samos (echivalentul gradului de guvernator de azi) și-l invită pe Bolintineanu acolo spre a călători împreună pe mare cu bricul de război, aflat la dispoziția mai-marelui Samosului.

Cei doi vizitează Templul lui Apolon de la Gheronda, apoi mausoleul din Halicarnas. Ceva mai târziu puteau fi văzuți la Smirna, la Pergam în Troia. Peste tot poetul născut la Bolintin încearcă să meargă pe urmele sugerate de Herodot în scrierile lui.

În 1857 Bolintineanu este lăsat, în sfârșit, să intre în țară și începe o nouă călătorie – în Moldova, unde este foarte bine primit la Iași, după care pleacă să viziteze unele mănăstiri din zonă.

Cei mai mulți dintre comentatorii vieții și operei scriitorului consideră că dintre cele cinci cărți amintite mai sus, cea intitulată *Călătorii în Palestina și în Egipt* rămâne cea mai importantă și cea mai frumoasă. Aci el depășește granițele unor simple însemnări personale și cumulul de informații dintr-un simplu ghid turistic.

Bolintineanu se dovedește a fi un fin și atent observator, căruia nu-i scapă nimic din cele întâlnite și văzute prin locurile în care ajunge. Iată cum i se înfățișează peisajul de la Ierihon: „Noi, unindu-ne cu europenii ce profitau de această ocazie ca să vază acele locuri, plecarăm asemenea și nu ca să ne scăldăm în Ierihon, cum fac unii; nici să vizităm urmele cetăților biblice, cum fac turiștii; doar ca să vedem această mare procesiune, atât de curioasă și importantă. Trebuie să aibă cineva credința adâncă și lăudabilă a vechilor creștini sau frumoasa nebunie a arheologilor ce caută ruine, ca să călătorească cu plăcere în aceste locuri, pe o căldură atât de tare, un soare atât de arzător și un tărâm atât de uscat. Toate locurile acestor țări sunt mai frumoase în cărțile călătorilor, dispuși totdeauna să laude orice văd, ca să intereseze pe cititori. Dar în realitate scad mult, căci cele mai multe lucruri care farmecă pe învățați nu sunt sigure. Natura ea însăși, în aceste părți nu are nimic pitoresc, ca să despăgubească pe călătorul deziluzionat... Văzând această natură săracă, aceste stânci goale și arse de soare, pe care iarba și arborii parcă se cred că se umilesc de a crește, aceste văi acoperite de nisip și acele plante ce pălesc și mor îndată ce se nasc, noi încercăm un simțământ ce nu are nici meritul adâncii melancolii, ci acela al abaterii și al morții."

Anticipând cu multe decenii înainte tehnica de mai târziu a filmului, scriitorul oferă mai apoi un tablou panoramic al mulțimilor: „Caravana noastră se opri pe malul Iordanului... Îndată ce ajunseră pe mal, mulțimea pelerinilor greci voi să se arunce în apă; cei mai mulți din ei erau osteniți, asudați, dar aceasta nu-i opri de a se scălda îndată ce ajunseră.

Fiecare se scufunda de trei ori în apă; o a doua persoană trebuia să-l moaie. Avea fiecare om și o femeie, o cămașă de borangic subțire, făcută înadins pentru scăldarea în Iordan. Cu această cămașă trebuie să se îngroape la moarte. Unii însă nu aveau cămăși. Femei de toate vârstele și albețele, cu cămăși subțiri, altele fără cămăși, despletite, se aruncau în apă, printre oameni, și își expuneau astfel corpul lor la vederea arabilor surâzători. Ar fi crezut cineva că vede o scăldătoare a nimfelor din mitologie. Atâta numai că cele mai multe din aceste nimfe îmbătrâniseră și se urâțiseră acum. Un preot grec intrase în apă îmbrăcat și acolo citea pe o carte...".

În tot locul acest călător cu gândul de a scrie despre cele văzute în peregrinări este preocupat de vizitarea vechilor mănăstiri.

Aflat singur în incinta uneia din ele, aproape de Cairo, gândul îl poartă acasă, spre Valahia lui, de care se află atât de departe, cade într-o stare de melancolie și dă frâu liber gândurilor ce l-au însoțit pretutindeni. „O, patria mea ! Țară frumoasă și întristată ! – scrie el. Pot eu vorbi de o mare suferință fără să-mi aduc aminte de tine ? Străinătatea a încrețit fruntea mea încă de tânăr; departe de tine, de amorul tău, care este românul ce ar fi ferice ? Primăvara vieții mele a înflorit și a scuturat florile ei numai în străinătate, la umbra singurătății. Departe de tine, nu am cunoscut bucuria. Dar străinul, nici inamicul tău nu s-a bucurat văzând curgând lacrimile din exil; ele au picat în tăcere și în umbră, ca roua nopților. Eu nu m-am hrănit cu laptele vieții tale. Mâna ta nu a răsfățat fruntea mea. În cartea fiilor tăi numele meu este șters. Nimica nu-ți sunt dator și cu toate acestea nu pot să te urăsc și fericirea ta poate încă să-mi aducă zile de bucurie. Ah ! O zi numai de fericire pentru acest pământ și voi fi ferice !... dar o cugetare amară se întinde ca umbra pe inima mea; mormântul se va închide peste anii mei înainte de a vedea această țară fericită !".

Spectacolul vizual oferit de Sfinx și de piramide nu-l face pe scriitor să-și piardă simțul realității. El privește totul cu o anume detașare și se supune conștiincios obiceiurilor și normelor locului.

Urcarea către vârful celei mai mari piramide are ceva grotesc și totodată ceva de un subînțeles umor. Scena descrisă pare a fi desprinsă dintr-un film neorealist italian din vremurile noastre: „Treizeci de arabi cel puțin ne înconjurau, incitându-ne să ne urcăm în vârful ei (al piramidei, *n.n.*). Suirea este grea, dar nu e cu pericol din cauză că te țin arabii ce se urcă cu tine. Noi ne urcarăm mai mult ca să nu trecem de fricoși, decât de plăcere; căci era o căldură nesuferită și soarele era foarte arzător. Dacă niscaiva oameni cu minte, care nu se află sub înrâurirea maniei călătorilor, ne-ar fi văzut cățărându-ne ca mâțele din piatră în piatră, pe astfel de mare căldură ne-ar fi crezut nebuni. Șase oameni puseră repede mâna pe mine; doi mă țineau de mâini, doi de mijloc, doi de picioare. Eu nu atingeam de pietre decât câte o dată, eu zburam, ridicat în brațele nervoase ale acestor sălbatici." Scena coborârii de pe piramidă, cu momentul în care însoțitorii arabi îi amenință pe turiști că dacă nu le dau imediat bacșișul așteptat îi abandonează acolo, lipsiți de orice ajutor, este, desigur, tragic-comică și ne trimite numaidecât cu gândul la oarecari similitudini cu ceea ce (încă !) se mai întâmplă și pe la noi după atâta amar de vreme...

Realist, cum spuneam, poetul călător se întoarce în țara lui după un deceniu de peregrinări, iar sufletul și mintea îi sunt acum pline de sentimente contradictorii: „Este peste putință a descrie impresia ce încearcă cineva, după o lipsă de zece ani, înturnându-se în patria sa. Mi se părea că vaporul umblă prea încet și cugetele mele zburau înaintea lui să întâlnească rude, amici, cunoscuți, mulțime dorită ce ni se pare că ne așteaptă cu brațele deschise, cu lacrimi de bucurie în ochi. Astă dată aduceam aminte că timpul schimbase fața și inima celor ce iubeam, căci nu mă vor recunoaște încă și voi fi mai străin între ai mei decât în străinătate, și atunci aș fi dorit să mă întorc de unde plecasem. Se uită cel ce lipsește. Locul său la banchetul amiciei se pierde, numele său se șterge; și când se înturnă se află străin printre ai săi, și de multe ori întoarcerea lui este privită ca o indiscreție."

Aci Bolintineanu se înșela, fiindcă, așa cum însuși va povesti mai târziu în aceeași carte, moldovenii l-au primit „cu brațele deschise", i-au acordat ospeție și „amiciție" cu totul deosebite, surprinzându-l cât de apreciat era în Moldova...

Dincolo de certitudinea că însemnările de călătorie ale lui Dimitrie Bolintineanu mai prezintă interes și azi (pe baza considerentelor evocate ceva mai sus) mai există ceva, nesubliniat de cei care i-au studiat/îi studiază biografia: avem a face cu singurul caz relevant în care un exilat devine peregrin de nevoie – ceea ce conduce și la concluzia că scriitorul a optat pentru experiențe inedite pentru a-și ostoi dorul de țara lui, dar și cu vădita intenție de a le împărtăși cititorilor săi, sublimate în texte literare, impresii și gânduri personale despre cele văzute.

La o comemorare... 150 de ani de la moartea lui Dimitrie Bolintineanu

Marian Grigore

19 august 2022 – flori la Monumentul Dimitrie Bolintineanu

La Centrul Cultural „Școala Veche”, în așteptarea începerii manifestării comemorative

Pe rândul din spate, Dumitru Beianu, președintele Consiliului Județean Giurgiu și Daniel Trăistaru, primarul orașului Bolintin Vale; pe rândul din față: Milica Dan, Vasile Grigore, Gabriela Dumitru, Leontin Zamfir, Rodica Bran, Oana Dimuță...

Daniel Trăistaru, primarul orașului, spunând povestea „surprizei”. Ascultători: Evelyne Croitoru, Gabriela Dumitru, Robert Cazanciuc (senator), Cristina Elena Dinu (deputat), Marian Mina (deputat), Florentina Stănculescu (prefectul județului), Raluca Tudor...

Daniel Trăistaru dezvăluie „surpriza” – bustul lui Dimitrie Bolintineanu realizat de Carol Storck în1888, donat de George Mihali

George Apostoiu, Leontin Zamfir, Mariana Răducu, Rodica Bran, Oana Dimuță

De curând, pe 19 august 2022, s-au împlinit 150 de ani de la trecerea în neființă a unei personalități excepționale a istoriei și culturii naționale, care și-a pus o amprentă definitorie asupra devenirii țării noastre. Este vorba despre Dimitrie Bolintineanu, cel care a lăsat urme perene în toate actele și măsurile modernizatoare din vremea scurtei sale vieți. Născut în anul 1825, la Bolintinul din Vale, avea să se întoarcă pentru a-și petrece veșnicia tot aici, în locul natal. Ar fi multe de spus despre faptele și realizările sale și ar fi trebuit să ne simțim obligați a le aminti măcar la un moment important precum acesta, al comemorării celor 150 de ani. Se vede însă că ținerea de minte și recunoștința au rămas tot așa cum le caracteriza, cândva, același Bolintineanu în „Nepăsarea de religie, de patrie și de dreptate la români”. Dacă nu cumva sunt cuvinte „prea mari”, comemorarea aceasta putea fi un prilej pentru afirmarea coeziunii naționale în jurul unei personalități polivalente, de mare ținută în toate domeniile în care a activat: literatură, poezie, publicistică, politică, diplomație... Din păcate, în afara localității natale, pare că nimănui nu-i mai pasă de acest OM de seamă al trecutului nostru. Așadar, aviz conducătorilor instituțiilor care ar fi trebuit să-l evoce, instituții în folosul cărora a activat sau pe care chiar le-a creat (Academie, Universitate, Teatru, Uniunea Scriitorilor, Ministere, școli...) să nu cumva să ceară celor de azi sacrificii pentru patrie, pentru că vor primi un răspuns pe măsura nepăsării de care dau dovadă.

La Bolintin a fost bine. În organizarea Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu (ACTIB), a Compartimentului Cultură din cadrul Primăriei orașului Bolintin Vale și a contribuției partenerilor (Centrul Cultural „Școala Veche”, Lebăda Neagră Resort) în data de 19 august 2022 s-a desfășurat evenimentul dedicat comemorării celor 150 de ani de la dispariția lui Dimitrie Bolintineanu. Au participat mai mult de două sute de persoane, număr rezonabil pentru un eveniment cultural pur.

Autoritățile locale au fost reprezentate prin Daniel Trăistaru (primarul orașului Bolintin Vale), prin viceprimarul Leontin Zamfir, prin secretarul orașului, Rodica Bran și șeful ADP, Adrian Chiva. Din partea Consiliului local al orașului Bolintin Vale au fost prezenți Julieta Brânzea și Dumitru Dobrin. De asemenea, a participat Daniel Lazăr, consilier județean, locuitor însă al Bolintinului din Vale. Tot în rândul celor „de-ai casei” trebuie să o așezăm și pe directoarea Școlii Gimnaziale Palanca-Stoenești, prof. Gianina Mehedințu, în același timp și membru ACTIB.

Ne face plăcere să ne amintim și să vă relatăm că la pomenirea Bolintineanului au fost prezente personalități de seamă, culturale și politice. Astfel, ne-a bucurat participarea actorilor Ileana Popovici și Mircea Diaconu, a managerului Bibliotecii Județene „I.A. Bassarabescu” Giurgiu (Daniela Bardan), a reprezentanților Muzeului Județean Giurgiu (Emil Păunescu, Gelu Brâncoveanu...), a redactorului-șef al „Bucureștiului literar și artistic” (Florentin Popescu), a președintei Asociației Istoria Artei (Oana Marinache) sau a șefei Editurii RawexComs (Raluca Tudor).

Personalitățile politice prezente au fost și ele pe măsura și la înălțimea solemnității evenimentului. Au participat dl. Dumitru Beianu, președintele Consiliului Județean Giurgiu, dl. senator Robert Cazanciuc, vicepreședinte al Senatului României, d-na deputat Cristina Elena Dinu, dl. deputat Marian Mina, d-na Florentina Stănculescu, prefectul județului Giurgiu.

Pata de culoare, menită să sporească atractivitatea festivităților, a fost oferită de grupul de actori care a interpetat personaje de acum o sută cincizeci de ani și mai bine: Dimitrie Bolintineanu (Liviu Cheloiu), Ecaterina Bolintineanu (Monica Dobrișan), Alexandru Ioan Cuza (Adi Gheo) și Alexandru Zane (Aurel Palade).

Sărbătoarea a început la Centrul Cultural „Școala Veche” cu un moment nu numai încărcat de emoție, dar și cu o majoră contribuție la îmbogățirea patrimoniului material și spiritual al Bolintinului din Vale. Momentul, o adevărată surpriză, l-a avut ca „regizor” pe Daniel Trăistaru, primarul orașului, care, profitând de generozitatea donatorului, arh. George Mihali, a prezentat publicului bustul original, în lut, creat de Carol Storck în 1888 pentru punerea în operă a bustului din marmură al poetului Dimitrie Bolintineanu. Arh. George Mihali salvase acest bust dintr-o casă din București aflată în demolare, fostă a familiei Storck și a găsit de cuviință că locul lui este „acasă”, la Bolintin.

După această excepțională surpriză, participanții au aflat că Centrul Cultural „Școala Veche” se află în chiar curtea casei în care a văzut lumina zilei cel comemorat. Terenul respectiv, aparținând familiei Bolintineanu, fusese expropriat pentru utilitate publică în anul 1887 pentru a se construi pe el clădirea școlii primare, cea care acum poartă numele de „Școala Veche”. Cu ocazia construirii „Școlii Vechi”, în 1889, casa în care văzuse lumina zilei Dimitrie Bolintineanu a fost demolată, însă amintirea locației s-a păstrat în memoria bolintinenilor, locul fiind marcat azi cu un însemn distinctiv.

Încheindu-se vizita la locul nașterii poetului, grupul s-a deplasat la Monumentul „Dimitrie Bolintineanu”. Inițial monument de for public, realizat de Carol Storck și inaugurat în octombrie 1888, din 1909 va adăposti, spre veșnică odihnă și osemintele marelui dispărut. La Monument a avut loc festivitatea depunerii de coroane. Astfel, din partea Grupului Parlamentar PSD au depus omagiu d-na deputat Cristina Elena Dinu, dl. senator Robert Cazanciuc și dl. deputat Marian Mina. Din partea Consiliului Local și al Primăriei orașului Bolintin Vale a depus omagiu dl. Daniel Trăistaru, primarul orașului Bolintin Vale. Iar din partea cetățenilor orașului Bolintin Vale, eterni recunoscători marelui Dimitrie Bolintineanu, au depus omagiu doi copii: Emona Dobrișan și Dinu Grigore. Momentul festiv a fost completat de un montaj poetic din poeziile „Cine sunt”, „Scopul omului” și „Umbrei soru-mei Caterina”, magistral interpretat de cei patru actori mai sus amintiți.

Ședința comemorativă „Omagiu lui Bolintineanu” s-a desfășurat la Sala Polivalentă din Bolintin Vale. Cuvântul de început, așa cum se cuvenea, i-a aparținut lui Dimitrie Bolintineanu (interpretat de Liviu Cheloiu):

„Onorabililor, mă bucur să vă găsesc sănătoși. Mă fericește prezența domniilor voastre și sărbătoarea ce-mi oferiți. Mă onorează prezența înaltelor fețe ale timpului de azi, reprezentând ramuri în care și eu, cândva, am activat. Salut pe oamenii de cultură, pe dumnealor politicienii prezenți, pe confrații gazetari, pe actorii ce atât de mult am stimat, pe respectabilii profesori, pe dumneavoastră doamnelor, domnilor și dragi copii. Vă salut bolintineni, căci mult v-am dus dorul. Și pentru că această sărbătoare mă tulbură nespus, am dorit să vă am alături pe voi, cei care mai mult am iubit.”

După acest început cu totul special, au urmat cuvântările personalităților prezente. Le vom reproduce în rândurile ce urmează pentru că le considerăm emblematice pentru modul în care cei de azi se raportează la cei de ieri și apoi ar fi păcat ca ele să rămână doar „o suflare de vânt”. Comemorarea lui Dimitrie Bolintineanu de la Bolintin Vale a fost un moment istoric și trebuie să-l tratăm ca atare, conservând documentele pe care le-a produs.

Daniel Trăistaru, primarul orașului Bolintin Vale:

Doamnelor și domnilor, stimați invitați, dragi bolintineni,

Sunt bolintinean de toată viața; am crescut, m-am educat și m-am format sub aura ilustrului înaintaș căruia astăzi îi celebrăm 150 de ani de la trecerea în veșnicie. Ce a însemnat Dimitrie Bolintineanu pentru românitate, pentru cultură, pentru națiune, cunoașteți, se va vorbi și astăzi și, desigur, se va mai scrie. Eu l-am perceput ca pe un uriaș, ale cărui înfăptuiri nu sunt la îndemâna muritorilor de rând. În orice domeniu a activat s-a numărat printre cei mai buni și a lăsat urme perene. Reprezintă un exemplu pe urmele căruia mă străduiesc să urmez, inclusiv în activitatea de edil al orașului Bolintin Vale.

Omul trebuie să lase urme pe unde calcă și să fie om. Asta am învățat de la Bolintineanu al nostru și cred că aceste cuvinte exprimă esența unei existențe exemplare.

Manifestarea de azi este dedicată lui Dimitrie Bolintineanu. Scopurile ei însă sunt cu mult mai largi, mai subtile. Astfel de evenimente au rolul de a întări coeziunea unei comunități, de a-i defini identitatea, de a o face să rezoneze la cauze comune. Mai importante, definitorii, sunt lucrurile care ne unesc, nu cele ce ne separă. Consider că este spre interesul comunității noastre a ni-l revendica, permanent, pe Dimitrie Bolintineanu ca înaintaș și a-l oferi lumii ca prototip al cetățeanului bolintinean.

Pentru a pregăti acest discurs, am considerat necesar să-mi reamintesc câte ceva despre Bolintineanu. Desigur, l-am studiat în școală și de atunci am avut ocazia să mai citesc despre el, căci la noi, la Bolintin, slavă Domnului, despre Bolintineanu încă se scrie, încă se vorbește. O dovadă în acest sens este nu numai manifestarea de azi, ci și, după cum veți vedea, și lucrarea d-lui George Apostoiu, cetățean de onoare al orașului nostru, publicată cu ocazia acestui eveniment.

Revin și vă spun că reîmprospătându-mi memoria cu faptele Bolintineanului mi-am dat seama, oarecum consternat, că este mai ușor să vorbești despre Dimitrie Bolintineanu decât să-ți propui a-l egala în realizări. Și nu a trăit decât 47 de ani !

Lăsând la o parte activitatea de scriitor și publicist, putem afirma, fără nicio rezervă că, în ceea ce privește activitatea social-politică, Dimitrie Bolintineanu s-a situat printre cele mai de seamă figuri de patrioți care au ctitorit România modernă. Este greu să găsești vreun domeniu de activitate din perioada domniei lui Alexandru Ioan Cuza în care Dimitrie Bolintineanu să nu fi avut un cuvânt greu de spus

(continuare în pag.25)

(urmare din pagina 24)

Nu cred că greșesc dacă afirm că a fost cel mai de nădejde sfetnic al lui Cuza. Este perioada în care îl găsim implicat într-un complex program de activitate, în multiple direcții, dând dovadă de inițiativă, curaj, clarviziune, spirit de organizare.

Acum, parcă, dacă stau să mă gândesc un pic, cred că aș avea nevoie și eu de un astfel de om.

Modestia, probitatea morală, spiritul de echitate și de dăruire au fost atributele fundamentale care l-au caracterizat de Dimitrie Bolintineanu în timpul activității sale politice, ca de altfel în tot restul scurtei sale vieți.

Îmi face plăcere să vă reamintesc câteva realizări dintr-un domeniu la care eu țin în mod cu totul deosebit: educația. De aceea am acordat și acord o atenție specială unităților de învățământ din oraș. De aceea o școală, cea din Malu Spart a fost modernizată la standardele secolului XXI și o alta, cea din Bolintin, se află în plin șantier. Ei bine, pe lângă faptul că a înființat Facultatea de Litere și Universitatea București, Dimitrie Bolintineanu, în perioada în care a deținut portofoliul Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, s-a remarcat printr-o serie de acțiuni cu viu ecou în epocă. Prin grija sa, tineri capabili au beneficiat de burse de studii în străinătate, cu obligația ca, la întoarcerea în țară să servească nevoilor statului. Tot pe atunci, Dimitrie Bolintineanu a acordat o atenție deosebită școlilor sătești, văzând în aceasta un mijloc de a contribui la îmbunătățirea stării țăranilor. Nu a oferit pomană, ci a dat țăranilor oportunitatea de a-și câștiga existența în mod onest. A înființat peste o mie de școli sătești, îngrijindu-se permanent de buna lor funcționare.

Cum oare să nu te mândrești cu Dimitrie Bolintineanu ? Cum oare să nu te mândrești că ești bolintinean de-al lui Bolintineanu ? Și pentru aceste considerente mă bucur, și personal sunt onorat, să văd că participă azi la omagierea lui Dimitrie Bolintineanu oameni politici marcanți, mari actori, profesori universitari, scriitori și oameni de cultură dintre cei mai importanți...

Desigur, ca primar al acestui oraș mă simt obligat să respect moștenirea lui Dimitrie Bolintineanu, ca cetățean al Bolintinului sunt mândru că o pot face. De aceea mă simt deosebit de onorat să fi putut organiza acest eveniment. De aceea mă bucur că ați răspuns invitației noastre și că ne sunteți alături.

Stimați participanți, sper că vă veți simți bine astăzi în orașul nostru și că noi, bolintinenii, vom reuși să fim niște gazde bune, la înălțimea așteptărilor dvs. Eu vă mulțumesc pentru participare și vreau să vă spun că sunteți oricând bineveniți la Bolintin Vale. Mă voi strădui ca orașul acesta să devină din ce în ce mai frumos, mai atractiv, mai adaptat modernității, în spiritul marelui înaintaș pe care astăzi îl celebrăm."

D-na Ileana Popovici, îndrăgita actriță, elevă cândva a Liceului Teoretic „Dimitrie Bolintineanu" din Bolintin Vale:

„Am emoții mari pentru că eu am făcut liceul aici, în perioada 1960-1964, și-mi aduc aminte cum arăta Bolintinul atunci.

Am toată admirația pentru dumneavoastră, că multe lucruri s-au făcut, dar multe lucruri s-au și pierdut, din păcate.

Eram clasa a IX-a și școala era acolo... Și în primul rând așa, un omagiu de suflet, celui care a fost marele Bolintineanu, pentru că tot ce a avut, și conacul acela care era undeva pe aici, în care am stat la internat, au dispărut. Deci, datorită lui, care a lăsat aceste clădiri, noi am avut, cu toate că eram într-un internat de 30 de fete în pod și cu un godin, am avut unde să stăm.

Am avut profesori extraordinari de buni și am avut și prima trupă de teatru în clasa a IX-a, deci ei [n.r. privește către Mircea Diaconu] au venit după noi pentru a filma „De ce bat clopotele Mitică". Noi am făcut aici o piesă de teatru, noi elevii liceului, cu „D-ale carnavalului" pe scena acelui Cămin Cultural unde se întâmplau lucruri foarte frumoase. Poate vă gândiți să mai refaceți așa ceva, era un cinematograf, avea un grup folcloric, cântam, erau și dansuri populare, pentru toate gusturile. M-aș bucura foarte tare, căci eu sunt legată de Bolintin, locuiesc aproape, la Buturugeni, în casa părinților mei. Pentru mine a fost o mare bucurie să văd că există un Centru Cultural, să văd că există speranțe, mă gândesc că până la urmă și târgul nostru, la care tânjim atât, o să fie posibil la un moment dat să fie cum trebuie, sunt sigură.

Multe lucruri s-au făcut, nu mai recunosc locurile, dar totodată vă felicit pentru această manifestare, pentru faptul că există o revistă extraordinară care circulă peste tot, în toată țara, pentru că există biblioteci, există biblioteca de la Giurgiu care face niște lucruri absolut unice la vremea asta, când nimeni nu se mai ocupă de cultură.

Vă mulțumesc, vă doresc, poate Dumnezeu și cei mai bogați, că sunt destui pe aici, prin Bolintin, să v-ajute să faceți un cinematograf, să vină Mircică [n.r. Mircea Diaconu] să prezinte filme, vin și eu și mai vin actori, fără bani să știți.

Deci, vă doresc mult de tot să reușiți, felicitări pentru ceea ce faceți, vă mulțumesc că sunteți aici, un gând pios pentru Bolintineanu care a fost un om demn de urmat, dar noi nu cred că suntem la fel în momentul acesta."

Dl. Mircea Diaconu, apreciatul actor, familiarizat cu Bolintinul din vremea pe când a filmat aici pelicula „De ce trag clopotele Mitică", în regia lui Lucian Pintilie:

„Vreți să faceți ca o stare ca cea de azi să fie peste tot. Sunt însă lucruri care mă sperie. Unul dintre ele, la care vreau să fac referire, mă sperie în mod special. Sunt întrebați tinerii în ziua de azi cum s-au numit bunicii sau străbunicii lor. Extrem de puțini știu cum s-au numit bunicii și mai ales străbunicii lor. Acest lucru mă sperie. De ce vă zic asta, pentru că și eu am fost copil și părinții mei, de fiecare dată, mai ales de sărbătorile în familie, scoteau fotografii vechi și povesteau despre cei dinaintea noastră, cu tot cu poveștile lor, cu viața lor, cu munca lor, cu moartea lor, cu tot. Aceste povești erau în noi, copiii, spre a le duce mai departe. Cam despre asta e vorba și astăzi. De ce zic asta, pentru că despre ai mei, bătrânii mei știu foarte bine cine ce casă a făcut și faptul că locuiam într-o casă se datora muncii lor, faptul că aveam niște pământuri și le cultivam și grajduri și toate cele, erau făcute de ei și lăsate de ei nouă moștenire, ne simțeam responsabili pentru ele, și azi ne simțim responsabili. Acum vorbesc de mine și de fratele meu și de mulți alții, dar nu destui. Aceste lucruri trebuie duse mai departe, poveștile lor, realizările lor. Dacă ne gândim o clipă, lărgim genul ăsta de a pune problema cu niște oameni care acum sute de ani au făcut imens și pentru familiile lor și pentru casele lor, dar și pentru ceilalți. Unii dintre noi, unii dintre ei, au făcut mai mult decât era firesc, decât erau datori să facă. Și de aceea astăzi, noi ca națiune, datorită lor avem o casă în care stăm și anume România, avem niște pământuri pe care le stăpânim. Aici mai e de discutat, dacă chiar le stăpânim cu adevărat și nu știu ce va fi în viitor, însă ar trebui să ne simțim responsabili pentru acest gen de moștenire lăsată de acești oameni, pentru că nu numai despre Bolintineanu este vorba în clipa asta, ci de toți ceilalți. A fost o generație, nu, au fost mai multe generații care au clădit țara asta. Din păcate nu le știm poveștile complete, în școală nu se învață atât cât ar trebui, poveștile lor, exemplele lor care să ne anime. N-aș cădea de loc în capcana de a compara oamenii vizibili din țară din ziua de astăzi, cu cei vizibili de acum două sute de ani. Nu vreau să cad în capcana asta, dar vreau să îndemn pe toată lumea care ne poate auzi să ia exemplu de la poveștile lor și să lucreze și ei pentru casa comună, pentru pământul din țara asta."

D-na deputat Cristina Elena Dinu:

„Vreau să vă spun că mă simt extrem de onorată să fiu alături de dumneavoastră la un eveniment așa de important al comunității din Bolintin.

Comemorăm astăzi 150 de ani de la trecerea în neființă a scriitorului, publicistului, diplomatului și nu în ultimul rând marele om politic, Dimitrie Bolintineanu, o personalitate a culturii românești și un om politic care, așa cum spuneam în scurta pledoarie, și-a pus amprenta pe ceea ce a însemnat cultura românească. În opinia scriitorului Nicolae Pătrașcu, lui Dimitrie Bolintineanu i se datorează conceptul Academiei Române, dar și faptul că în vremea în care a fost ministru al Culturii au fost înființate Facultatea de Litere și de Științe de la Universitatea București și foarte multe școli și licee, în mediul rural în special.

Prin întreaga sa activitate, Dimitrie Bolintineanu, bolintineanul dumneavoastră, și-a pus amprenta asupra României moderne și acesta este un motiv în plus să ne mândrim că Dimitrie Bolintineanu face parte din comunitatea dumneavoastră, din județul nostru, printre personalitățile pe care noi le invocăm cu plăcere și care au lăsat foarte multe în urma lor.

Născut aici, la Bolintin Vale, într-un oraș în plină dezvoltare și comemorat de fiecare dată, cel puțin în ultima perioadă de primarul dumneavoastră Daniel Trăistaru, care, așa cum declara chiar el, vrea să fie un urmaș demn al lui Bolintineanu. Orașul dumneavoastră este unul dintre cele mai mici din județul Giurgiu, alături de Mihăilești, dar care datorită celui care îl conduce și autorităților locale va ajunge probabil în viitoarea perioadă unul din cele mai active orașe.

Investițiile foarte mari făcute de Daniel Trăistaru n-au fost numai în școli, în licee. Investițiile au fost și vor fi în perioada următoare și în sistemul sanitar din zona Bolintin, pentru că avem nevoie, și în drumurile și infrastructura din Bolintin.

În concluzie îmi permit să spun că într-adevăr, Dan Trăistaru, este un urmaș demn al lui Dimitrie Bolintineanu.

Vă mulțumesc foarte mult pentru invitație, nu vă mai reține, pentru că sunt lucruri mai interesante de spus despre Dimitrie Bolintineanu de la cei care au avut cumva tangență cu el."

Dl. senator Robert Cazanciuc, vicepreședinte al Senatului României:

„Sunt extrem de bine dispus de când am aflat că venim la Bolintin, pentru că suntem în alt film. Avem aici doi mari actori și suntem într-adevăr în alt film. După primul pas al manifestării de azi, când am dezvelit surpriza domnului primar, am mers în curte să vedem locul unde a fost casa în care s-a născut Bolintineanu și ascultam o poezie în timp ce un pikamer în stânga încerca să lucreze ceva, noi ascultam o poezie și voiam să spun că eram în alt film și vreau să mulțumesc domnului primar pentru această idee minunată de a ne ține în alt film, în condițiile în care în jurul nostru se întâmplă lucruri importante.

Important e să construiești, unii spun că e important să nu dărâmi, noi spunem că e important să construiești. Foarte rar întâlnești o manifestare culturală în zilele noastre la care să te uiți în jurul tău și să vezi oamenii prezenți cu plăcere, pentru că nu cred că v-a adus cineva cu forța aici, ci ați venit de plăcere și se vede pe fețele dumneavoastră. S-a văzut la momentul poetic din școală și la cel din curtea bisericii, așa că sunt extrem de încântat să fiu astăzi aici.

(continuare în pag.26)

Prof. Nicolae Scurtu lângă bustul poetului D. Bolintineanu

Doi profesori de Istorie omagiindu-l pe Bolintineanu: Constantin Bărbuță și Dumitru Marian

La locul nașterii lui D. Bolintineanu: Dumitru Beianu (președintele Consiliului Județean Giurgiu) și Daniel Trăistaru (primarul orașului Bolintin Vale)

Participanții părăsesc Școala Veche și se îndreaptă spre Monument. În grup recunoaștem pe Ioana Fruntelată, Raluca Tudor, Niculae Stoica, Iuliana Popescu, Florentin Popescu, Daniel Trăistaru, Robert Cazanciuc, Cristina Elena Dinu, Marian Mina...

La Monumentul D. Bolintineanu...

Omagiu lui Bolintineanu – grupul parlamentar PSD: senator Robert Cazanciuc, deputat Cristina Elena Dinu, deputat Marian Mina

Omagiu lui Bolintineanu – Consiliul Local și Primăria orașului Bolintin Vale: Daniel Trăistaru (primar) și Rodica Bran (secretar), însoțiți de Mariana Răducu și Marius Dumitru

Omagiu lui Bolintineanu din partea bolintinenilor: Dinu Grigore și Emona Dobrișan

Moment poetic la Monumentul Bolintineanu: Adi Gheo, Aurel Palade, Monica Dobrișan, Liviu Cheloiu

Ședința comemorativă de la Sala Polivalentă; în prim plan Ileana Popovici, Mircea Diaconu, Nicolae Scurtu, Tudor Meiloiu, Oana Dimuță, Mariana Răducu, Andreea Trăistaru...

Robert Cazanciuc, Cristina Elena Dinu, Aurel Palade, Adi Gheo, Monica Dobrișan, Liviu Cheloiu, Daniel Trăistaru, Marian Mina

Ședința comemorativă de la Sala Polivalentă; în prim plan Daniel Zamfir, George Mihali, Marian Mina, Daniel Trăistaru, Robert Cazanciuc, Cristina Elena Dinu

(urmare din pagina 25)

Am primit de la domnul primar o carte, am venit și eu cu o carte despre Bolintineanu pentru că suntem într-un moment în care comemorăm 150 de ani. Să ne uităm, așa puțin, la prima poezie a lui Bolintineanu, ca să vezi ce ironie se numește „O fată tânără pe patul morții”. La 150 de ani poate fi un moment de renaștere azi, pentru că, deși Bolintineanu a murit cumva uitat de semenii lui, într-un moment extrem de complicat al vieții sale, ce se întâmplă aici este o formă de recunoaștere a lui Bolintineanu pe care o face comunitatea din Bolintin Vale astăzi. Cred că se bucură acolo unde este să vadă că cineva îi cunoaște și recunoaște activitatea și încearcă să o ducă mai departe.

Ne uităm la viața lui Bolintineanu, care seamănă cumva cu viața noastră după 1989. A fost un moment extrem de entuziast după 1989, când toată lumea a vrut să facă ceva, a participat cu bună credință. După aceea au venit băieții pragmatici, care au încercat să rezolve... După care au apărut niște poeți de bună credință care au încercat să construiască ceva. Sub titlu aici, în cartea primită, este „un pelerin romantic valah”. Bolintineanu a crezut, cum spuneam mai devreme aici, ca să construiești o țară nu trebuie doar să fii la putere, trebuie să crezi în lucruri. Bolintineanu și toată generația lui a crezut în lucruri. Această manifestare este importantă pentru tineri mai ales, ca să-i ajute să creadă în lucruri, învățând lecții de istorie.

Așa că, domnule primar, dragi bolintineni, vă încurajez să faceți cunoscută toată viața lui Bolintineanu pentru a-i ajuta mai ales pe tineri să creadă în lucruri, să creadă în viața lor.”

D-na conf. univ. dr. Ioana Ruxandra Fruntelată de la Facultatea de Litere a Universității București:

„Sunt onorată să mă aflu aici și aș vrea să vă împărtășesc trei idei despre această manifestare culturală, cu totul excepțională la care participăm.

Așa cum viața unui om este de neconceput în absența memoriei, un popor dispare dacă nu își mai cunoaște trecutul. Respectul față de tradiție și cinstirea eroilor sunt două principii vitale ale continuității naționale. Dacă vom trata marile personalități ale istoriei românești ca pe o galerie de portrete anonime, trecând repede pe lângă chipurile lor inspirate de idealuri care par străine și preferăm personaje de aiurea, pe care ni le oferă, frumos ambalate, cultura globală, ne vom trezi înainte de a înțelege ce ni se întâmplă că vorbim altă limbă decât cea a părinților noștri și că nu mai avem nici un loc ce s-ar putea numi acasă.

Figurile astrale ale istoriei noastre sunt vii prin opera lor de fapte, cuvinte și gânduri și ne interesează, în cel mai înalt grad, să recunoaștem și să ne reconectăm la fluxul de energie ce străbate timpul de la ei până la noi.

Astăzi îl comemorăm pe Dimitrie Bolintineanu, scriitor canonic, politician revoluționar asumat și făuritor al României moderne. Om al micilor boieri și intelectuali ai pământului, om pe care l-a durut țara mai mult decât propria înavuțire ori glorie trecătoare.

După cum toți cei de față știu, Dimitrie Bolintineanu nu a fost doar un întemeietor al literaturii române moderne, autor de versuri comparate cu acelea ale lui Ion Heliade Rădulescu și Vasile Alecsandri... Așa cum s-a spus, de fapt, în calitate de ministru al cultelor și instrucțiunii publice în guvernul prezidat de Mihail Kogălniceanu, de numele lui Bolintineanu se leagă întemeierea Universității din București în anul 1864. Atitudinea lui politică, de respingere a compromisului, îl va determina să se retragă repede de la masa puterii și să lupte în continuare cu armele scrisului pentru ideile în care credea.

Mistuirea îi întrerupe efortul suferinței după o viață zbuciumată și greu încercată, ne lămurește statura de patriot erou a lui Dimitrie Bolintineanu. Așa cum se spune și despre martirii Brâncoveni, pe care tocmai i-am sărbătorit, el a fost capabil să aleagă cu bărbăție calea sfântă a adevărului îngemănând vorba cu fapta.

Cel ce a sa viață țării sale-nchină.
Piere ca lumina într-a sa lumină.
Ce e-n viața țării viața unui om ?
Ce e-n primăvară floarea unui pom ?

Cred că sunt în asentimentul tuturor colegilor mei de la Facultatea de Litere a Universității din București atunci când îmi exprim întreaga recunoștință față de Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu și pentru echipa ei care a știut să-l omagieze pe Dimitrie Bolintineanu cercetându-i opera și viața, dezvăluind aspecte inedite și propunând interpretări noi ale acestora ce l-au adus în actualitate. Le mulțumesc tuturor organizatorilor acestei manifestări de prețuire pentru strămoșul, ctitorul și scriitorul Dimitrie Bolintineanu, un erou de foc și lacrimă al neamului românesc.”

Dl. arh. George Mihali, donator al bustului Dimitrie Bolintineanu:

„Bună ziua, sărut-mâinile doamnelor, mă simt emoționat, încântat și fericit totodată că particip împreună cu dumneavoastră la acest eveniment, pe de o parte în calitate de bolintinean adoptat, invitat din partea domnului primar și nu în ultimul rând în calitate de donator a lucrării pe care am văzut-o mai devreme.

Țin să mulțumesc domnului primar și totodată să fiu mulțumit de faptul că am fost martor la acest eveniment prilejuit de aniversarea lui Dimitrie Bolintineanu, ocazie cu care eu am putut să mă bucur de gestul, zic eu aproape natural, ce mi-a venit din momentul în care l-am cunoscut pe domnul primar și urmarea discuțiilor avute mi s-a dus, să zic așa, spre suflet, mai mult decât dorința de a dona această lucrare, și chiar de a fi parte la eventuale proiecte ce se pot desfășura în jurul acestei lucrări ce se afla în posesia mea de aproximativ 30 de ani de zile, după ce fusese salvată în 1986 din casa care, conform cunoștințelor mele, aparținuse familiei Storck, pe strada Izvor, nr. 45, casă în care a locuit un prieten de-al meu și ulterior, prin demolare, a fost mutată în casa bunicului său, casă care a fost achiziționată de mine și împreună cu ea și lucrarea de care m-am bucurat nu de puține ori și tot nu de puține ori m-am oprit și am stat, privind admirativ la ea, gândindu-mă că este în posesia mea, dar la fel de bucuros sunt și astăzi și vă mulțumesc că am reușit să facem acest lucru, vă mulțumesc că simt oarecum un restart al ideii de Bolintineanu, vă mulțumesc că ați accesat proiectul sau ideile despre care v-am vorbit și sper să mai avem cândva ocazia să mai vorbim, și bineînțeles să le și punem în practică.”

Dl. Firiță Carp, membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România:

„Sărut-mâna doamnelor, cu prietenie la toată lumea, mai ales că mă întâlnesc cu personalități cu care m-am intersectat datorită apariției domnului senator la televiziune și în presă uneori, cu doamna Ileana Popovici, un prieten comun, domnul Mircea Diaconu, în locuri comune, de unde dumnealui a plecat, iar eu am rămas să fac o tabără de creație jurnalistică. Poate plecăm și de la exemplul lui Dimitrie Bolintineanu, că nu sunt atât de documentat, mai multe lucruri am aflat acum, dar știu că a fost unul dintre jurnaliștii verticali. Noi, Uniunea Ziariștilor Profesioniști am împlinit 103 ani de când a fost înființată prima asociație a jurnaliștilor, dar unii dintre precursorii publicistici a fost Dimitrie Bolintineanu pe la 1848, cu revista *Poporul suveran.* Am aflat că a fost un jurnalist mai bun chiar și decât Tudor Vianu, puternic, vertical, stăpân pe mijloacele sale de expresie și poate că noi, jurnaliștii de azi ar trebui să luăm aminte la felul de a fi al lui Bolintineanu, care uitați că și după 150 de ani ne oferă prilejul să ne întâlnim aici; este o valoare nu doar locală, este o valoare națională prin spiritul său, prin creația sa a lăsat o dâră de lumină nemuritoare pe care trebuie să o continuăm.”

Dl. George Apostoiu, Cetățean de Onoare al orașului Bolintin Vale și autor al cărții „Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah”:

„De la recomandarea entuziastă făcută lui Bolintineanu de Ion Eliade Rădulescu la debutul cu poezia *O fată tânără pe patul morții*, se întâmpla în 1842, au trecut, iată, 180 de ani. În mai puțin de trei decenii scriitorul, născut la Bolintin, va publica 19 volume. O jumătate de secol mai târziu, steaua poetului nu se stinsese din moment ce, în *Istoria limbei și literaturei române* publicată în 1894, Aron Densușianu îl considera ,«cel mai genial dintre toți poeții noștri». Secretul acestui succes trebuie pus atât pe valoarea creației bolintinene raportată la timpul în care a fost scrisă, cât și prin varietatea genurilor literare exersate de scriitor: poezie, proză literară și politică. Opera lui Bolintineanu este legată de activitatea lui civică, adică de implicarea sa în mișcările politice de pregătire a Revoluției de la 1848 și a Unirii Principatelor Române din 1859. În ziarul *Dâmbovița* pe care îl scotea în 1858, poetul, abia revenit în țară după exil, definea programul acestei publicații astfel: , «În tot timpul publicației acestei foi ne vom sili, pe cât ne va fi iertat, a sprijini națiа și ideile progresiste potrivit cu trebuințele țării». Bolintineanu scrie din instinct, ceea ce trebuie înțeles ca har literar. Opinia lui Paul Zarifopol care afirmă că acesta a scris de toate, cu o fertilitate inocentă, merită ușor amendată: poetul a deschis orizonturi scrisului românesc din nevoia de progres de care vorbea în ziarul *Dâmbovița.*

Lui îi datorăm validarea erotismului sau exotismului ca teme ale liricii moderne în literatura română și, încă mai important, el este cel care contribuie convingător la impunerea eroismului istoric și a patriotismului ca materie literară. Sunt îndeobște cunoscute laudele ce i s-au adus pentru *Legendele naționale* care, pentru forța lor educativă, s-au impus în manualele școlare. Bolintineanu se înscrie în programul formulat de Kogălniceanu în revista *Dacia literară*, înființată în 1840 și, totodată, în curentul politic dezvoltat de intelectualii grupați în asociația secretă *Frăția*, înființată de Bălcescu și Ion Ghica în 1843, ce avea ca scop pregătirea Revoluției de la 1848. Scrisul lui militant este un ecou al atmosferei culturale și al bătăliilor politice din societatea românească a acelui timp. O spune chiar poetul în ziarul pe care l-a condus o vreme, după Bălcescu, *Poporul suveran*, apărut între 19 iunie și 11 septembrie 1848: , «Ținta acestui jurnal este a sprijini drepturile poporului român. Glasul său se va ridica cu energie în contra tiraniei… va avea drept țintă unirea provinciilor române».

În timpul Revoluției, Bolintineanu a făcut parte din , «deputația» care a negociat, la 13 septembrie 1848, cu Fuad Pașa, trimis de Poartă să restabilească ordinea la București. Este aici un prim exercițiu de dregător în problemele de politică externă care anunță cele două scurte perioade la conducerea Ministerului Treburilor Străine. Când nu a mai putut sluji țara ca ministru, a continuat să o facă prin publicistică, cu aceleași convingeri. Iar aceste convingeri nu s-au stins nici în condițiile exilului intervenit după arestarea, încarcerarea la Mânăstirea Cotroceni și avatarurile obligației de a părăsi țara. La Paris, cauza politică este continuată prin contactele

(continuare în pag.27)

(urmare din pagina 26)

cu intelectualitatea franceză și, cu sprijinul acestora, cu autorități importante ale momentului. El scoate, în 1851, două publicații *Albumul pelerinilor români* și *Junimea Română*, pe ultima o socotea «un adevărat organ al Republicii român». În 1855, propunerea domnitorului Ghica de a fi numit profesor de literatura română la Iași – ceea ce echivala cu revenirea în țară – nu este încuviințată de Poartă. I se va permite abia în 1857. Se integrează rapid în mișcarea unionistă și participă la adunarea Divanurilor Ad-hoc în care a fost votată Unirea Moldovei cu Țara Românească. Bolintineanu susține candidatura lui Al. I. Cuza și-i va fi unul dintre cei mai fideli dregători. Cuza îl numește, în 1860, efor al Spitalelor Civile, apoi membru al Comisiei Europene a Dunării. Este ministru de Externe pentru scurtă vreme în Guvernul lui Șt. Golescu, iar din 1863, în Guvernul Kogălniceanu este ministru al Instrucțiunii și al Cultelor, funcție pe care o va folosi pentru promovarea legii de secularizare a averilor mănăstirești, poziție de pe care va înființa școli la sate și Facultatea de Litere la București. Moralitatea în politică i-a fost crez. Se va retrage din viața publică ca urmare a detronării lui Cuza și va trăi în mizerie, găzduit de un prieten, până la moarte. În 1871, Cezar Bolliac avertiza Parlamentul asupra condiției precare de viață a poetului cu următoarele cuvinte: «Acest poet, Dimitrie Bolintineanu, care ne-au mișcat inima cu cântecele sale, ar fi o crimă să-l lăsăm în mizerie», răspunsul primit a fost: , «Ce să-i facem ?».

Astfel se va stinge în suferință cel care a dat literaturii române *Legendele istorice*, *Florile Bosforului*, *Macedonele*, poemele epico-lirice *Conrad* și *Sorin*, primul roman modern român *Manoil*.

Scriitorul pe care îl comemorăm astăzi este dintre primii români care deschid porțile modernismului. Opera lui – trebuie să ne bucurăm pentru asta – este supusă unor interpretări diferite sau reevaluări. Bolintineanu a fost lăudat de unii, neînțeles de alții, dar, să recunoaștem, interesul pentru opera lui nu a încetat. Eminescu îi dedică o strofă entuziastă lăudând debutul poetului.

Iorga nu l-a înțeles, dar nu este o excepție în cazul lui. Cei care l-au citit atent l-au așezat la temelia literaturii române. G. Călinescu consideră că poetul are meritul de a aduce în scrisul românesc, după modelul german, miturile istorice, unele chiar de dinainte de descălecare. Nicolae Manolescu prețuiește modernitatea romanului *Manoil*, Eugen Simion sesizează valoarea literară a senzualității și erotismului, Mihai Zamfir socotește lirica lui Bolintineanu poezie pură (termen folosit și de Paul Valery în studiul *Rilke și poezia pură*). Despre Bolintineanu putem spune – cu unele amendamente, desigur – ceea ce Ion Pillat constata pornind de la moștenirea unui mare poet francez: , «Nu e poet să aibă o poziție mai greu de lămurit decât Baudelaire – prin înseși variațiile criticii franceze și străine, în decursul anilor, față de o creație unică în originalitatea ei organică și, totuși, atât de complexă, încât a putut da naștere la interpretările cele mai felurite, cele mai contradictorii chiar». (*Actualitatea lui Baudelaire* în *Opere 1929-1944*, 5, partea I).

Revin, din motive reclamate de contemporaneitate, la Aron Densușianu care ne-a lăsat o schiță de portret al lui Bolintineanu încă în viață, în *O vizită la fericitul D. Bolintineanu* (*Orientul latin* din 18 mai 1871); articolul a fost semnalat de profesorul universitar Mircea Anghelescu în *România literară* nr. 45/2021. Iată partea care interesează aici: «O, tu suflet mare, animă candidă și nedespărțită de anima poporului român ! O, tu, *vate* cu rostul de aur… (adică «profet cu gura de aur»)… ai scos de prin mormintele eroilor gloriele trecutului nostru… ne-ai vestit prin seculi viitorul». Urmează portretul pe care Densușianu i-l face atunci când l-a întâlnit într-o casă de pe Batiște: «Pare că-l văd încă stând înaintea mea, înalt cum era el, palid la față și tras, cu ochii plini de foc, cu fruntea încrețită de griji. Pare că-l aud cu o voce apăsată dar dulce, c-un accent pătrunzător, cu espresiunile sale poetice și pline de melancolie. Pare că mi se înfățișează cu gesturile sale cele espresive, când vorbea de națiunea și de patria română !».

Și, acum, despre moartea lui Bolintineanu.

În vara anului 1872, poetul a fost internat în Spitalul Pantelimon. În foaia de internare a fost menționat , «Dimitrie Bolintineanu, fost ministru la Culte, intrat fără haine». Cel care, cu puțin în urmă, i se publica la Paris *Brises d'Orient*, prefațat de Philarète Chasles, sfârșea sub suflarea rece a indiferenței autorităților. Și, evident, a unei regretabile ipocrizii de solidaritate intelectual[."

Dl. Nicolae Scurtu, istoric literar, Cetățean de Onoare al orașului Bolintin Vale:

„Doamnelor și domnilor, domnilor parlamentari, care de fapt reprezentați coloana vertebrală și administrativă a acestei țări, ne face mare plăcere să fiți în mijlocul nostru, este o onoare pentru noi și de fiecare dată când vin la Bolintin domnul primar este în rândul întâi.

Bolintineanu a fost o personalitate inconfundabilă, în epocă și în posteritate.

Ce bine a făcut domnul Vasile Grigore că a fixat ca dată a morții 19 august 1872 și nu 20 august, așa cum este consemnat în actul de deces, pentru că istoria literară și noi trebuie să începem cercetarea biografiei și a operei de la data nașterii și până la data morții. Și mai e ceva, la locurile unde s-au născut, au crescut, au creat marile personalități ale neamului românesc ar trebui să mergem desculți și în cete de pelerini chiar dacă ar trebui să călcăm pe spini și ar trebui să ne întoarcem la locurile noastre de muncă obișnuite mai puternici și mai înaripați, având ca model literar, cultural, diplomatic și politic pe marii înaintași, iar istoria noastră are destule exemple cu totul și cu totul excepționale.

Dimitrie Bolintineanu, după nouă ani de exil (nu făcea bine să stea în țară, situație similară cu a celor care au plecat din țară după 1989), îi scrie lui Costache Negri că se va întoarce acasă, trecând prin Constantinopol, poposind la Galați, de la Galați la Brăila cu trenul la Târgu-Neamț și de acolo la mănăstire unde o soră a lui Costache Negri, om politic, diplomat și o personalitate foarte importantă, fiind stareță la Văratec, îl primește cu mare plăcere. Bolintineanu vine la Văratec unde este foarte impresionat de viața monastică, de mărimea mănăstirii, numărul călugărilor și călugărițelor. În jurnalul său de călătorii, care urmează să apară în 1869, are câteva profile, câteva aspecte, câteva descrieri impresionante despre Văratec, despre maicile de la Văratec, despre slujbele de la Văratec, despre serviciul divin și mai ales este profund marcat, fiind totuși dintr-o familie de aprigi negustori și industriași, este impresionat de darul pe care l-a făcut Safta Brâncoveanu mănăstirii Văratec, cea care a dat bani și-a dat averea și a făcut spitalele Brâncovenești din București, căreia Ion Jalea i-a făcut o statuie impresionantă la Văratec. De la Văratec, maica stareță, îl ajută să treacă cu trăsura prin pădure la mănăstirea Agapia. Nu prea este impresionat de Agapia, de unde pleacă spre Târgu-Neamț, Fălticeni, Iași, apoi la București. La Iași însă îl reîntâlnește pe Costache Negri, participă la o ședință a Divanului, Divan în care se punea problema Unirii. Mai ales că a avut o discuție prealabilă cu caimacamul Moldovei Nicolae Vogoride, care era căsătorit cu una dintre cele mai frumoase femei moldovene, fata lui Costache Conachi, Cocuța Vogoride, care ținea corespondența aceea secretă pe care Kogălniceanu, ca om politic și parlamentar, a luat-o Cocuței deoarece erau documente politice secrete care trebuiau să stea la Parlament.

Dimitrie Bolintineanu, încă din timpul vieții, a fost o personalitate foarte cunoscută. După ce a plecat de la conducerea ministerului cultelor și a instituțiilor publice în 1864, a fost preluat în curând de primul ministru Kogălniceanu în Guvern, iar în 1865, intelectualii din Viena, industriașii, comercianții, îi pregătesc unul dintre cele mai frumoase omagii care s-au făcut vreodată în cultura română. O carte omagială cu poezii, în diverse limbi ale pământului. De asemenea, trebuie spus că aceste călătorii pe care le făcea Bolintineanu țineau de fapt de recuzita pre-romantismului, tema călătoriilor, a mormintelor, a cimitirelor erau în pre-romantism și au fost preluate de romantism, iar Bolintineanu, care era totuși văzut în epocă de unii dintre ei, răutăcioși desigur, era un scriitor care versifica ușor, era un scriitor prea accesibil la popor. Eu îl afirm într-un loc împreună cu Heliade Rădulescu, cu Grigore Alexandrescu, în epoca lui Vasile Alecsandri. Dacă Vasile Alecsandri este ceea ce e astăzi în literatura română, se datorează contemporanilor și mai ales confraților de generație, de crez și mai ales de simțire și sentiment național.

Cele trei momente esențiale din istoria poeziei române, Eminescu, Arghezi și Nichita Stănescu, au fost pregătite de acești scriitori, care nu sunt scriitori de ocazie, nu sunt scriitori de fundal, nu sunt scriitori de circumstanță, sunt scriitori autentici, care au îmbogățit limba, tematica și simțirea poetică.

Cu această ocazie, vreau să vă propun ca această sesiune să continue, să avem la Bolintin un centru național și internațional de studii și cercetări „Dimitrie Bolintineanu" privind receptarea lui în țară și în străinătate și, odată la doi-trei ani, să apară un volum cu receptarea operei poetice, dramatice, proză, publicistică și așa mai departe.

În semn de admirație pentru ceea ce face echipa de la Bolintin de pe lângă revista „Sud" am dăruit unsprezece volume, seria completă a ediției critice și științifice Bolintineanu, pe care a editat-o regretatul Teodor Vârgolici.

Și cu această ocazie, și închei, aș dori ca la Bolintin, în afara Asociației pe care o conduceți, să mai facem o grupare literară, intitulată „Prietenii poetului Nicolae Dan Fruntelată", care la Bălăcița, acolo nu mai e nimic, în București este greu de realizat, pe când aici la Bolintin, unde a scris, unde a venit cu atâta plăcere, unde a primit diploma de Cetățean de Onoare, unde s-a implicat și a scris jurnale, se cuvine neapărat, pentru că acest om, prin poezia lui, prin publicistica lui, prin memorialistică, prin demnitățile politice și administrative pe care le-a avut în stat a fost un om ireproșabil. Deși au trecut optzeci de zile de la decesul său, oamenii nu l-au criticat, pentru că și-a văzut de treabă, și-a văzut de operă și mai ales de destinul acestei literaturi.

Războaie, războaie, oamenii vorbesc, faptele rămân.

Vă mulțumesc încă o dată foarte mult și vă felicit."

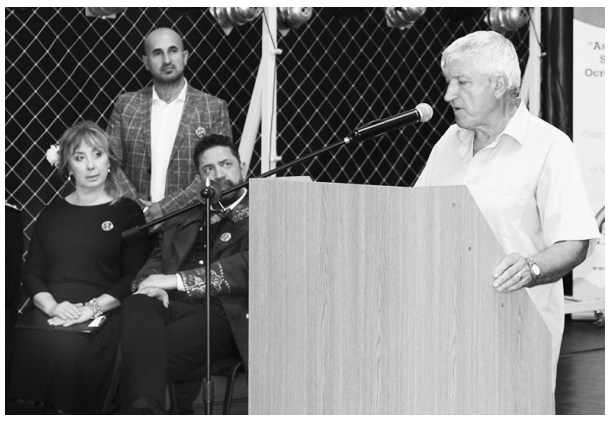
Ședința omagială Dimitrie Bolintineanu a luat sfârșit în aplauzele participanților.

Ultima parte a manifestării comemorative, pomenirea lui Dimitrie Bolintineanu, s-a desfășurat la „Lebăda Neagră Resort", unde participanții s-au putut bucura de generozitatea și ospitalitatea doamnei Ionela Toma și a domnului Sandu Toma.

Organizatorii evenimentului dedicat lui Dimitrie Bolintineanu aduc mulțumiri celor care au luat cuvântul pentru omagierea lui Dimitrie Bolintineanu, de asemenea Consiliului Local și Primăriei orașului Bolintin Vale, d-lui primar Daniel Trăistaru, cât și actorilor interpreți ai personajelor istorice, respectiv Monica Dobrișan, Liviu Cheloiu, Adi Gheo și Aurel Palade, gazdelor de la „Lebăda Neagră Resort", d-na Ionela Toma și dl. Sandu Toma, precum și celor implicați îndeaproape în bunul mers al lucrurilor: Monica Dobrișan, Steluța Nae, Laura Nicolau, Emilia Bordieru, Gabriel Dragnea, Ciprian Necșuțu, Ștefan Crudu, Mircea Paraschiv, Marian Grigore.

Cuvântarea d-nei deputat Cristina Elena Dinu

Cuvântarea d-lui Mircea Diaconu

Cuvântarea d-lui senator Robert Cazanciuc

O discuție despre viitor: Ileana Popovici și Daniel Trăistaru

Daniel Trăistaru, Andreea Trăistaru, Dinu Grigore, Andreea Grigore (Trăistaru)

La „Lebăda Neagră Resort": Andreea Grigore, Nicu Brânzea, Milica Dan, Ioana Dumitrescu, Monica Dobrișan

Expoziția *Genealogica – Bolintinenii lui Bolintineanu*

Andreea GRIGORE

Cu ocazia „Anului Comemorativ Bolintineanu”, începând din 2021 Salonul de evenimente al Bibliotecii Orășenești Bolintin Vale a găzduit o serie de expoziții cu tema „Bolintinenii lui Bolintineanu”. Intenția acestor expuneri de fotografii, documente și obiecte a fost de a prezenta publicului oameni, familii care au fost sau ar fi putut fi în contact, în secolul al XIX-lea, cu Dimitrie Bolintineanu și rudele sale.

Prima prezentată a fost familia Dobrișan, cu rădăcini între moșnenii bolintineni, ca și Dimitrie Bolintineanu de altfel. A urmat apoi familia Dinu, una de „oameni ai cărții”, în rândul căreia s-au remarcat scriitori, medici, cadre didactice și istorici. Ambele, după cât organizatorii au putut documenta, își au cei mai vechi strămoși identificați în secolul al XVIII-lea, fapt remarcabil pentru niște neamuri de țărani munteni.

În preajma evenimentului dedicat comemorării a 150 de ani de la moartea lui Dimitrie Bolintineanu, a venit rândul familiei acestuia de a fi prezentată în cadrul unei expoziții dedicate. „Genealogica – Bolintinenii lui Bolintineanu: familia Bolintineanu” ne introduce în istoria unui neam ce își are

Artista Ilinca Cerbacev, fiica Anei Bolintineanu

începuturile înainte de „Întemeierea Țării Românești” adică mai înainte de domnia lui Basarab I (1324-1351). Cel mai vechi strămoș identificat este Zarna din Loviște, trăitor în jurul anului 1300. De la el generațiile coboară, înrudindu-se cu marii boieri ai țării – Floreștii, Dudeștii, Cantacuzinii, Craioveștii... – până când spre sfârșitul veacului al XVII-lea când se tranformă în... bolintineni. Mai precis, până când boierul Pârvu Mutu se va căsători cu o fiică de moșnean avut, cu Catrina Știrbescu din Bolintin, cea care le aduce ca zestre moșia care le va da numele.

Organizatorul expoziției – Compartimentul Cultură din cadrul primăriei orașului Bolintin Vale – este satisfăcut de numărul de până acum al vizitatorilor, căci de la vernisaj, în cele două luni ce au trecut a fost vizitată de circa două sute de persoane.

Expoziția va fi deschisă până la sfârșitul acestui an, pentru a putea fi vizitată și de participanții la cea de-a X-a ediție a Festivalului „Toamna Culturală Bolintineană” ce se va desfășura de-a lungul lunilor octombrie și noiembrie 2022.

Hai la fotbal Bolintin!

Ciprian Necșuțu

Că sportul, în general și educația fizică, în special, fac parte componentă din multiplele direcții și componente ale conceptului de cultură este universal acceptat și nu de azi, de ieri, ci încă din vremea antichității greco-romane. La Bolintin Vale, sat așezat și înfloritor economic, un adevărat târg și centru zonal încă din secolul al XIX-lea, educația și cultura făceau parte, încă de pe atunci, din viața bolintinenilor mai de vază. Educația fizică, sportul, competiția, pregăteau pentru încercările vieții pe oamenii de atunci, ca și pe cei de azi.

Despre o activitate sportivă organizată la Bolintin Vale putem vorbi însă abia după Primul Război Mondial. În perioada interbelică se remarcă primii sportivi bolintineni și primele echipe. Se practicau voleiul, oina, atletismul, înotul, echitația, ridicarea greutăților... Erau remarcate în epocă nume precum Sile Tănescu, Mișu Dobrișan, Nicu Dinu, Vasile Manolache, Nae Antonescu, Constantin Rădulescu... Rezultate deosebite obținea echipa de oină, câștigătoare a Cupei României, dar și a trofeelor „Universul” și „Curentul”.

Al Doilea Război Mondial și instalarea regimului comunist au provocat schimbări profunde în societate, de care nici mișcarea sportivă nu a fost ocolită. Activitățile sportive se diversifică, competițiile se înmulțesc foarte mult. Bolintinenii sunt angrenați în număr tot mai mare și în sfârșit, fotbalul începe să se practice în mod organizat, deși cu rezultate punctuale, în campionatele raionale sau regionale.

În anul 1968 se reînființa județul Ilfov. În cursul aceluiași an se crea „Liga a IV-a Ilfov”, principala competiție fotbalistică la nivel județean. În acest context, în vara anului 1972 avea să se fondeze echipa de fotbal Unirea Bolintin Vale, cu niște jucători emblematici, care vor scrie istorie și vor rămâne în amintirea localnicilor. Este echipa bolintineană cu cele mai bune rezultate sportive din toate timpurile.

După această poate prea lungă introducere, ați aflat și motivul pentru care în data de 24 septembrie 2022, într-o superbă zi de toamnă, la Bolintin Vale s-a sărbătorit aniversarea împlinirii a 50 de ani de la înființarea echipei de fotbal Unirea Bolintin Vale, echipă care, după calificarea în Divizia C în 1978, va purta numele de Petrolul Bolintin Vale.

Startul evenimentului a fost dat la Stadionul din Bolintin Vale, loc unde s-au reunit mulți dintre vechii jucători, dar și admiratori și suporteri, precum și reprezentanți ai autorităților locale (dl. primar Daniel Trăistaru, dl. viceprimar Leontin Zamfir, dl. consilier Fică Dascălu). După emoția întâlnirii și o primă sesiune de fotografii, participanții s-au deplasat la Centrul Cultural „Școala Veche” unde a avut loc vernisajul expoziției „Hai la fotbal Bolintin”, concepută și pusă în operă de Compartimentul Cultură din cadrul Primăriei orașului Bolintin Vale. Expoziția și-a propus să surprindă aspecte din sportul, respectiv fotbalul bolintinean până în anul 1990. Dintre exponatele ce au atras atenția zecilor de participanți la eveniment s-a remarcat tricoul original din setul de echipament „american” donat echipei de fotbal Petrolul Bolintin Vale, în anul 1982, de către Constantin Marinescu (zis „Chitară”). Donatorul, „Chitară”, locuia pe str. Agricultori în Bolintin Vale și emigrase în SUA după ce întâlnise o cehoaică pe litoralul Mării Negre. Donarea echipamentului a atras cu sine multe explicații în fața organelor Securității, date în principal de responsabilul de atunci al echipei, Costel Dumitrescu (zis Meșteru). Apoi, pe lângă fotografii, plachete, trofee și diplome, vizitatorii au avut ocazia de a vedea o hartă înfățișând locurile în care au funcționat arenele sportive din Bolintin Vale. Expoziția a fost posibilă datorită materialelor oferite de Vili Pârvănescu, Adrian Dumitrescu, Costel Udriște și Gigi Chiva.

Apoi, într-una dintre sălile Centrului Cultural „Școala Veche” a avut loc prezentarea cărții-album „Hai Unirea ! Hai Petrolul ! Hai la fotbal Bolintin !”, semnată de Vili Pârvănescu, fost component al echipei, publicată la Editura Sud. Lucrarea are la bază documentația, fotografiile și textul elaborat de autor; în linii mari surprinde perioada în care Vili Pârvănescu a activat ca jucător la echipa bolintineană, sub diferitele nume ale sale, în anii 70 și 80. Cartea-album mai scoate în evidență un aspect deosebit de important: caracterul și pregătirea intelectuală a componenților de atunci ai echipei. A rezultat, o mică bijuterie, prima lucrare dedicată sportului bolintinean.

(continuare în pag.29)

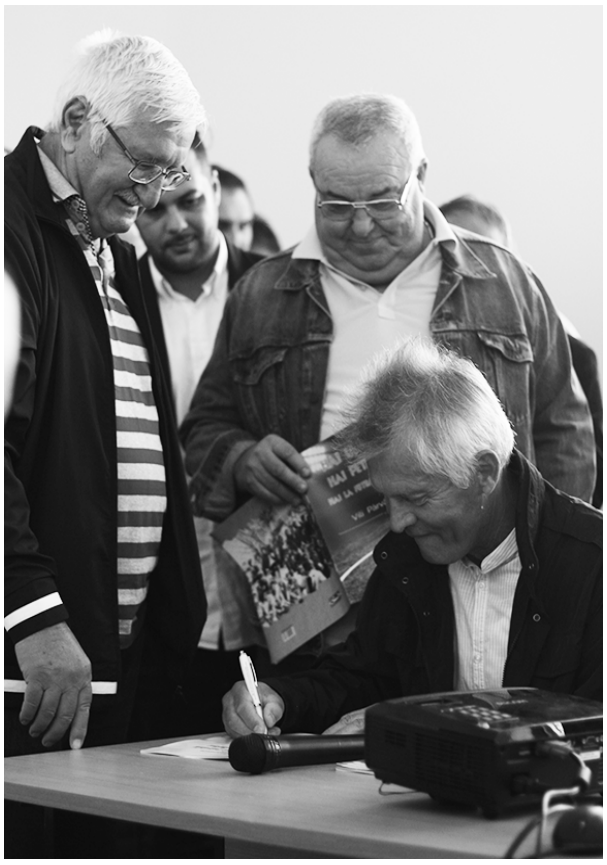
(urmare din pagina 28)

După cuvântul autorului cărții-album, au urmat, cu opinii despre fotbalul bolintinean, viitorul lui și infrastructura necesară, primarul orașului, Daniel Trăistaru, Costel Udriște (Gojgaru), fost component și antrenor al echipei, viceprimarul orașului, Leontin Zamfir, actual coordonator al echipei de fotbal, Victor Dobrișan, Ștefan Crudu...

La final, s-a putut viziona un film documentar ce trece în revistă istoria sportului bolintinean și a echipelor de fotbal Unirea și Petrolul Bolintin Vale.

Pentru că, așa cum spuneam la începutul acestei relatări, sportul face parte din cultură, iar sportul este istorie, merită să amintim pe câțiva dintre participanții la eveniment: Ștefan Bede (Fane Miezu), Marian Chițănău, Gigi Chiva, Constantin Ciobanu, Paul Danciu (Bulin), Romică Dascălu, Victor Doandeș, Mihai Dobre (Doctoru), Emona Dobrișan, Monica Dobrișan, Victor Dobrișan (Coco), Adrian Dumitrescu, Marian Grigore, Daniel Bărbulescu, Dumitru Ilie (Doctoru), Alexandru Ioniță (Sandu Doctoru), Gelu Neagu, Dumitru Ștefan (Haller), Constantin Udriște (Gojgaru), Viorel Ulmeanu, Gheorghe Voicu (Șalău), Eugen Găvan, Ion Radu (Tilică), Ion Gheorghe (Costică Dulap), Ion Soare (Luță)...

Organizatorii mulțumesc pentru sprijinul deosebit acordat de către dl. Leontin Zamfir, viceprimar al orașului Bolintin Vale, bunei desfășurări a evenimentului.

Mersul târgului

Ștefan Crudu

17.07.2022: ***Estrada din stradă !***

Ne străduim să suportăm canicula verii. Cu greu, dar nu există alternativă. Seceta și urmările ei umplu emisiunile de știri ale TV-urilor. Pentru mulți fermieri doar starea de calamitate îi mai poate salva de la faliment. La noi, ieri, la ora 15, în timp ce ne ascundeam în case de soarele nemilos, a venit din senin o ploaie torențială. Un tunet, câteva bobițe de gheață și o răpăială care a umplut cu apă brazdele din grădină. A fost și puțină vijelie care a scuturat fructele din pomi (în special corcodușii plini și aproape copți, buni de țuică). S-a îndreptat spre sud-est, ajungând și la București. Azi dimineață, în pace, liniște și răcoare, târgul a fost în starea lui normală. Aglomerație încă de la prima oră. Fiecare a găsit ce a căutat. Inițial, prețuri mai mari, de tatonare. Cine se grăbește dă cât se cere. Tomate diverse foarte multe, în primul rând de la producători cu 3-4-5 lei/kg. La Lăzărica, două lăzi mai atinse de mană și mai mici, pentru bulion, cu 2 lei/kg. Vinetele, mai puține, 5 lei/kg, cele mai proaspete și mai lucioase, iar cele plimbate, mai mici și mai semințoase, 3 lei/kg. Dovlecei frumoși 2 lei/kg (producție bună în acest an). Nu au fost păstăi deloc. Varza nouă 2 lei/kg. La fel cartofii, 2 lei/kg la toți vânzătorii (doar un singur producător). Ceapa semiuscată 3,5 lei/kg. Ardei grași și capia: 6 lei/kg. Usturoiul relativ ieftin: 10 lei funia cu zece căpățâni, 12 lei/kg la grămadă și 22 lei/kg la un nene care se lăuda cu marfa lui pe încercate. Mi-a spus și m-a convins că este un soi de toamnă valoros nu ca cel mai ieftin, chipurile din Spania. Voi gusta acasă când voi sta la masă. Ca de obicei, brânză de vacă, oi și capre, lapte dulce, de la producători sau intermediari. Pepeni verzi, dungați sau nu, cu codiță verde – deci proaspeți – cu 1,5 lei/kg. Cei galbeni, 3,5 lei/kg. Ieri, în piața centrală, cu 6 lei/kg. Exagerat de mari prețuri la toate legumele și fructele de pe tarabele acestei piețe, așa cum se practică permanent. În târg, prețuri mult mai omenoase: doar 8 lei/kg cireșe pietroase, caise, vișine și prune, toate românești. Am stat la coadă pentru cireșe, fiind singurul loc unde le-am găsit. Poate și cu ceva „carne" care să înlocuiască lipsa acesteia din târg. Cel care aduce carne de vițel o terminase la ora 8:30, înainte să sosească echipajul de poliție (8:40). *Rara bovis !* Și tot așa, încă răsaduri de varză de toamnă, praz și castraveți de solar. Desigur că și miere recomandată. Am cumpărat și eu destulă, fiind însă grăbit. Dacă puteam reveni la ora 11 aș fi găsit prețuri foarte mici, de lichidare. Am avut niște lucrări urgente în cimitir, locul unde cei care s-au ascuns sub pământ se vaită că au și ei restricții permanente la lumină. Cel puțin au răcoare gratuită, pe când la noi au apărut lipsuri și restricții la apă, întreruperi de curent, secetă etc. Nu știu unde e mai bine așa că le-am amenajat felinare lângă cruci, asigurându-le bine ca să nu fie furate de cei fără scrupule. Printre legume, pe capota unei mașini, casete cu muzică (manele !). Am reținut refrenul: „Voie bună și gagici / Nu aș mai pleca d-aici !" Evident că are dreptate căci în târg găsești de toate. Vizavi erau grătarele și mesele unde mulți clienți savurau licori (alcoolizate) și mâncau de zor mici și cârnați. Acesta-i târgul și acestea-s tentațiile. Cu altceva de soi Bolintinul din Vale nu prea se poate lăuda. Voie bună, ca în cântec, a fost ieri seară, fiind nunți în „cartier". La una, de peste drum de târg chiar, „am participat" și eu la ora 21:30 în calitate de șofer pe mașina personală. Neinspirat, am ales varianta cea mai proastă, adică str. Palăncii (DJ 601 !) unde era blocaj total de circulație din cauza unei nunți de spoitori. O estradă mare (fixată de la gard și până la asfalt) era locul amenajat (se obișnuiește în ultimii ani) ca să danseze mireasa cu prietenele ei tinere, la vedere. În jur, peste drum și chiar pe asfalt, zeci (poate sute) de privitori ocupau strada și jugulau circulația. Obicei tolerat de poliție care nu intervine deloc. Petrecerea lor, deranjul nostru. Mi-e lehamite !

24.07.2022: ***Pârjol la televizor și-n țară***

Lumea e vizibil neodihnită de căldura nopții tropicale (22 grade C). Spre dimineață, deși erau condiții de somn, am ales să plec spre târg, presupunând că mulți alții gândesc ca și mine: cine se scoală de dimineață, are de unde alege. La 6:32 deja parcasem. Vânzarea era însă în toi. Mișcare matinală de voie, cu ținte precise, lângă borduri. Unii cumpărau câte puțin din diferite locuri (ca mine), iar alții veniseră chitiți (cu nevestele) să cumpere roșii pentru bulion cu orice preț. Nu cred că la oferta prezentă merită să iei cu prețul primei ore. Tomate erau, și încă multe, cu prețuri de la 8 la 3 lei/kg, după soi și dimensiuni. Un prieten, Nicu Matei, căuta soiul „prunișoare roze", dar nu erau azi. În general, se cumpără maxim două kg, pentru consumul imediat. Vinete destule și proaspete (lucioase și moi) cu 5 lei/kg, dar și cu 3 lei/kg cele mai mici. Ardeii grași, cam mici cu 6 lei/kg. Din cauza temperaturilor mari la sol, nu cresc, chiar udați permanent. Ceapă bună cu 3,5 lei/kg. Zarzavaturi proaspete (mărar, leuștean, pătrunjel). Mărar uscat cu 5 lei/leg. (pentru varza de murat). Ultimele răsaduri de praz și varză de toamnă. Fructe de vară (vișine) cu 8 lei/kg. Caisele, plăcute la vedere, 10 lei/kg (zise românești, soiul Cardinal). Cam fără gust, dar tentează. Prune românești cu 5 lei/kg (am și eu acasă, chiar mai bune ca la ei). Varza nouă, cu 2 lei/kg, merită banii. Restul tot la prețuri neschimbate: cartofi, 2 lei/kg, pepeni verzi, 1,5 lei/kg. Cei galbeni s-au mai scumpit puțin, 4 lei/kg. Am ezitat să iau, dar, la a doua vizită, nu am mai găsit. Nici lor nu le prieste canicula extremă, de cod portocaliu (38-40 grade C), așa că vom asista curând la diminuarea ofertei cantitative și calitative (mai mici). La a doua sosire, prețurile scăzuseră la tomate și ardei. Tot e ceva pentru cine are răbdare. Constatarea generală este aceea că există (în zona noastră, unde a mai plouat) producție legumicolă și drept urmare nici prețurile nu sunt exagerate (direct, în general, de la producător). În multe alte zone din țară (22 de județe) producția agricolă este afectată profund. Ministrul agriculturii (Petre Daea) a „bătut" multe dintre acestea, verificând starea reală din teren. Concluzia este că se impune instituirea stării de calamitate pentru a ajuta fermierii grav afectați de secetă să-și acopere cât de cât pierderile, pentru a nu intra în faliment. Marți, 19 iulie 2022, am străbătut o distanță mare, până la Focșani, apoi spre Brăila și înapoi la Bolintin. S-a întâmplat să trec prin zonele cele mai afectate de secetă, unde peisajul era sinistru. Culturile de vară (porumbul și floarea soarelui) erau compromise total. În satul socrului meu nu am văzut niciun fir de iarbă verde. Șocant. Peisaj saharian pe care l-am văzut efectiv în 1984, între dunele Libiei. O așa secetă a mai fost în 1946. Apa Buzăului era redusă la un firicel de apă. Și dacă ai vrea să uzi, nu există apă nici în fântâni, iar irigațiile sunt „o tristă amintire" comunistă (! ?). Neavând producție legumicolă, oamenii cumpără de la speculanții care străbat satele, la prețuri piperate. Fiind o perioadă lungă cu caniculă, plantele, stresate (la sol temperatura se apropie de 60 grade C), își limitează dezvoltarea și fructele nu se dezvoltă la dimensiunea normală a speciei, rămânând mici, și, implicit, o producție mai mică. În solarii, unde este și mai cald, tomatele s-au compromis. Au proliferat de căldură niște insecte urât mirositoare și rezistente la tratamente, care contribuie și ele la deprecierea legumelor. Revenind în Bolintin, am încercat un sentiment de liniștire, văzând grădina verde și legumele pline de recoltă. O altă lume. Dar și pe aici, nivelul apei din fântâni a scăzut mult și se impune udarea cu intermitențe. Este evident pentru mine că exploatările de nisip (s-au deschis noi balastiere la Icoana și alta între Palanca și Poenari, iar cea spre Bolintin Deal se extinde, la care se adaugă cele din dreapta Argeșului, spre Ogrezeni și cea dinspre Crivina) au o influență negativă asupra pânzelor freatice din zona noastră. Din păcate, nu se mai poate remedia nimic. Câțiva devin milionari iar mulțimea suferă. Caz clasic. Cei cu bani își sapă puțuri la adâncime mare (peste 70 m) ca să aibă apă de calitate și din abundență. Un atentat la viața celor din jur, acum și în viitor.

14.08.2022: ***Ca un glob de aur luna strălucea...***

Vineri seara, luna plină chiar părea a fi de aur, dar turcesc, de 14 carate, din cauza atmosferei poluate, nespălate de ploaie de câteva săptămâni. Spre Potlogi se arunca din cer ultima pleiadă, rătăcită sau nehotărâtă. Titlul este primul vers din poezia lui Dimitrie Bolintineanu „Cea din urmă noapte a lui Mihai Cel Mare", iar în săptămâna ce urmează vom comemora 150 de ani de la moartea poetului, pe 19 august 1872. Azi și mâine ne vom bucura de a fi prezenți la târgul (bâlciul) anual de Sf. Maria de la Potlogi. La Bolintin Vale, bâlciul de Sf. Dumitru rămâne deocamdată suspendat, din lipsă de spațiu de desfășurare. Căldurile sufocante ne-au adus la disperare. Uscăciunea este totală, iar în fântâni apa a ajuns la ultimul buduroi, nemaiajungând pentru irigația legumelor sau/și a unor pomi dragi nouă (părul galben autohton). Ultima speranță pentru aprovizionare rămâne deci târgul. După miezul nopții, la ora două a început o ploaie torențială (s-a dovedit apoi că a fost punctuală) însoțită de fulgere numeroase la înălțime. Din păcate a durat prea puțin (eram în Bolintin Deal). Dimineața m-am trezit devreme să iau ce aveam pe listă. Am ajuns la 6:45, am găsit loc parcare. La noi în Bolintin Vale plouase mult mai puțin, iar apoi am aflat că dincolo de Argeș, ioc. Încă se așteaptă ploaia pe care o anunță meteorologii cu cod galben și la noi în sud. Așteptăm cu speranță. În târg era oferta completă a verii. Sortimente diverse de legume. Tomate bine coapte cu prețuri de la 2,5 lei/kg pentru bulion și până la maxim 5 lei/kg. Unii, cu bani, cumpărau și câte 50 kg cu 3,5 lei/kg. Alții, maxim 2 kg pentru mâncare. Castraveți puțini cu 5 lei/kg. Ardei grași cu 3-6 lei/kg, după calitate. Capia, cu 8-10 lei/kg iar la final 5-8 lei/kg. Verdeață cât cuprinde, proaspătă. Vinete, 3-5 lei/kg, nu prea s-au vândut. Reținerea este firească, unele sunt veștejite și cam lemnificate, căldurile și seceta au condus la această situație. În plus, mulți se vaită că tratamentele contra ploșnițelor verzi nu au avut efect. Căldura excesivă a condus la proliferarea lor și urmările se văd la majoritatea roșiilor și ardeilor de pe tarabe. O fi ea insectă, dar e urât mirositoare și nu e agreată de păsări. Nici UE nu a inclus-o pe lista scurtă a insectelor declarate comestibile: greierii, lăcustele și careții (de cereale boabe). În curând vom țopăi prin păduri și mirişti să prindem astfel de insecte care sar (greierii și cosașii). Sigur că vom mânca, chiar fără să știm (în componența pastelor moi sau uscate, a piureurilor etc.). Treptat, în câteva mii de ani, stomacul ni se va micșora și omul va migra spre alte planete gata pregătit pentru meniuri astrale. De nu, se vor mânca la propriu, care pe care, chiar fără sare. Ceva flori, la ghivece sau buchete tăiate, nu atrăgeau mulți cumpărători pentru Sf. Marie. Fructele se găseau și ele, dar tot așa, nu s-au vândut până nu le-a scăzut prețul. La prune Stanley, de la 5 lei/kg, la final au ajuns la 3 lei/kg. Am profitat la a doua venire în târg. Deși în cantități mari, pepenii au fost favoriții acestei zile. De aceea prețurile li s-au menținut până la sfârșit: 5 lei/kg cei galbeni (delicioși) și 2,5-3 lei/kg cei roșii, fiind vânduți până la ultimul. Cartofii, încă ieftini, 2-2,2 lei/kg, ne arată că realitatea din teren este alta decât statisticile de pe ecranele televizoarelor. Nici varza, la 2 lei/kg, nu mi se pare scumpă. Este un echilibru între cerere și ofertă care se păstrează datorită prezenței masive de producători direcți cu mărfuri proaspete, culese din grădinile unde trudesc, cu eforturi fizice, cheltuială și pasiune. Ne apropiem de partea finală a verii. Pe câmp, porumbul s-a uscat prematur de secetă. Pe mirişti crește ambrozia care cucerește teren ca plantă rea ce secătuiește pământul. Seceta preocupă cel mai mult și cu toate că nu va mai putea influența producția de porumb și floarea soarelui, tot ne dorim să vie o ploaie adevărată. La ora 23 a venit ce așteptam: o ploaie torențială. Am privit-o ca pe un spectacol al naturii ce mi-a adus liniște și un somn recuperator. Era să uit. Pe la fiare, multe cărți cu care eram îmbiat de cumetrii recuperatori. Nu am avut timp de răsfoit, dar am văzut un volum din „Cel mai iubit dintre pământeni" de Marin Preda. Pe 5 august s-au împlinit 100 de ani de la naștere. Să nu-l uităm !

21.08.2022: ***De ce fugim ?***

Chiar așa ! De ce fugim atât de devreme în târg (de exemplu) ? O grabă neînțeleasă se observă la intrarea dinspre sensul giratoriu. Perechi sau bărbați singuri se întorceau în mers vioi cu destule cumpărături în cantități mari. Cele mai multe erau tomatele pentru bulion, cu lăzile de carton-banane ale vânzătorului. Cred că de vină nu-i doar nevoia de ceva anume pe care-l poți găsi doar la prima oră, ci căldura tropicală a nopții precum și canicula ce s-a anunțat și pentru azi. Suferim, și noi și plantele, de o căldură neobișnuită, prelungită și în această săptămână. Târg întins și plin de tot ce oferă vara din grădinile și livezile producătorilor, dar și din en-gros-urile de unde se aprovizionează negustorii care oferă zeci de sortimente de provenință UE (ca în mega-magazine) cu prețuri foarte mari. Important e că știu ce se cere/caută în târgul nostru care are particularitățile sale: mulți cumpărători care au posibilități financiare bune. Cum s-ar zice, de toate pentru toți și mai ales pentru toate buzunarele. Așadar, tomate foarte multe, dar calitatea generală este discutabilă: 2,5-5 lei/kg. La cele mai multe legume se observă afectarea produsă de ploșnița verde: suprafața exterioară ciupită. Din cauza căldurilor foarte mari, ardeii grași sunt mici, ca și capia obișnuiți (4-6 lei/kg). Cei ureche de elefant (sigur de import, fiind uniformi ca aspect și dimensiune), 7-8 lei/kg. Am găsit și gogoșari roșii cu 10 lei/kg. Castraveții proaspeți 8 lei/kg (cei mici, pentru murat) și 4 lei/kg cei pentru salată. Verdeață proaspătă, la legătură. Mai mică, 1 leu/buc și mai mare, 5 lei/buc (aspect de snop). Vinete frumoase, de calitate, 4-5 lei/kg dar și cu 3 lei/kg cele mai mici. Ceapa uscată 3,5 lei/kg (acum o săptămână 3 lei/kg). Varza crudă 3 lei/kg (cu un leu mai mult față de duminica trecută). Cu prețuri puțin, dar evident crescute într-o săptămână au fost și cartofii (2,5 lei/kg). Ca și pepenii: 5-6 lei/kg cei galbeni și 2,5-3 lei/kg cei roșii. Dimensiunile mai mici ne arată că se cam termină bostana și îi vom mai vedea poate 2-3 săptămâni maxim. Destule fructe de vară: prune (3-4 lei/kg), piersici de multe soiuri altoite (6-8 lei/kg), caise dulci (10 lei/kg !) și mere de vară bune doar de plăcinte. Cu flori în ghivece ne îmbia același producător care ne spune mereu că sunt ultimele ! Cam multe lactate și brânzeturi față de numărul vacilor care se mai găsesc în satele limitrofe. Și brânza dulce s-a scumpit cu încă 2 lei/kg. Ca și carnea de vițel, marca Nelu din Hobaia, pe care o vedem în poză de frica controalelor: 32 lei/kg (30 lei acum o săptămână). Aici poza, livrarea mai spre gârlă. Doi producători cu miere: 30 lei/borcan mare polifloră, 35 lei de salcâm și 25 lei floarea soarelui. Ei mi-au spus că producția a fost afectată doar la tei în acest an (în zona noastră). La TV-uri se vaită unii că s-ar fi obținut doar 50% față de 2021. Nu-i cred că ar fi stupari buni (sau corecți). În fine, la fiare stagnare. Cumetrele erau vizibil obosite. Deasupra unui teanc de cărți murdare de atâta plimbare am văzut un exemplar de Jules Verne: „Mathias Sandorf" din 1957. L-am citit la vremea copilăriei și din el am învățat criptograma cu cheie rebusistică ce ne încântă pe noi, cei dornici de aventură. Aveam timp de citit pe atunci. În fine, m-am grăbit și eu căci aveam multe de făcut în continuare. Și ca să nu filozofez (nu-mi stă în fire), adaptez celebra întrebare din filmul „De ce bat clopotele, Mitică ?", realizat în 1980 în mare parte în sala „Căminului Cultural" (fost) din Bolintin Vale. Răspunsul (în film – Mircea Diaconu) era: „De funie, moncher !". Ei bine, la întrebarea din titlu, „de ce ne grăbim ?" aș răspunde: De-ai dracu' ce suntem ! ? Oricum, nici nu știți ce-ați pierdut vineri, 19 august 2022, cu ocazia comemorării a 150 de ani de la moartea marelui Dimitrie Bolintineanu. Cine a participat a avut ocazia să vadă un program deosebit, onorat și de prezența unor personalități culturale de marcă (printre ele, d-na Ileana Popovici, d-l Mircea Diaconu s.a.). Căci Bolintinul înseamnă mult mai mult decât târgul duminical consacrat.

28.08.2022: ***Baluri, baruri, festivaluri – Cucerirea cetății Sighișoara***

Azi am ratat târgul Bolintinului. Îmi permit, o dată la 50 de ani, cât s-au împlinit de la terminarea Facultății de foraj-extracție din cadrul I.P.G.G. București. Mi-am reîntâlnit foștii colegi, prieteni apropiați, specialiști reputați în domeniu. Mai fusesem cu ei în același loc, cetatea Sighișoarei, în 1969, într-o practică instructivă și distractivă de neuitat. Dar și într-o excursie acum cinci ani. De data aceasta am stat trei zile în condiții de excepție, chiar lângă piața orașului (Burg Platz). Întâmplarea a făcut să aibă loc festivalul anual (25-28 august 2022) intercultural „ProEtnica". O șansă de a ne bucura împreună cu miile de vizitatori de frumusețea muzicii, a costumelor și dansurilor specifice comunităților etnice conlocuitoare, dar și de peste hotare. Organizatorii au prevăzut și creat condiții și spații de expunere creatorilor de artă populară, expoziții culturale, lansări de carte etc. Fiecare vizitator a avut ce alege: să viziteze obiectivele cetății, să cânte și să joace împreună cu artiștii prezenți pe scenă sau coborâți pe stradă, să-și cumpere obiecte artizanale și diverse suveniruri. Foarte mulți străini și civilizație comportamentală cu toată aglomerația. În același timp, aflăm că și în alte locuri din țară se organizează diferite festivaluri: al smochinelor în Mehedinți, al „Caşcavelei" în Prahova, al mierii, al diferitelor preparate culinare specifice, al țuicii ori al vinului etc. Fiecare cu ce are, prilej pentru diferite manifestări culturale, dar și de valorificare a produselor specifice locului. Acestea atrag numeroși turiști, dornici să revină. Tocmai de aceea regretul bolintinenilor privați de bucuria desfășurării tradiționalului bâlci de Sf. Dumitru este mare. Noi aveam tradiția, alții se străduiesc să și-o construiască și s-o perpetueze. Sigur, vor spune cei responsabili că nu mai sunt condiții de desfășurare.

4.09.2022: ***Zori de toamnă***

La începutul săptămânii, canicula încă se menținea la cote insuportabile. Apoi, destul de brusc, vremea s-a schimbat. Au venit – și pe la noi – ploi bogate (marți seara și miercuri dimineața) și o dată cu ele răcirea vremii. Vineri, cam pe la ora două din noapte a plouat torențial și îndestulător. Temperaturile au scăzut la valori sub normalul perioadei, dar sunt plăcute. Așadar, a sosit toamna, chiar cu prima zi din septembrie, cu precizie calendaristică. Nu putem număra bobocii pentru că nu-i avem. Ne grăbim să ajungem și azi la târg. Norii s-au ridicat spre

(continuare în pag. 31)

(urmare din pagina 30)

înălțimi și s-au subțiat. Nicio adiere, liniște și pace. Tocmai bine pentru toți cei prezenți încă de la prima oră. Mi-am cumpărat legume conform listei în 45 de minute. Prețuri încă acceptabile. Marfă multă și de calitate vizibilă. Azi a fost momentul ardeilor de orice fel, ajunși la maturitate deplină de coacere, roșii și sănătoși. Capia 5-6 lei/kg, graşi (mai mici) 4-5 lei/kg, ureche de elefant 8 lei/kg. Cartofii 2,5 lei/kg, iar roșiile de la 2 (cam ca nuca) la 5-6-8 lei/kg, cele de mâncare. Un vânzător și-a epuizat stocul de roșii pentru bulion (3,5 lei/kg) la trei cumpărători (printre ei și eu). Vinetele 3-4 lei/kg, calitate deosebită, soiul Aragon. Ceapa uscată 3,5 lei/kg. Toate acestea de mai sus s-au cumpărat cu sacii sau lada întreagă beneficiind de transportul cu „lisa" (troler metalic) vânzătorului simpatic pe nume Doru. Sigur că erau toate legumele posibile, pentru toate gusturile. La fel, zarzavaturi și rădăcinoase (sfeclă roșie uriașă, 5 lei/kg). Usturoi zis românesc 12 lei/kg (10 lei funia), dar și arpagic, 10 lei/kg în primă apariție. Castraveți 2-3-5 lei/kg pentru salată sau pentru murat. S-a cumpărat în forță și viteză fără să se tocmească prea mult. Sigur oamenii cumpără pentru rezerva viitoarelor anotimpuri. Destui pepeni, galbeni (5 lei/kg) sau roșii (3 lei/kg), dar care nu s-au vândut azi. Au fost și fructe diferite, de la piersici, chiar caise (10 lei/kg), mere pentru plăcintă și prune pentru magiun (3 lei/kg) sau țuică (2 lei/kg). La cât s-a scumpit țuica merită banii dacă ai căzănel acasă. A sosit și o camionetă de Vrancea cu struguri pentru vinificație. Cam prea devreme, nici zahărul nu-i mai salvează, nefiind copți suficient. Cei de masă, albi sau negri, 7-10 lei/kg. Decât pepeni la „ghici", mai sigur cu ei, că poți gusta o boabă. Printre legume trecem și pe lângă flori care sunt atrăgătoare. Mâine încep școlile și sunt căutate de către părinți. Și tot așa, târgul ne spune sigur că ne aflăm în plină toamnă bogată, în pofida secetei din această vară. Dacă adăugăm și morcovii (3-3,5 lei/kg) avem ingredientele pentru conservele tradiționale care sigur ne vor ajuta să trecem peste ce va veni în anotimpul rece. Deja am văzut și salată răsad la alveolă pentru solar. E tocmai timpul de plantare. La a doua vizită m-am preumblat și pe la fiare, cherestea și cereale (prea scumpe). Ploile din această săptămână vor ajuta lucrările de semănat ce se apropie. Recolta de cereale la noi nu este compromisă decât poate în procent de 20%, ceea ce până la urmă este acceptabil dacă ținem cont de condițiile acestui an agricol. Am remarcat faptul că s-a luat hotărârea ca laptele și brânzeturile să se vândă în piața centrală agroalimentară care este adecvată, fiind dotată cu galantare, condiții de temperatură și de igienă corespunzătoare. Din păcate, conform afișului de la târg, construirea noii piețe agroalimentare, care are termen 20 noiembrie 2022, nu va putea fi terminată și vom rata și în acest an bâlciul de Sf. Dumitru.

8.09.2022: ***Bâlci și târg la Brezoaele***

Mai tânăr decât cel de la Bolintin, târgul anual de Sf. Maria Mică de la Brezoaele supraviețuiește ostentativ în același loc fără amenajări speciale, respectiv un teren gol, înierbat, situat în centrul comunei. Intitulat „Zilele comunei Brezoaele" s-a desfășurat în condiții deosebite și în acest an. Organizarea impecabilă, curățenia și disciplina (egal civilizație !) m-au impresionat plăcut. Ofertă diversă de legume și fructe (relativ ieftine), produse manufacturate exagerat de multe, obiecte de artizanat prezentate direct de producători, suveniruri și plasticărie colorată, multe atracții specifice bâlciului (călușei, lanțuri etc.). Vremea bună a întregit atmosfera de sărbătoare, gustată din plin de localnici și vizitatori din alte zone. Prea multe corturi modulate pentru consumatorii de mici, cârnați și frigănele plus bere la pahar (6 lei). Ca peste tot, este afacerea cea mai bănoasă în orice târg. Pastramă din belșug (40 lei/kg), dar și brânză de oaie vândută chiar de către ciobanii din Teleorman. Am luat și eu și am simțit gustul de brânză adevărată. Era și un meșteșugar autentic (cojocar) cu căciuli din miel și chiar cu pielicele de Astrahan. Târg și bâlci, pentru cei mari și cei mici (veniți cu părinții) așa cum a fost din totdeauna. Pentru mine, ca nostalgic după bâlciul copilăriei din Bolintin Vale, această plimbare a fost ca o terapie pentru o stare de bine. Felicitări organizatorilor. Îmi rămâne însă întrebarea: cum și de ce alții pot să păstreze tradiția ?

Concursul Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu" Ediția a XXXI-a, 22 octombrie 2022, Bolintin Vale

Revista „Sud", Centrul Cultural „Școala Veche" Bolintin Vale, Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu, Editura Sud organizează, cu sprijinul Consiliului Local și al Primăriei orașului Bolintin Vale, festivitatea de premiere a ediției a XXXI-a a Concursului Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu", 22 octombrie 2022, Bolintin Vale, județul Giurgiu.

Concursul și-a propus sprijinirea creatorilor de literatură din România și diaspora, care nu sunt membri ai Uniunii Scriitorilor, precum și mai buna cunoaștere a vieții și operelor scriitorilor originari din zona de sud a țării noastre.

Ediția 2022 a Concursului Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu" s-a desfășurat sub deviza „Viața și opera scriitorilor din Sud" și a avut o singură secțiune: eseu despre opera unui scriitor din zona de sud a României.

În urma preselecției materialelor trimise, au fost acceptate în concurs și prezentate spre evaluare juriului lucrările semnate de: Gabriel Andrei, Mircea Băduț, Ozana Bălăbuc, Gelu Cecan, Viorica Crețu, Diana Gluck, Mirela Maiana Mladin, Agripina Penea, Corina Potcovaru, Alina Rădulescu, Narcisa Rotaru.

Membrii juriului: Evelyne Maria Croitoru, Teo Cabel și Ion Cristofor.

În urma jurizării s-a hotărât acordarea următoarelor premii:

Premiul „Dimitrie Bolintineanu" – 1200 lei: **Mirela Maiana Mladin** – *Jocul de-a „Jocul de-a vacanța"*.

Premiul I – 800 lei: **Gelu Ciocan** – *Al. Robot: un debut latent al istoriei literaturii românești*.

Premiul II – 600 lei: **Gabriel Andrei** – *La umbra polivalenței în floare*.

Premiul III – 400 lei: **Mircea Băduț** – *Neșansa sincronizării cu pragul emancipării: Florin Manolescu – Literatura SF*.

Premiul „Nicolae Dan Fruntelată": Ozana Bălăbuc – *Marin Sorescu: un căutător de vise*.

Organizatorii au decis acordarea unui premiu suplimentar, special pentru sprijinirea tinerelor condeie. Acesta va purta numele regretatului scriitor Nicolae Dan Fruntelată, colaborator prețuit și Senior editor al revistei „Sud", trecut la cele veșnice în acest an. Premiul „Nicolae Dan Fruntelată", în valoare de 600 de lei, va fi susținut financiar de către dl. Marian Grigore.

După cum a fost anunțat, toate lucrările selecționate pentru concurs vor fi publicate într-un volum colectiv la Editura Sud, fiecare dintre autori urmând să primească, în cadrul galei de premiere, câte două exemplare (gratuit). Lucrarea ce va primi Premiul „Dimitrie Bolintineanu" va fi publicată și în numărul pe decembrie 2022 al revistei „Sud".

Participarea câștigătorilor la festivitatea de premiere este obligatorie, altfel premiile în bani ce urmau să revină absenților vor fi redistribuite sau anulate de către organizatori.

Cheltuielile de deplasare a laureaților la Bolintin Vale vor fi suportate personal.

Organizatorii vor asigura transportul juriului și laureaților de la București la Bolintin Vale și retur.

Relații la telefoanele:
0726179367 – Gabriel Dragnea – Redactor șef adjunct
0720350555 – Ștefan Crudu – Secretar general de redacție

Reviste primite la redacție

Actualitatea literară, anul XII; nr. 119, iulie-august 2022, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de AL LUGOJPRESS cu sprijinul sponsorilor și al SIP Timiș. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

Bucureștiul literar și artistic, anul XII, nr. 8-9 (131-133), august-septembrie 2022. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Caligraf, anul XXII, nr. 243, august 2022, revistă editată de Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; Secretar general de redacție Stan V. Cristea.

Mozaicul, anul XXV, nr. 8-9 (286-287), 2022, revistă de cultură editată de AIUS Printed Craiova. Director Nicolae Marinescu; Redactor șef Petrișor Militaru; Secretar de redacție Maria Dinu.

Pro Saeculum, anul XXI, nr. 3-4 (159-160), 1 aprilie – 30 iunie 2022, revistă de cultură, literatură și artă. Director executiv Nina Deșliu; Redactor șef Rodica Lăzărescu.

Bucovina literară, anul XXXIII, nr. 4-5-6 (374-375-376), 2022, revistă a Societății Scriitorilor Bucovineni publicată cu sprijinul financiar al Consiliului Județean Suceava. Redactor șef Alexandru Ovidiu Vintilă.

Apostrof, anul XXXIII, nr. 8 (387), 2022; nr. 9 (388), 2022, revistă a Uniunii Scriitorilor din România publicată cu sprijinul Ministerului Culturii. Redactor șef Marta Petreu.

Detectiv cultural, nr. 2 (31), 2022, publicație trimestrială de atitudine prin cultură a Editurii Detectiv Literar editată sub egida UZPR. Președinte Petru Frăsilă; Președinte executiv Firiță Carp; Manager proiecte editoriale Marian Nencescu; Redactor șe Emilian Carp.

Cenaclul de la Roma, nr. 7, 2021. Coordonator Valeriu Barbu.

Scrisul românesc, anul XX, nr. 9 (229), 2022, revistă de cultură fondată la Craiova, publicată de Scrisul Românesc Fundația-Editura. Director Florea Firan.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la sediul redacției și de la Biblioteca orășenească.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

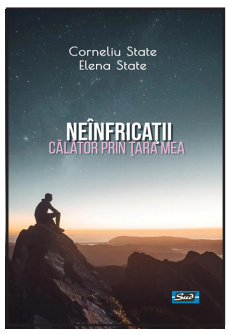
Biblioteca SUD-ului

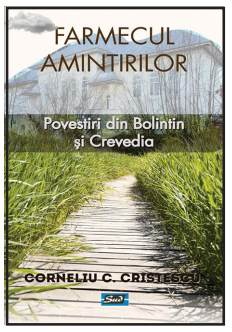
Alexandra Firiță, ***Rochia de hârtie***, Bolintin Vale, Editura Sud, 2022. *Tu, plăsmuitorule de vise, truditorule în desțelenirea cuvântului, răstignitule la porțile timpului ești acela care-mi întinde arcane de flori și de paseri, de nori și de sori peste durerile lumii și șterge de lacrimi ochiul cel viu al nesfârșirii. Tu, osânditule la facerea minunii ești inima visului ce se preface în apa vie a vieții. Tu, vrăjitule de jocul nepământenelor, ielelor, dă glas uimirii și poartă-ne în locul unde timp nu există, unde lacrima și inima și iubirea și-au împletit funii de mătasă și ne leagănă și ne leapădă de deșertăciunea vieții.*

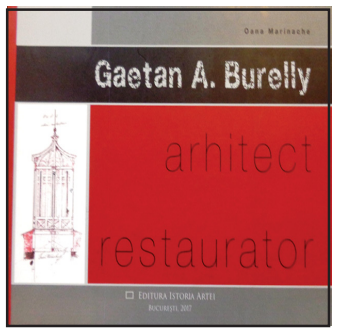
Vili Pârvănescu, ***Hai Unirea ! Hai Petrolul ! Hai la fotbal Bolintin !***, Bolintin Vale, Editura Sud, 2022. *„Cartea aceasta dorește să marcheze nu numai un moment important al istoriei locale (înființarea, în urmă cu cinzeci de ani, a echipei de fotbal Unirea Tricolor Bolintin Vale), ci și calitatea și caracteristicile generației care practica pe atunci „sportul rege”, fotbalul – în marea majoritate bolintineni, cu cel puțin studii liceale serioase, mulți cu studii superioare urmate cu ambiție și dedicație. Ne-ar mai plăcea dacă s-ar putea observa, deși indiciile oferite sunt extrem de sărace, că sportivii generației anterioare, ai anilor ’50-60, proveneau din urmașii elitei locale interbelice, formată din intelectuali, funcționari, negustori, comercianți, meseriași de anvergură...”* (Vasile Grigorescu)

Corneliu State, Elena State, ***Neînfricații. Călător prin țara mea***, Bolintin Vale, Editura Sud, 2022. *Cu sufletul și gândul, iată că am ajuns să rememorăm evenimente de peste 40 de ani vechime. Această rememorare s-a făcut cu multă străduință, tragere de inimă, melancolie și o dorință nemărginită de a arăta celor tineri că și în vremurile mai îndepărtate existau momente plăcute în viața copiilor, ce nu vor fi uitate niciodată. Următoarele momente s-au petrecut în cadrul expedițiilor pionierești „Cutezătorii”, unice la Școala Nr. 2 Stoenești, com. Florești-Stoenești, jud. Giurgiu, acolo unde am activat vreme de 38 de ani ca profesor.*

Corneliu C. Cristescu, ***Farmecul amintirilor. Povestiri din Bolintin și Crevedia***, Bolintin Vale, Editura Sud, 2022. *„Cartea vizează atât memoria colectivă, socială din spațiul spiritual bolintinean și crevedian, dar și memoria individuală și însemnările autobiografice. Valoarea literară a însemnărilor memorialistice ale lui Corneliu C. Cristescu este reprezentată de forța de sinteză a autorului, cu care reușește să extragă din memoria colectivă și cea individuală esențialul.”* (Milica Staicu Dan)

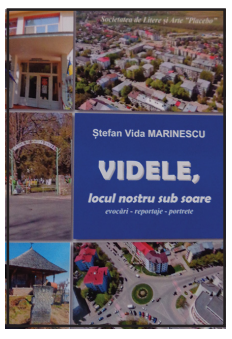
Oana Marinache, ***Gaetan A. Burelly – arhitect restaurator***, București Editura Istoria Artei, 2017. *„Azi, prin mica monografie dedicată arhitectului de către Oana Marinache, autoare acestui volum și a altor monografii anterioare despre arhitecți uitați sau mai puțin cunoscuți, scoate la lumină din negura vremurilor documente de arhivă inedite, date despre clădiri a căror autori erau până mai curând considerați necunoscuți.”* (Dr. arh. Ruxandra Nemțeanu)

Claudia Voiculescu, ***Sinele ca un rondel***, Târgu Mureș, Editura Vatra veche, 2020. *„Claudia Voiculescu este o reprezentantă de frunte a generației ’70, alături de Cleopatra Lorințiu, Grete Tartler, Elena Ștefănescu, Ileana Mălăncioiu și alte câteva nume pe care nu le mai menționez aici. Debutantă încă din adolescență, a rămas fidelă unui ideal poetic de clasicitate și reverență față de marea tradiție a poeziei românești.”* (Aureliu Goci)

Nicolae Suciu, ***Pelerin pe cărări de suflet***, Iași, Editura PIM, 2022. *„Iubitul meu prieten, Nicolae Suciu, regăsit după mulți ani, m-a impresionat prin modul de a gândi și a scrie despre noi, despre el, despre dragostea pe care o poartă semenilor, zbătându-se fără răgaz pentru a convinge că doar omenia și buna înțelegere ar putea stăvili judecata întunecată a unora dintre noi. Foamea sa de literatură este ca o dragoste nestăvilită care l-a urmărit pretutindeni, devenind astfel, fără să vrea, un scriitor pelerin, aureolat de o pietate care nu-l lasă să devină paladin.”* (Gheorghe Țiclete)

Ștefan Vida Marinescu, ***Videle, locul nostru sub soare***, București, Editura Semne, 2022. *Cititorii noștri vor găsi – în aceasta publicistică – mai multe repere videne. Iar particula Vida, inclusă numelui Autorului după o veche denumire a localității noastre, se vrea un semn particular, un fel de blazon și de reper al istoriei personale. Iar aparența de „pro-domo” a volumului este doar o situare auctorială în însuși miezul problematicii abordate. Vizând fețele orașului Videle la maturitate.*

Editura Sud din Bolintin Vale publică volume de literatură, istorie și artă ale autorilor din sudul țării, care tratează despre arealul bolintinean ori despre autori din această zonă.

Consilier editorial: Gabriel Dragnea.
E-mail: editurasud@gmail.com
Telefon editură: 0726179367

Cărți apărute la Editura SUD

Alexandru Ghiță-Sașa, *Sonete lângă somnul tău... și alte stihuri*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*
Milica Dan, *Școală veche, școală nouă la Bolintin Vale*
Victoria Milescu, *Cronicile Sudului*
Gabriel Dragnea, *Altharul lui Cronos*
Vasile Grigore, *Constantin Șt. Bolintineanu – Portretul unui ctitor*
Alexandru Cazacu, *O cameră single*
Vasile Grigore (coord.), Ștefan Crudu, Marian Grigore, *Despre oameni și ziduri. Cronicari ai arealului bolintinean*
Stanca Gianina Mehedințu, *Localitatea mea și obiceiurile ei. Auxiliar didactic*
Stanca Gianina Mehedințu, *Norme de ortografie și punctuație în limba română contemporană. Auxiliar didactic*
Niculae Stoica, *De la Miliție la Poliție*
Florică Dan, *Bea omule, răcoarea mea*
Corneliu C. Cristescu, *Poeziile inimii*
Corneliu State, *Viața, Credința, Familia*
Constantin Colonaș, Florin Colonaș, *Omul cu ochi albaștri*
Gheorghița Ghiță, *Ghid orientativ – titularizare, definitivat, gradul II: educație fizică și sport – învățământ preuniversitar: teste rezolvate, sisteme de acționare, referate de specialitate*
Corneliu State, *Din arhivele unei școli*
Nicolae Dan Fruntelată, *Jurnal sudist*
Constantin Bărbuță, *Confesiuni din viață și de la catedră*
Titus Vîjeu, *Cărțile Sudului*
Nicolae Scurtu, *Cărți cu autografe în biblioteca lui Nichifor Crainic*
Florentin Popescu, *Autori și cărți din bibliotecile Sudului*
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 1 și 2
Luminița Cornea, *Virgil Cioflec – Contribuții biobibliografice*
G. Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*
Vili Pârvănescu, *Hai Unirea ! Hai Petrolul ! Hai la fotbal Bolintin !*
Corneliu State, Elena State, *Neînfricații – călător prin țara mea*
Corneliu C. Cristescu, *Farmecul amintirilor – povestiri din Bolintin și Crevedia*
Alexandra Firiță, *Rochia de hârtie*

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Seniori editori: Ion Andreiță, Victoria Milescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu
Redactor șef: Vasile Grigore
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Secretar general de redacție: Ștefan Crudu
Colectiv de redacție: Alexandru Cazacu, Constanța Crudu, Alexandra Firiță, Marian Grigore, Gianina Mehedințu, Ciprian Necșuțu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, jud. Giurgiu
tel.: 0720350555
revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
PREȚ 10 lei

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea. Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.